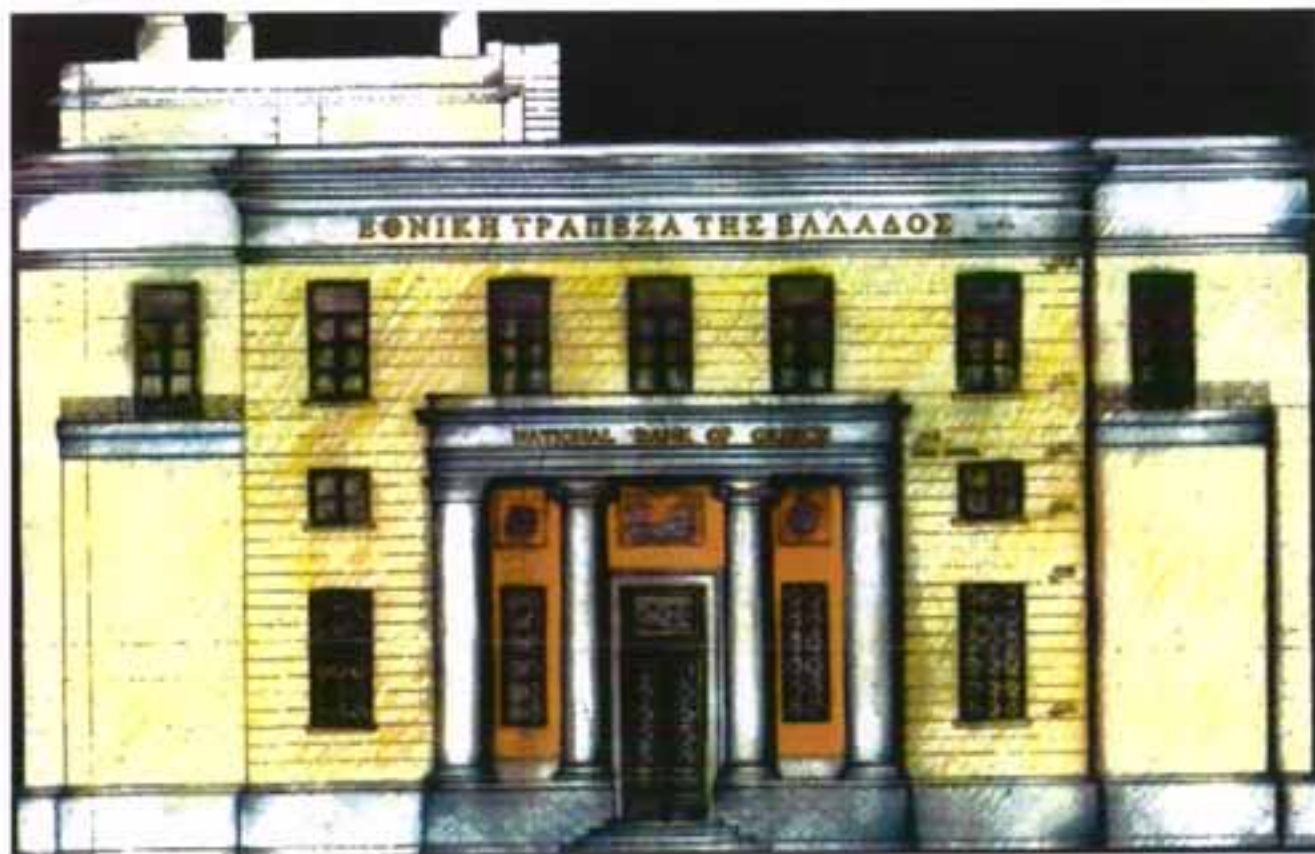

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΧΑΤΖΗΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΠΑΤΡΑ 22 / ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2001

93

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

1.1. Μορφές αποταμίευσης

1.1.1. Εισαγωγή

Αποταμίευση γενικά είναι η μη διάθεση του συνόλου του εισοδήματος για καταναλωτικούς σκοπούς, αλλά η παρακράτηση μέρους απ' αυτό, που αξιοποιείται κατά διάφορους τρόπους (δημιουργία "οικονομιών" όπως λειο λαός).

Αποταμίευση ειδικότερα είναι το τμήμα εκείνο του χρηματικού εισοδήματος που δεν διατίθεται για άμεση κατανάλωση μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα. Εκφράζεται με τη σχέση: Αποταμίευση = Εισόδημα - Κατανάλωση, είναι δηλ. το περίσσειμα του εισοδήματος μετά την αφαίρεση της κατανάλωσης.

Συνέπεια της αποταμίευσης είναι η δημιουργία ενός κεφαλαίου, το οποίο μπορεί:

(1) Να τοποθετηθεί σε τραπεζική κατάθεση.

(2) Να επενδυθεί σε κινητές αξίες (ομόλογα, ομολογίες, μετοχές, μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων) που δίνουν εισόδημα.

(3) Να αποθησαυρισθεί, δηλ. να κρυφτεί, να φυλαχτεί και να διατηρείται ως αδρανές κεφάλαιο, στο σπίτι ή κάπου αλλού, με την κακή αντίληψη της σιγουριάς.

Ορισμένοι παράγοντες ευνοούν την αποταμίευση, όπως είναι:

- Η νομισματική σταθερότητα, σ' αντίθεση με τον πληθωρισμό (συνεχής αύξηση τιμών) που απορροφά το εισόδημα και ωθεί σε κατανάλωση του, γιατί η τυχόν διατήρηση μέρους του εισοδήματος κρύβει τον κίνδυνο της εξανέμησης του.

- Η ύπαρξη σχετικά χαμηλών συντελεστών φορολογίας,

Τραπεζικές Εργασίες ώστε να μη ν πλήττονται βαριά τα εισοδήματα (κυρίως των εργαζομένων) και να μένουν περιθώρια για αποταμίευση. Ο καθορισμός ελκυστικών επιτοκίων καταθέσεων που αποτελεί ισχυρό κίνητρο για την τοποθέτηση.

1.1.2. Τα είδη της αποταμίευσης

Τα κύρια είναι: η εκούσια και η αναγκαστική αποταμίευση.

(1) Εκούσια είναι η αποταμίευση που γίνεται με τη θέληση αυτού που την πραγματοποιεί. Εξαρτάται κυρίως από το μέγεθος του εισοδήματος και την ύπαρξη των παραγόντων που την ευνοούν και τους αναφέραμε αμέσως παραπάνω. Η θέληση του αποταμιευτή φαίνεται και από τη "ροπή για αποταμίευση" (που τη μελέτησε ένας μεγάλος άγγλος οικονομολόγος του μεσοπολέμου, ο Τζών Μ. Κέινς) που προκύπτει από τη σχέση ανάμεσα στο αποταμιεύσιμο ποσό του εισοδήματος και το συνολικό εισόδημα.

(2) Αναγκαστική είναι η αποταμίευση που γίνεται ανεξάρτητα από τη θέληση του αποταμιευτή και εκδηλώνεται είτε άμεσα είτε έμμεσα.

- Άμεση αναγκαστική αποταμίευση αποτελούν λ.χ. οι κρατήσεις των ασφαλιστικών οργανισμών από τις αμοιβές των εργαζομένων ή οι αποθεματοποιήσεις (δημιουργία αποθεματικών) από τις επιχειρήσεις που περιορίζουν τα διανεμόμενα κέρδη δηλ. τα μερίσματα προς τους μετόχους.

- Έμμεση αναγκαστική αποταμίευση αποτελούν τα διάφορα μέτρα περιορισμού της κατανάλωσης, όπως λ.χ. ο περιορισμός των εισαγωγών ή οι υψηλές τιμές των κέντρων ψυχαγωγίας, που, αποτρέποντας την κατανάλωση, αφήνουν περιθώρια στο εισόδημα για αποταμίευση.

Άλλα είδη:

(3) Ατομική αποταμίευση, που πραγματοποιείται από άτομα και συλλογική που γίνεται από ομάδες δηλ. οργανισμούς, οργανώσεις, συλλόγους, όπως οι συνεταιρισμοί, τα ταμεία αλληλοβοήθειας κλπ.

(4) Ενεργητική αποταμίευση που γίνεται με μια πράξη θετική, όπως είναι η τραπεζική κατάθεση και παθητική όπως είναι η απόκρυψη - αποθησαύριση που νεκρώνει το χρήμα.

(5) Αποταμίευση για ασφάλεια, που γίνεται για την αντιμετώπιση πιθανών μελλοντικών, δυσάρεστων συνθηκών, όπως η ανεργία και η ασθένεια και αποταμίευση για οικονομική επέκταση, όπως είναι αυτή που γίνεται με σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων λ.χ. για την αγορά ή τη βελτίωση του σπιτιού ή για τη δημιουργία μιας δουλειάς.

(6) Αρνητική αποταμίευση ή εξ - αποταμίευση. Ο όρος ανήκει κι' αυτός στον Κέϊνς και σημαίνει τη διάθεση ποσού που ξεπερνά το εισόδημα, όπως όταν χρησιμοποιούνται ποσά που αποταμιεύθηκαν στο παρελθόν ή όταν πωλούνται διάφορα αντικείμενα (κινητά και ακίνητα) για την τακτοποίηση διάφορων εκκρεμοτήτων ή την ικανοποίηση ορισμένων αναγκών,

1.2. Προϊόντα καταθέσεων

1.2.1. Παθητικές Τραπεζικές Εργασίες

Γενικά

Παθητικές είναι οι Εργασίες εκείνες με τις οποίες οι τράπεζες λαμβάνουν χρήματα από φυσικά ή νομικά πρόσωπα; τα οποία στη συνέχεια χρησιμοποιούν για την ανάπτυξη των πιστωτικών εργασιών τους. Καλούνται παθητικές, γιατί με τις εργασίες αυτές οι τράπεζες λειτουργούν ως Οφειλέτες στους καταθέτες πελάτες τους.

Οι παθητικές εργασίες είναι κυρίως οι διαφορές μορφές καταθέσεων, Οι καταθέσεις αποτελούν την σπουδαιότερη λειτουργία των τραπεζών

γιατί με το μηχανισμό των καταθέσεων πραγματοποιείται η συγκέντρωση ενός σημαντικού μέρους των αποταμιεύσεων του κοινού καθώς επίσης των ρευστών πλεονασμάτων των επιχειρήσεων.

Ένα ποσοστό στα τις καταθέσεις, περίπου 20%, διατηρείται υποχρεωτικά στο θησαυροφυλάκιο της τράπεζας.

Οι καταθέσεις, από νομικής άποψης, είναι δάνεια που χορηγούν οι αποταμιευτές που διενεργούν τις καταθέσεις στις τράπεζες. Οι καταθέσεις αποφέρουν ένα εισόδημα τόκο, που προσδιορίζεται βάσει επιτοκίου που το ύψος του εξαρτάται από το είδος της κατάθεσης,

Είναι ενδεχόμενο στη διάρκεια που τα χρήματα είναι σε κατάθεση στην τράπεζα να γίνει μείωση των επιτοκίων. Στην περίπτωση αυτή (και εφόσον το επιτρέπει το είδος της κατάθεσης), αν ο καταθέτης δεν αποσύρει τα χρήματα της κατάθεσης του από την τράπεζα, σημαίνει ότι δέχεται τη νέα ρύθμιση.

Με κριτήριο τους όρους και το χρόνο διάρκειας τους οι καταθέσεις διακρίνονται σε διάφορα είδη τα οποία αναφέρουμε παρακάτω και τα οποία εξετάζουμε με συντομία παρακάτω:

1.2.2. Καταθέσεις Ταμιευτηρίου

Αποτελούν ένα πολύ σημαντικό τμήμα του συνόλου των καταθέσεων που πραγματοποιούνται στις τράπεζες «αϊ γίνονται κυρίως, από φυσικά πρόσωπα (νοικοκυριά) το οποίο θέλουν να διατηρούν διαθέσιμες αποταμιεύσεις που να αποφέρουν κάποιο Εισόδημα (τόκοι) και που μπορούν να αναληφθούν σε "πρώτη ζήτηση".

Σκοπός των καταθέσεων είναι η τόνωση του πνεύματος της αποταμιεύσεως στις πλατιές λαϊκές τάξεις και η συγκέντρωση ακόμη και πολύ μικρών ποσών για τη διοχέτευση τους στις παραγωγικές δραστηριότητες της οικονομίας.

Σε κάθε καταθέτη, με την κατάθεση ακόμη ενός πολύ μικρού ποσού και την επίδειξη της ταυτότητας του, χορηγείται από την τράπεζα «βιβλιάριο Ταμιευτηρίου» στο οποίο καταχωρούνται κάθε κατάθεση και κάθε ανάληψη και το υπόλοιπο που προκύπτει κάθε φορά.

Ο τόκος στους λογαριασμούς αυτούς στις περισσότερες τράπεζες υπολογίζεται ανά εξάμηνο (στις 30 Ιουνίου και 31 Δεκεμβρίου), ο οποίος ανατοκίζεται από τις ημερομηνίες αυτές.

Ορισμένες τράπεζες δεν πληρώνουν τόκο για μικρά χρηματικά ποσά όπως π.χ η Εθνική Τράπεζα όταν το μέσο υπόλοιπο του λογαριασμού είναι μικρότερο των 50.000 δραχμών, η Εμπορική Τράπεζα η οποία, όταν το μέσο υπόλοιπο του λογαριασμού δεν ξεπερνά τις 300.000 δραχμές, δεν πληρώνει τόκο για τις πρώτες 100.000 δραχμές.

Όπως και όλες αι άλλες μορφές καταθέσεων οι τόκοι του ταμειυτηρίου φορολογούνται με συντελεστή 15% στην πηγή, δηλαδή τη στιγμή όπου η τράπεζα τους περνά στο λογαριασμό ταμειυτηρίου δύο φορές το χρόνο (30 Ιουνίου και 31 Δεκεμβρίου). Άλλες τράπεζες εμφανίζουν χωριστά τον τόκο και χωριστά τον φόρο που αναλογεί.

Σημειώνουμε ότι με τα επιτόκια να μειώνονται κάτω από 10% (1997), οι λογαριασμοί ταμειυτηρίου δεν προσφέρονται για κατάθεση σημαντικών ποσών. Τη στιγμή μάλιστα όπου υπάρχουν οι ειδικοί λογαριασμοί καταθέσεων που δίνουν υψηλότερο τόκο για ποσά συνήθως πάνω από ένα (1) εκατ. δραχμές.

Οι παραδοσιακοί λογαριασμοί ταμειυτηρίου χρησιμεύουν σήμερα για να έχει κανείς χρήματα σε πρώτη ζήτηση. Τα χρήματα δηλαδή που του χρειάζονται για να αντιμετωπίσει το τρέχοντα έξοδα ή κάποια έκτακτα έξοδα.

1.2.3. Καταθέσεις Όψεως

Οι καταθέσεις όψεως συνήθως γίνονται από επιχειρήσεις. Οι καταθέσεις αυτές μοιάζουν με τις καταθέσεις ταμειυτηρίου γιατί όπως και εκείνες είναι αποδοτές σε "πρώτη ζήτηση"..

Στον καταθέτη όψεως χορηγείται από την τράπεζα βιβλιάριο (στέλεχος) επιταγών με έντυπες επιταγές, τις οποίες συμπληρώνει ο καταθέτης είτε στο όνομα του, είτε στο όνομα τρίτων και αποσύρει μετρητά ή δίνει επιταγές σε τρίτους έναντι μετρητών.

Οι τόκοι υπολογίζονται κάθε εξάμηνο και προστίθενται στο κεφαλαίο και ανατοκίζονται.

Το επιτόκιο είναι χαμηλό, σημαντικά χαμηλότερο του ταμειυτηρίου, λόγω του φόρτου εργασίας που δημιουργείται σε βάρος της τράπεζας, καθ' ότι μέσω των λογαριασμών όψεως με τη έκδοση επιταγών διενεργούνται καθημερινά πολλές χρεοπιστώσεις με αποτέλεσμα το κόστος για τις τράπεζες να είναι σημαντικά αυξημένο.

Οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως παρέχουν ορισμένα πλεονεκτήματα τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στις τράπεζες.

Πλεονεκτήματα για τις Επιχειρήσεις

α) Το σημαντικότερο πλεονέκτημα που παρέχουν οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως στις επιχειρήσεις είναι ότι μέσω αυτών κινούν διάφορα χρηματικά ποσά με την έκδοση επιταγών. Έτσι, αποφεύγεται η μεταφορά χρημάτων από τις Επιχειρήσεις για την εξόφληση των προμηθευτών τους, αφού η πληρωμή μπορεί να γίνει, αντί μετρητών με την έκδοση και αποστολή επιταγών, τις οποίες οι προμηθευτές θα τις παρουσιάσουν στις τράπεζες για ρευστοποίηση ή θα τις μεταβιβάσουν σε τρίτους με μια απλή οπισθογράφηση.

β) Ένα άλλο πλεονέκτημα που παρέχουν οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως στις επιχειρήσεις είναι ότι μέσω αυτών κινούνται οι "μεταχρονολογούμενες επιταγές". Συγκεκριμένο, όταν γίνεται μια συναλλαγή μεταξύ επιχειρήσεων, οι αγοράστριες επιχειρήσεις αντί να καταβάλουν μετρητό ή να, αποδεχθούν μια συναλλαγματική ή να εκδώσουν ένα γραμμάτιο σε διαταγή, για την πληρωμή του αντιτίμου της αγοράς, εκδίδουν επιταγές, οι οποίες αναγράφουν μεταγενέστερη ημερομηνία από εκείνη που έγινε η συναλλαγή. Έτσι, οι «μεταχρονολογημένες επιταγές» διευκολύνουν σε μεγάλο βαθμό τις συναλλαγές, επειδή επιτρέπουν στους εκδότες τους, μέχρις ότου προσκομισθούν στην τράπεζα για είσπραξη, να πραγματοποιήσουν την πώληση των εμπορευμάτων που αγόρασαν και να καταθέσουν μετρητό στο λογαριασμό όψεως.

γ) Ένα άλλο πλεονέκτημα που έχουν οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως για τις επιχειρήσεις είναι ότι πολλές τράπεζες επιτρέπουν στους πελάτες τους να εκδίδουν επιταγές μέχρις ενός ορισμένου συνολικού ποσού, ακόμη και όταν προσωρινό δεν υπάρχει κάποιο υπόλοιπο στο λογαριασμό κατάθεσης όψεως. Έτσι, οι επιχειρήσεις που έχουν προσωρινά ταμιακή στενότητα, διευκολύνονται σημαντικά για την πληρωμή εκτάκτων και μεγάλων σε ύψος πληρωμών με την έκδοση επιταγών, παρόλο που δεν υπάρχει προς στιγμή κάποιο υπόλοιπο στο λογαριασμό. Το επιτόκιο με το οποίο επιβαρύνονται οι επιχειρήσεις, σ' αυτή την περίπτωση, είναι αρκετά υψηλό.

Οι τράπεζες για να περιορίσουν τις πιθανότητες έκδοσης ακάλυπτων

επιταγών παίρνουν διάφορα μέτρα ασφαλείας και περιορίζουν το άνοιγμα λογαριασμών κατάθεσης όψεως μόνο σε φερέγγυες επιχειρήσεις.

Πλεονεκτήματα για τις Τράπεζες

Οι λογαριασμοί κατάθεσης όψεως έχουν σημαντική σημασία για τις τράπεζες, διότι τους παρέχουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουν το «λογιστικά χρήμα».

Για κάθε μονάδα χρήματος που κατατίθεται σε λογαριασμό όψεως" σε μια τράπεζα, δημιουργείται ένα πολλαπλάσιο σε αξία "λογιστικό χρήμα", το οποίο οι τράπεζες δανείζουν σε επιχειρήσεις με σημαντικά υψηλότερο επιτόκιο από το επιτόκιο που ισχύει για τις καταθέσεις λογαριασμών όψεως- Έτσι, οι τράπεζες, με τη διαδικασία δημιουργίας "λογιστικού χρήματος" μέσω των «λογαριασμών κατάθεσης» όψεως κερδίζουν σημαντικά κέρδη που προέρχονται απ' τη διαφορά μεταξύ των δύο πιο πάνω αναφερθέντων επιτοκίων.

1.2.4. Τρεχούμενος Λογαριασμός Κατάθεσης

Ο λογαριασμός αυτός είναι παραλλαγή του λογαριασμού κατάθεσης ταμιευτηρίου. Οι τράπεζες ανοίγουν τέτοιους λογαριασμούς μόνο φυσικά πρόσωπα, που δεν έχουν την ιδιότητα του εμπόρου (ουσιαστική προϋπόθεση) για τη διενέργεια των τρεχουσών συναλλαγών τους με επιταγές αντί μετρητών. Γι' αυτό το σκοπό οι τράπεζες χορηγούν στους καταθέτες πελάτες τους "στέλεχος επιταγών" και με την έκδοση επιταγών σε βάρος του λογαριασμού της κατάθεσης μπορούν να πραγματοποιούν πληρωμές σε τρίτους.

Το επιτόκιο για τους λογαριασμούς αυτούς είναι πολύ χαμηλότερο, από αυτό του ταμιευτηρίου, λόγω της παρεχομένης διευκόλυνσης.

1.2.5. Καταθέσεις με Προειδοποίηση

Είναι ειδική κατηγορία κατάθεσης στην οποία ο καταθέτης υποχρεώνεται να ειδοποιήσει έγκαιρα την τράπεζα προτού προβεί σε ανάληψη ενός ποσού που συνήθως είναι σημαντικό.

Συγκεκριμένο είναι κατάθεση υπό τους παρακάτω όρους:

- Η αρχική κατάθεση δεν μπορεί να είναι χαμηλότερη από ένα ορισμένο ποσό.

- Το ύψος της κατάθεσης δεν μπορεί να ξεπεράσει ένα όριο κατάθεσης.

- Για την ανάληψη κάποιου ποσού ο καταθέτης αναλαμβάνει την υποχρέωση να προειδοποιήσει την τράπεζα εγγράφως, τουλάχιστον, τρεις μήνες πριν από την ημερομηνία ανάληψης.

- Η ανάληψη πρέπει να πραγματοποιηθεί εντός δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία της έγγραφης προειδοποίησης, διαφορετικά ο καταθέτης χάνει το δικαίωμα ανάληψης και πρέπει να κάνει νέα προειδοποίηση. Με την υποχρέωση αυτή των καταθετών η τράπεζα μπορεί να προσδιορίσει το ύψος των αναλήψεων που θα πραγματοποιηθούν τις επόμενες ημέρες και έτσι περιορίζονται οι πιθανότητες να βρεθεί το ταμείο χωρίς μετρητά, που θα επέφερε κάποια προσωρινή αναστάτωση στους πελάτες,

Η κατηγορία αυτή των καταθέσεων έγινε με την Απόφαση της Νομισματικής Επιτροπής αριθμός 1218/1/2-10-1961, που ρύθμιζε τότε τα πιστωτικά θέματα.

1.2.6. Καταθέσεις Προθεσμίας

Στις καταθέσεις αυτές συμφωνείται μεταξύ του καταθέτη και της τράπεζας ότι η ανάληψη δεν θα γίνει πριν της παρέλευσης ορισμένου χρονικού διαστήματος τριών, έξι μηνών, ενός έτους ή και περισσότερο. Κατ' εξαίρεση σε περιπτώσεις ανάγκης των καταθετών οι τράπεζες μπορούν κατ' απόλυτη κρίση τους να αποδώσουν ένα μέρος ή και όλου του ποσού της κατάθεσης με την επιβολή χρηματικής ποινής, που είναι ανάλογη με το χρόνο που υπολείπεται μέχρι την κανονική λήξη τους.

Για τις καταθέσεις αυτές, οι τράπεζες εκδίδουν και παραδίνουν στον καταθέτη μια απόδειξη, η οποία καλείται «ομόλογο». Στο ομόλογο αυτό αναγράφονται το εξής, το ονοματεπώνυμο του καταθέτη, το ποσό, το επιτόκιο, το χρονικό διάστημα της κατάθεσης και η ημερομηνία λήξης της.

Το επιτόκιο των καταθέσεων αυτών είναι αρκετά υψηλότερο έναντι των επιτοκίων για καταθέσεις ταμειευτηρίου και κλιμακώνεται ανάλογα με τη χρονική διάρκεια και ανάλογα με το ποσό που κατατίθεται. Κάθε εξάμηνο υπολογίζεται τόκος, ο οποίος παραμένει, σε έντοκο λογαριασμό, στη διάθεση του καταθέτη.

Στις χώρες στις οποίες υπάρχει μεγάλη αύξηση του Δημοσίου Χρέους, οι τράπεζες αναγκάζονται να αυξήσουν το επιτόκιο των καταθέσεων αυτών σε σημαντικό επίπεδο, λόγω του ανταγωνισμού που υπάρχει από την έκδοση κρατικών ομολογιών.

Συγκεκριμένα. Όταν το Κράτος εκδίδει ομολογίες για τη συγκέντρωση χρημάτων απ το κοινό για την αντιμετώπιση των υποχρεώσεων (καταβολή τοκοχρεολυσίων) που απορρέουν από το Δημόσιο Χρέος, γιο να διαθέσει τις ομολογίες αυτές πρέπει η απόδοση τους να είναι αρκετά υψηλή που σημαίνει το επιτόκιο των ομολογιακών δανείων να είναι αρκετά υψηλό.

Επομένως, όσο υψηλότερο είναι το επιτόκιο των ομολογιακών δανείων τόσο περισσότερο οι αποταμιευτές θα στρέφονται στα κρατικά ομόλογο και θα εγκαταλείπουν τις προθεσμιακές καταθέσεις.

Συνεπώς, οι τράπεζες για να διατηρήσουν ή και να προσελκύσουν προθεσμιακές καταθέσεις υποχρεώνονται να αυξήσουν το επιτόκιο για τις καταθέσεις αυτές σε υψηλότερο επίπεδο των ομολογιακών δανείων,

Οι καταθέσεις αυτές για να είναι πραγματικά αποδοτικές θα πρέπει το ύψος του επιτοκίου γι' αυτές να είναι πολύ υψηλότερο του ρυθμού αύξησης του πληθωρισμού. Άλλως, οι αποταμιευτές θα στραφούν να επενδύσουν τα διαθέσιμα τους σε ακίνητο που η αξία τους δεν επηρεάζεται από την μείωση της αγοραστικής αξίας του χρήματος.

Γιο τις τράπεζες οι προθεσμιακές καταθέσεις αποτελούν πηγή σημαντικών κερδών επειδή δεσμεύονται για μεγάλο χρονικό διάστημα και μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση μακροπροθέσμων επενδυτικών δανείων, γιο το οποίο συνήθως υπάρχει μεγάλη ζήτηση και τα επιτόκια δανεισμού διαμορφώνονται σε υψηλά επίπεδα,

1.2.7. Καταθέσεις σε Κοινό Λογαριασμό

Καλούνται οι καταθέσεις εκείνες, οι οποίες γίνονται σε λογαριασμό στο όνομα δύο ή περισσότερων προσώπων από κοινού και μπορεί να συμφωνηθεί ότι για οποιαδήποτε ανάληψη απαιτείται η υπογραφή όλων των δικαιούχων ή αρκεί η υπογραφή μερικών ή ενός δικαιούχου.

Ο λογαριασμός αυτός λειτουργεί με τη μορφή λογαριασμού κατάθεσης όψεως ή ταμιευτηρίου.

Οι καταθέσεις σε κοινό λογαριασμό έχουν -το εξής βασικό πλεονέκτημα;

Σε περιπτώσεις που οι καταθέτες είναι δύο σύζυγοι, με το θάνατο του ενός μπορεί ο άλλος να αποσύρει τα χρήματα χωρίς άλλες διαδικασίες, κληρονομητήρια, δηλώσεις σε οικονομική εφορία κληρονομιών, απαλλαγή από το φόρο κληρονομιάς κ.λ.π.

1.2.8. Καταθέσεις Δεσμευμένες

Καλούνται εκείνες, οι οποίες δεσμεύονται για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα με τη βούληση του καταθέτη (εκούσια) ή με διάταξη νόμου (ακούσια),

Ακούσια δέσμευσης της κατάθεσης υπάρχει π.χ. για αξιόποινες πράξεις του καταθέτη (κατάχρηση δημοσίου χρήματος). Ακούσια δέσμευσης υπάρχει, επίσης, όταν πεθάνει ο καταθέτης ή όταν κηρυχθεί σε πτώχευση. Η δέσμευση αυτή επιβάλλεται για να αποδοθούν οι καταθέσεις, όπως ορίζουν οι συγκεκριμένες διαταθείς του Νόμου.

Εκούσια δέσμευσης της κατάθεσης είναι η περίπτωση που ο ίδιος ο καταθέτης παραχωρεί την κατάθεση ως κάλυμμα για τη χορήγηση εγγυητικής επιστολής. Η δέσμευση μπορεί να αφορά και ένα μέρος μόνο της κατάθεσης ανάλογο με το ύψος του ποσού της χορηγούμενης εγγυητικής Επιστολής.

Η διάρκεια δέσμευσης διαρκεί μέχρι την επιστροφή της εγγυητικής επιστολής στην τράπεζα.

1.2.9. Ειδικοί Λογαριασμοί (Νέα Προϊόντα) Καταθέσεων

Με την απελευθέρωση του πιστωτικού συστήματος έχει αναπτυχθεί έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών στην Ελλάδα, που προσφέρουν νεότερα προϊόντα καταθέσεων ως κίνητρο για την προσέλκυση πελατείας.

Οι "ειδικοί λογαριασμοί καταθέσεων» ανήκουν στην κατηγορία των νέων σχετικό τραπεζικών προϊόντων. Πρόκειται για λογαριασμούς οι οποίοι συνδυάζουν το αποταμιευτικό τις περισσότερες περιπτώσεις με τον επενδυτικό χαρακτήρα.

Το ονομαστικό ετήσιο επιτόκιο των λογαριασμών αυτών είναι υψηλότερο απ' αυτό των λογαριασμών ταμιευτηρίου και στις

περισσότερες περιπτώσεις το ύψος του διαμορφώνεται ανάλογα με το υπόλοιπο του λογαριασμού.

Ο υπολογισμός των τόκων, γίνεται κατά κανόνα κάθε εξάμηνο κυρίως σε αυτούς των προνομιακών ταμειυτηρίων, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις όπου ο υπολογισμός των τόκων γίνεται κάθε μήνα.

Αυτά σημαίνει ότι στο τέλος κάθε μήνα ο καταθέτης έχει τη δυνατότητα να εισπράξει τους τόκους και να αφήσει ανέπαφο χωρίς να εισπράξει) το αρχικό κεφάλαιο ή, αν θέλει, να τους αφήσει να κεφαλοποιηθούν αυξάνοντας έτσι το κεφάλαιο του και συνήθως την ετήσια απόδοση.

Πέραν όμως του ύψους του επιτοκίου και του επενδυτικού χαρακτήρα, οι λογαριασμοί αυτοί προσφέρουν στους κατόχους τους αρκετά άλλο προνόμια, τα βασικότερα είναι τα εξής.

- Απόκτηση πιστωτικής κάρτας με δωρεάν συνδρομή για το πρώτο εξάμηνο

- Απόκτηση "κάρνέ" (στελέχους) Επιταγών, με τη δυνατότητα δωρεάν, έκδοσης τραπεζικών επιταγών.

- Αυτόματη εξόφληση καρτών και λογαριασμών ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ, χωρίς επιβάρυνση.

- Ασφαλιστική κάλυψη για ατυχήματα.

- Ασφάλιση ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ζωής (συμβόλαιο).

- Δωρεάν αποστολή κάθε μήνα κατάστασης λογαριασμού

- Υπερανάληψη

- Μισθοδοσία υπαλλήλων προκειμένου για επιχειρήσεις κ.λ.π.

Ο τρόπος που μπορεί κάποιος να ανοίξει τέτοιου είδους λογαριασμό σε τράπεζα δεν διαφέρει πολύ από τη διαδικασία ανοίγματος λογαριασμού ταμειυτηρίου. Δηλαδή, με την αστυνομική του ταυτότητα και το χρηματικό ποσό που θέλει να καταθέσει. Σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχει ένα κατώτατο όριο, το οποίο ποικίλλει ανάλογα με τη τράπεζα και το οποίο αφορά κυρίως τους λογαριασμούς που δεν ανήκουν στην κατηγορία του προνομιακού ταμειυτηρίου. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι για να λειτουργήσει ο λογαριασμός και να αποδώσει τα αναμενόμενα θα πρέπει ανά πάσο στιγμή ακόμη και μετά στα κάποιο ανάληψη που θα κάνει ο δικαιούχος, να υπερβαίνει το παραπάνω όριο.

Σημειώνουμε ότι ο λογαριασμός αυτού του είδους είναι περισσότερο επενδυτικός, δηλαδή προσλαμβάνει μια μορφή μακροχρόνιος επένδυσης, παρά μια λύση για την αντιμετώπιση των τρεχούμενων δαπανών, όπως συμβαίνει με τους λογαριασμούς ταμιευτηρίου.

1.2.10. Καταθέσεις σε Συνάλλαγμα

Οι τράπεζες δίνουν τη δυνατότητα να γίνουν καταθέσεις σε συνάλλαγμα" (ταμιευτηρίου, προθεσμιακές και όψεως για επιχειρήσεις ή και για ιδιώτες).

Με τον λογαριασμό αυτό οι καταθέτες έχουν πάντοτε διαθέσιμο συνάλλαγμα για κάθε τους ανάγκη και επιπλέον έχουν σημαντικά πλεονέκτημα στα, το εξής:

- Απόδοση τόκων σε συνάλλαγμα ή απόδοση τόκων σε δραχμές με επιπλέον προσαύξηση του επιτοκίου.

- Δυνατότητα αγοράς τίτλων Ελληνικού Δημοσίου, Repos, κ.α. με δραχμοποίηση συναλλάγματος και με δικαίωμα μετατροπής του αρχικού κεφαλαίου και των τόκων σε οποιοδήποτε νόμισμα κατά τη λήξη τους.

- Αφορολόγητοι τόκοι,

- Δυνατότητα κατάθεσης ξένων χαρτονομισμάτων, travellers' cheques, εντολών εξωτερικού και επιταγών.

- Δυνατότητα μετατροπής της κατάθεσης σε άλλο νόμισμα,

- Έκδοση εγγυητικής επιστολής για το εσωτερικό ή εξωτερικό.

- Δυνατότητα χορήγησης στεγαστικού δανείου, έναντι δραχμοποίησης του λογαριασμού ή με ενέχυρο την κατάθεση χωρίς ο καταθέτης να χάνει τους τόκους.

- Ενημέρωση και εξυπηρέτηση με σύστημα (on line) σε οποιοδήποτε από τα καταστήματα της τράπεζας.

Σε περίπτωση «προθεσμιακής κατάθεσης σε συνάλλαγμα» ο καταθέτης έχει επιπλέον τα εξής πλεονεκτήματα:

- Ακόμη υψηλότερο επιτόκιο.

- Διάρκεια κατάθεσης ένα, δύο, τρεις, έξι και δώδεκα μήνες ανάλογα με την επιλογή του καταθέτη,

- Έκδοση πιστοποιητικού κατάθεσης.

- Δυνατότητα έκδοσης επιταγής ή χορήγησης χαρτονομίσματος χωρίς προμήθεια.

1.3. Ομόλογα Δημοσίου

Ορισμός - Χαρακτηριστικά

Τα ομόλογα του Δημοσίου είναι τίτλοι (αξιόγραφα έγγραφα που ενσωματώνουν μια αξία) που εκδίδονται από το δημόσιο, με σκοπό την άντληση κεφαλαίων από την αποταμίευση του κοινού. Στη θεωρία τονίζεται ότι η έκδοση ομολόγων από το δημόσιο πρέπει να γίνεται για τη συγκέντρωση κεφαλαίων, τα οποία θα διατεθούν για δημόσιες επενδύσεις και γενικά για παραγωγικούς (και όχι καταναλωτικούς) σκοπούς. Φυσικά, αν και όταν υπάρχουν πιεστικές λειτουργικές ανάγκες, όπως η πληρωμή μισθών και συντάξεων, η εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους και η κάλυψη αμυντικών αναγκών της χώρας, τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται διαθέτονται γι' αυτούς τους σκοπούς,

Τα πλεονεκτήματα των ομολόγων του δημοσίου είναι: (1) είναι αφορολόγητα, (2) προσφέρουν ελκυστικά επιτόκια, (3) εξοφλούνται στη λήξη τους, αλλά οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να τα εξαγοράζουν, υπολογίζοντας το ποσό που καταβάλλουν σύμφωνα με το χρόνο πριν τη λήξη στον οποίο εμφανίζονται για εξόφληση, (4) είναι μεταβιβάσιμα και διαπραγματεύσιμα στο Χρηματιστήριο Αξιών,

Τα ομόλογα του δημοσίου εκδίδονται σε δραχμές, σε ECU ή σε άλλα νομίσματα (δολάριο ΗΠΑ, γερμανικό μάρκο, λίρα Αγγλίας) και η διάρκεια τους μπορεί να είναι από 1 έως και 7 έτη. Το κεφάλαιο ανατοκίζεται κάθε χρόνο και καταβάλλεται κατά τη λήξη και εξόφληση του ομολόγου.

1.3.2 Ομόλογα του ελληνικού δημοσίου σε δραχμές

Εκδίδονται τακτικά από το Δεκέμβριο του 1983 είναι συνήθως διάρκειας 1-3 ετών και αποβλέπουν στην κάλυψη βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων αναγκών του κράτους. Το επιτόκιο τους ακολουθεί τη γενική πορεία των επιτοκίων και είναι υψηλό σε περιόδους έντονου πληθωρισμού, ενώ μειώνεται όταν ο πληθωρισμός παρουσιάζει κάμψη. Πωλούνται από τις Τράπεζες και στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Αγοραστές είναι αποταμιευτές που επιθυμούν την βραχυπρόθεσμη τοποθέτηση, όπως και θεσμικοί επενδυτές (τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρίες, εταιρίες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, αμοιβαία κεφάλαια) που

επιθυμούν μια ισορροπημένη συγκρότηση του χαρτοφυλακίου τους. Έχουν ονομαστική αξία 100, 200 και 500 χιλ. δρχ, 1 έκ. 5 εκ. και 10 εκ. δρχ.

Ομόλογα τον Ελληνικού δημοσίου με 3ετή, 5ετη και 7ετή διάρκεια και κυμαινόμενο επιτόκιο: Την 30/12/94 διατέθηκαν νέες σειρές δραχμικών ομολόγων του Δημοσίου, κυμαινόμενου επιτοκίου, με ημερομηνία έκδοσης την 30/12/94. Τα ομόλογα διατέθηκαν στην ονομαστική τους αξία, ήταν τριετούς, πενταετούς και επταετούς διάρκειας και δίνουν τόκο με κυμαινόμενο επιτόκιο, που καθορίζεται για κάθε έτος (ετήσια τοκοφόρος περίοδος), προσδιορίζεται δε τρεις (3) εργάσιμες ημέρες πριν από την έναρξη της κάθε ετήσιας τοκοφόρου περιόδου. Το επιτόκιο αυτό είναι ίσο με το επιτόκιο των εντόκων γραμματίων ετήσιας διάρκειας που ισχύει κατά το χρόνο προσδιορισμού, προσαυξημένο κατά 1% για τα τριετή, 1,50% για τα πενταετή και κατά 2% για τα επταετή ομόλογα. Για την πρώτη ετήσια τοκοφόρο περίοδο από 30/12/94 έως και 29/12/95 το επιτόκιο ορίζεται σε 18,50% για τα τριετή, σε 19,00% για τα πενταετή και σε 19,50% για τα επταετή ομόλογα. Ο τόκος εισπράττεται στο τέλος κάθε χρόνου με τα προσαρτημένα στα ομόλογα τοκομερίδια.

Τα ομόλογα γενικά έχουν όλα τα χαρακτηριστικά και τα πλεονεκτήματα που αναφέραμε παραπάνω, Σε περίπτωση ανάγκης, είναι διαπραγματεύσιμα στο Χρηματιστήριο Αξιών και μπορούν να ρευστοποιηθούν.

Οι τράπεζες δεν τα δέχονται για προεξόφληση πριν περάσει 6μηνο από την έκδοσή τους. Αν γίνει κατόπιν προεξόφληση (εξόφληση πριν από την ημερομηνία λήξης) επιβάλλεται «ποινή» (penalty) που υπολογίζεται βάσει του χρόνου που απομένει ως την κανονική ημερομηνία λήξης τους.

Ο κομιστής του ομολόγου πρέπει να εμφανιστεί για την εξόφληση του μέσα σε 3 μήνες από τη λήξη του, αλλιώς το ομόλογο ανανεώνεται για ένα έτος από την ημερομηνία λήξης του. Έντοκη ανανέωση γίνεται για 5, κατά ανώτατο όριο, έτη. Το ομόλογο διατηρείται για άλλα 5 έτη χωρίς υπολογισμό τόκων και αν με τη συμπλήρωση 10ετίας δεν εμφανιστεί κομιστής για εξόφληση του, η αξία του παραγράφεται.

1.3.3. Ομόλογα του ελληνικού δημοσίου με ρήτρα συναλλάγματος

Πρόκειται για ομόλογα που εκ δίδονται με ρήτρα ECU ή ρήτρα ξένου νομίσματος (δολαρίου ΗΠΑ, μάρκου Γερμανίας λίρα Αγγλίας).

Εκδίδονται με διάρκεια 1 - 3 χρόνια, και εξασφαλίζουν τους αγοραστές από ενδεχόμενη υποτίμηση ή διολίσθηση της δραχμής μέσα στα χρόνια αυτά. Το επιτόκιο τους το οποίο μεταξύ 1989 - 1990 κυμάνθηκε από 9,75% μέχρι 12%, ακολούθησε μειωτική πορεία για να φτάσει γύρω στο 6 - 7% (μεγαλύτερο για τα 3 χρόνια και μικρότερο για τον 1 χρόνο),

Η συνολική απόδοση των ομολόγων ρήτρα ECU εξαρτάται από τη διαμόρφωση της τιμής της ECU.

Η Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (European Currency Unit ECU) προσδιορίζεται από ένα «καλάθι» νομισμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με συμμετοχή του νομίσματος της κάθε χώρας ανάλογα με τη σπουδαιότητα της εθνικής της οικονομίας- Η ECU δεν έχει, προς το παρόν υλική υπόσταση, είναι μέσο αποθεματικό και χρησιμοποιείται στους διακανονισμούς ανάμεσα στις χώρες μέλη, ενώ με το χρόνο αυξάνεται και η ιδιωτική της χρήση (για καταθέσεις, ταξιδιωτικές επιταγές κλπ.)

Η Συνθήκη του Μάαστριχ προβλέπει για το απώτερο μέλλον τη θέσπιση ενιαίου ευρωπαϊκού νομίσματος, με μετατροπή της ECU σε αυτοτελές νόμισμα (άρ. 109 Α παρ. 4). Κατά το άρ. 109 Ζ «Η νομισματική σύνθεση του καλαθιού της ECU δεν μεταβάλλεται. Από την έναρξη του τρίτου σταδίου (το αργότερο την 1-1-1994) η αξία της ECU καθορίζεται οριστικά αμετάκλητα, μετά τον αμετάκλητο καθορισμό, των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων των χωρών μελών».

Η αξία της ECU υπολογίζεται από την Ευρ Ένωση κάθε μέρα, με βάση τις διακυμάνσεις που συνθέτουν το «καλάθι» των εθνικών νομισμάτων.

Η ποσοστιαία συμμετοχή της κάθε χώρας - μέλους στη διαμόρφωση της ECU. στην Ευρ. Ένωση των 12 ήταν (με κυρίαρχο νόμισμα το μάρκο):

Γερμανικό μάρκο	32,02
Γαλλικό φράγκο	20,37
Βρετανική στερλίνα	11,16
Ολλανδικό φιορίνι	10,01
Ιταλική λιρέτα	8,47
Βελγικό φράγκο	8,21
Ισπανική πεσέτα	4,46
Κορώνα Δανίας	2,66

Ιρλανδική λίρα	1,06
Εσκούδο Πορτογαλίας	0,72
Ελληνική δραχμή	0,54
Φράγκο Λουξεμβούργου	<u>0,32</u>
	100,00

Στο Ημερήσιο Δελτίο τιμών fixing συναλλάγματος της Ελλάδος αναφέρεται και η τιμή της ECU.

Τα ομόλογα με ρήτρα που εκδίδονται με βάση την τιμή της ημέρας (λ.χ. 280 δρχ.) σε τίτλους των 1.000 2.000 κλπ, ECU, που εκφράζεται σε δραχμές (280.000, 560.000 δρχ, κλπ.) Στη λήξη τους εξοφλούνται πάλι σε δραχμές με την επίσημη τιμή της ημέρας εκείνης. Η τυχόν διαφορά μεταξύ της τιμής λήξης και της τιμής έκδοσης' αποτελεί την ωφέλεια του κατόχου του ομολόγου. Αν αυτή υπολογισθεί σε ποσοστό και προστεθεί σ' αυτό και το οριζόμενο επιτόκιο προκύπτει η συνολική ωφέλεια του κατόχου του τίτλου.

1.4. Έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου και ομολογίες Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ.

1.4.1. Έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου

Είναι βραχυπρόθεσμοι τίτλοι σταθερής απόδοσης, η διάρκεια τους είναι 3,6 και 12 μήνες και το επιτόκιο τους εξαρτάται από την Πορεία του πληθωρισμού. Η ιδιομορφία τους έγκειται στο ότι ο τόκος προεισπράττεται και αυτό αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα.,

Η προείσπραξη του τόκου γίνεται ως εξής: Η ονομαστική αξία εισπράττεται στη λήξη του Ε. Γρ. Δ. ενώ η αγορά του γίνεται με την αφαίρεση του τόκου που αναλογεί.

Λ.χ. Ε. Γρ. Δ. ετήσιας διάρκειας, ονομαστικής αξίας 1 000.000 καί με επιτόκιο 18,25% δρχ, πωλείται την ημέρα της έκδοσης του 845.666 δρχ. Το ποσό αυτό προς 18,25% δίδει 154,334 δρχ- και $845.666 + 154.334 = 1.000.000$, όσο το ποσό της ονομαστικής αξίας του τίτλου, που θα εισπραχθεί στη λήξη του τίτλου,

Τα Ε. Γρ. Δ. εκδίδονται μία ή δύο φορές το μήνα (κάθε τέλος ή και κάθε 15 του μηνός) και αποτελεί συνηθισμένο μέσο (για τις περισσότερες χώρες) κάλυψης των άμεσων και βραχυπρόθεσμων αναγκών του κράτους. Πωλούνται από τις τράπεζες και στο Χρηματιστήριο Αξιών, Αγοράζονται

από αποταμιευτές που επιδιώκουν βραχυπρόθεσμη σταθερή απόδοση, αλλά και από θεσμικούς επενδυτές που επιθυμούντα ίδιο. Ορισμένες φορές το κράτος υποχρεώνει τις τράπεζες να έχουν στο χαρτοφυλάκιο τους ποσότητα Ε, Γρ, Λ. Κάποτε γίνεται και μαζική πώληση τους με πλειοδοτικό διαγωνισμό.

Τα πιστωτικά ιδρύματα για τη διαμεσολάβηση τους στην πώληση των Ε. Γρ. Λ, παίρνουν αμοιβή μέχρι 0,50% της αξίας τους,

Τα πλεονεκτήματα των Ε. Γρ, Δ. είναι: (1) Είναι ανώνυμοι τίτλοι, μεταβιβάζονται ελεύθερα και πληρώνονται στη λήξη τους στον (οποιοδήποτε) κομιστή. (2) Οι τόκοι τους είναι αφορολόγητοι (τέλος 1994), (3) Μπορούν να προεξοφληθούν από τις τράπεζες με τους όρους που ισχύουν ανάλογα με το χρόνο προεξόφλησης σε σχέση με το χρόνο λήξης, (4) Μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη σύσταση εγγυοδοσίας, (5) Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις μπορούν να επενδύουν τα διαθέσιμα τους σε Ε. Γρ, Λ. ανεξάρτητα από το αν δανειοδοτούνται από τράπεζες (και χρησιμοποιούν μέρος του δανείου γι' αυτό το σκοπό).

Τα επιτόκια των Ε. Γρ. Λ, που στις 31/1/94 ήταν 19,75 στις 2/1/95 μειώθηκαν σε 17,50 λόγω μείωσης του πληθωρισμού.

Τα Ε. Γρ. Δημ. κυκλοφορούν και με ρήτρα συναλλάγματος.

1.4.2. Ομολογίες Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ.

Οι ομολογίες είναι τίτλοι οι οποίοι συνδέονται με ένα δημόσιο δάνειο (ομολογιακό) το οποίο εκδίδεται από ένα ΝΠΔΔ (δημόσιο οργανισμό) ή ΝΠΙΔ (νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου δηλ. ανώνυμη εταιρία).

Το ομολογιακό δάνειο είναι ιδιόμορφο: (1) Το συνολικό ποσό του δανείου διαιρείται σε τίτλους (ομολογίες) ίσης ονομαστικής αξίας, καθένας από τους οποίους έχει δικαίωμα ανάληψης του κεφαλαίου που κατατέθηκε γι' αυτόν, στον Οριζόμενο μελλοντικό χρόνο και δικαίωμα είσπραξης τόκων σύμφωνα με το αναγραφόμενο στον τίτλο επιτόκιο, (2) οι ομολογίες συνήθως, είναι ανώνυμες («στον κομιστή» δηλ. με δικαιούχο τον κομιστή και σπανιότερα είναι ονομαστικές, (3) στους τίτλους είναι προσαρτημένα τα «τοκομερίδια» που παρέχουν το δικαίωμα λήψης τόκων, βάσει του αναγραφόμενου επιτοκίου και στον αναφερόμενο επίσης χρόνο (συνήθως μια φορά το χρόνο), (4) η έκδοση του δανείου γίνεται "με δημόσια εγγραφή, δηλ. μετά από δημόσια διακήρυξη και πρόσκληση των

ενδιαφερομένων να εγγραφούν σ' αυτό με τους γνωστοποιούμενους όρους (γι' αυτό ο κάθε εγγραφόμενος στο δάνειο θεωρείται ότι αποδέχεται ανεπιφύλακτα τους όρους αυτούς - σύμβαση προχώρησης), (5) στη διακήρυξη αναγράφεται, το συνολικό ποσό του δανείου, η διάρκεια του (χρόνος λήξης), το επιτόκιο του και ο τρόπος εξόφλησης του (συνήθως γίνεται με βαθμιαία απόσβεση, είτε με κλήρωση των ομολογιών που προβλέπονται για απόσβεση κάθε χρόνο είτε με την εξαγορά των ομολογιών στο Χρηματιστήριο Αξιών, όταν η χρηματιστηριακή τιμή τους είναι χαμηλότερη από την τιμή έκδοσης και ο φορέας της έκδοσης έχει συμφέρον να αγοράσει τις ομολογίες που προορίζονται για απόσβεση, αντί να τις εξοφλήσει με κλήρωση), (6) ή διάρκεια των ομολογιακών δανείων είναι μεγάλη (μέχρι και 20 χρόνια), (7) το αναγραφόμενο πάνω στους τίτλους επιτόκιο μένει σταθερό σ' όλη τη διάρκεια του δανείου (εκτός αν ο εκδότης με τη διακήρυξη των όρων, έχει κρατήσει το δικαίωμα να μπορεί να εξοφλήσει το δάνειο πριν από τη λήξη του και να εκδώσει νέο, με χαμηλότερο επιτόκιο, οπότε πρόκειται για μετατροπή του δανείου), (8) οι ομολογίες είναι δυνατό να εκδοθούν "στο άρτιο" (δηλ. στην ονομαστική τους τιμή) ή σε χαμηλότερη τιμή από το άρτιο ("υπό το άρτιο") και να εξοφλούνται σε τιμή ίση ή υψηλότερη από το άρτιο (διαφορά εξόφλησης ομολογιών), (9) είναι ενδεχόμενο η τιμή εξόφλησης της ομολογίας να είναι ίση με το άρτιο ανεξάρτητα από το χρόνο εξόφλησης της ομολογίας ή να ορίζεται τιμή υψηλότερη του αρτίου ("υπέρ το άρτιο") ανάλογα με τις λήξεις, (10) είναι δυνατό να ορίζεται ότι σε κάθε ομολογία, εκτός του τόκου που υπολογίζεται με βάση το γνωστοποιούμενο επιτόκιο, προστίθεται ένα επί πλέον ποσοστό επιτοκίου (ως βραβείο – prime), με βάση το συντελεστή της απόδοσης της, (11) οι τίτλοι είναι διαπραγματεύσιμοι στο Χρηματιστήριο Αξιών, (12) υπάρχουν ομολογίες μετατρέψιμες σε μετοχές, που δίνουν το δικαίωμα στον κάτοχο τους, μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου, να τις μετατρέψει σε μετοχές (δηλ. σε συμμετοχή στα κέρδη της εκδότριας Α.Ε. των ομολογιών), (13) ορισμένες ομολογίες που λέγονται λαχειοφόρας δίνουν το δικαίωμα στους κατόχους των ομολογιών που κληρώνονται, να έχουν και κάποιο ιδιαίτερο όφελος (λαχείο).

Η ομολογία διαφέρει από τη μετοχή κυρίως κατά το ότι, η μεν πρώτη έχει σταθερή απόδοση βάσει του αναγραφόμενου επιτοκίου, ενώ η απόδοση της μετοχής είναι μεταβλητή και εξαρτάται από το μέρισμα (συμμετοχή στα διανεμόμενα κέρδη).

Οι ομοιότητες και οι διαφορές ανάμεσα στα ομόλογα και τις ομολογίες είναι;

Ομοιότητες: (1) Είναι κινητές αξίες σταθερής απόδοσης βάσει γνωστού από πριν επιτοκίου, (2) συνήθως έχουν ελκυστικά επιτόκια ανάλογα με τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν, (3) η διαπραγμάτευση τους γίνεται στο Χρηματιστήριο Αξιών, (4) συνήθως είναι τίτλοι ανώνυμοι (στον κομιστή), (5) έχουν προσαρτημένα στο σώμα τους "τοκομερίδια" με την παράδοση των οποίων εισπράττονται οι τόκοι που αντιστοιχούν

Διαφορές: (1) Τα ομόλογα συνήθως εκδίδονται από το δημόσιο, ΝΠΔΔ και τράπεζες, ενώ οι ομολογίες και από Ανώνυμες Εταιρίες, (2) οι ομολογίες είναι προϊόν Έκδοσης ομολογιακού δανείου, ενώ τα ομόλογα αποτελούν διαφορετική μορφή δανεισμού, (3) τα ομόλογα εξοφλούνται σε συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία, ενώ ομολογίες εξοφλούνται με απόσβεση ή με κλήρωση (και ενίοτε με "βραβείο" ή "λαχείο"), (4) η διάρκεια των ομολόγων είναι μέχρι 5 έτη ενώ οι ομολογίες ακολουθούν τη διάρκεια του ομολογιακού δανείου που μπορεί να φτάνει και τα 20 έτη.

1.5. REPOS - Βραχυπρόθεσμες αγορές, τίτλων με συμφωνία επαναπώλησης

Ο όρος προέρχεται από την αγγλική γλώσσα: Repurchase Agreement - REPO (συμφωνία επαναφοράς),

Στην ελληνική τραπεζική πρακτική, οι συμφωνίες REPOS έχουν το εξής περιεχόμενο: Οι τράπεζες που θα αγοράζουν έντοκα γραμμάτια κατά του ελληνικού δημοσίου διαθέτοντας κεφάλαια γι' αυτή την αγορά με συνέπεια να αντιμετωπίζουν ανάγκες ρευστότητας (χρηματοοικονομικής στενότητας) κάνουν συμφωνίες με τους πελάτες τους (1) να τους πουλήσουν τέτοιους τίτλους ορισμένο χρονικό διάστημα (το πολύ λίγων μηνών) σε ορισμένη τιμή και (2) να ξανά αγοράσουν τους ίδιους τίτλους στη λήξη του παραπάνω χρονικού διαστήματος σε μεγαλύτερη τιμή. Η πράξη αυτή για την τράπεζα είναι συμφωνία πώλησης και επαναφοράς των Ε. Γρ. Δ. για τον πελάτη δε, συμφωνία αγοράς και επαναπώλησης ή ορθότερα είναι αγορά με συμφωνία επαναπώλησης την οποία αποδέχεται η τράπεζα.

Το κέρδος του πελάτη μεταξύ αγοράς και επαναπώλησης που είναι η απόδοση της συμφωνίας, είναι το επιτόκιο που απολάμβανες ο πελάτης και το οποίο γνωρίζει από πριν βάσει της συμφωνίας. Ας σημειωθεί ότι οι αποδόσεις των REPOS μέχρι το καλοκαίρι '94 ήταν αφορολόγητες

Το επιτόκιο της συμφωνίας επαναγοράς (από την τράπεζα) και επαναπώλησης (από τον πελάτη) είναι συναρτημένο προς τα επιτόκια δανεισμού δραχμών στη διατραπεζική αγορά. Σ' αυτή προσφεύγουν οι τράπεζες όταν έχουν ανάγκη να αντλήσουν κεφάλαια. Αν αυτή βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα, δεν υπάρχει λόγος το επιτόκιο των συμφωνιών REPOS να είναι υψηλό.

Εκτός από τη μορφή πώλησης από τράπεζες και επαναγοράς Εντ. Γραμματίων Δημοσίου, υπάρχει και η αντίστροφη (REVERSE REPOS) που είναι η συμφωνία πώλησης Ε.Γ.Δ. από επιχειρήσεις σε τράπεζες με την υποχρέωση επαναγοράς τους απ' αυτές σε συμφωνούμενη χρονολογία και συμφωνούμενο επιτόκιο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι στους τόκους από συμφωνίες REPOS ισχύει ήδη φορολογία 15%.

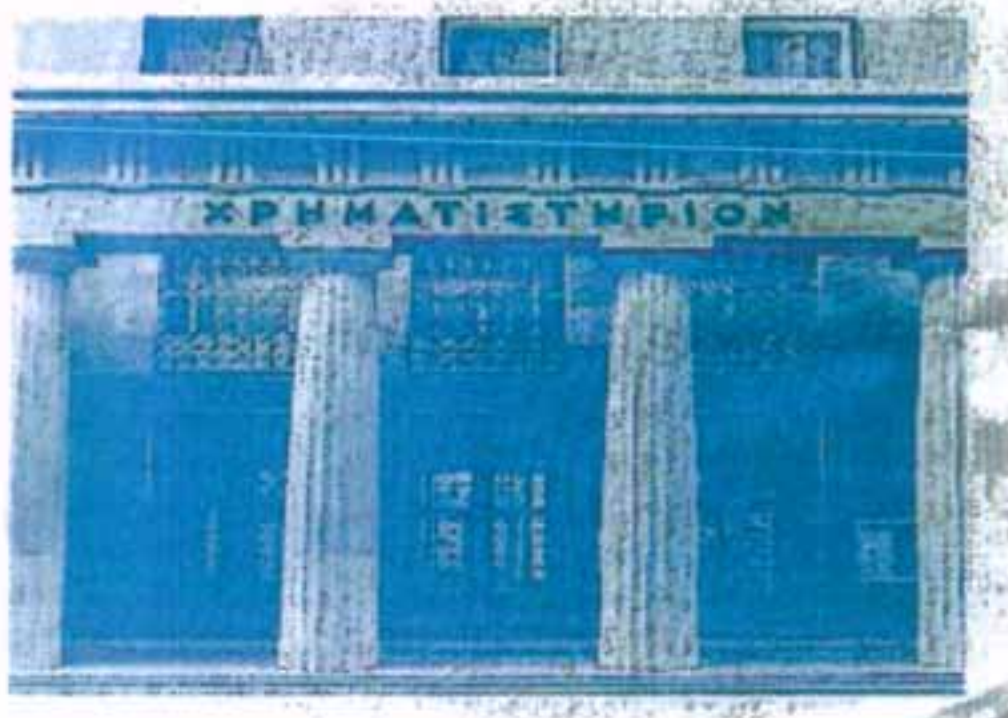
Οι συμφωνίες REPOS είχαν μεγάλη άνθηση στα χρόνια 1991-93 και το μισό 1994, όταν και τα επιτόκια δανεισμού της διατραπεζικής αγοράς ήταν υψηλά.

Τα REPOS διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες

- REPOS με (1) ορισμένο ελάχιστο ποσό επένδυσης (λ.χ. 5 εκατ. δρχ.), (2) χρονική διάρκεια της επένδυσης, από 1 εβδομάδα μέχρι 1 έτος, (3) δυνατότητα διαδοχικών ανανεώσεων, (4) επιτόκιο διαπραγματεύσιμο ανάλογα με το ποσό της επένδυσης, τη χρονική διάρκεια της και τις συνθήκες της αγοράς και (5) δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικού βεβαίωσης της αγοραπωλησίας τίτλων.
- REPOS με (1) ελάχιστο ποσό επένδυσης χαμηλότερο (λ.χ. 3 εκατ. δρχ.), (2) ελάχιστη διάρκεια της επένδυσης 1 έτος, (3) καταβολή των τόκων κάθε μήνα (σταθερό μηνιαίο ποσό), (4) δυνατότητα αυτόματης ετήσιας ανανέωσης της επένδυσης για το ίδιο ποσό, (5) δυνατότητα έκδοσης πιστοποιητικού - βεβαίωσης αγοραπωλησίας τίτλων και (6) δυνατότητα πρόωρης ολικής ανάληψης του αρχικού ποσού υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Στο τέλος Οκτωβρίου 1994, οι πωλήσεις εντόκων γραμματίων από τις τράπεζες σε ιδιώτες με συμφωνία επαναγοράς (REPOS) ανέρχονταν σε 376,5 δισεκ. δρχ. έναντι 1.726 δισεκ. Που ήταν στο τέλος Οκτωβρίου 1993 (μείωση κατά 78% λόγω της φορολογίας που επιβλήθηκε),

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

1.6. Αγορά μετοχών στο Χρηματιστήριο (γενικά)

Η αγορά μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α.Α. γίνεται με τους εξής όρους:

- (1) Γίνεται μόνο μέσω των τακτικών μελών του Χ.Α.Α. δηλ. Χρηματιστηριακών Εταιριών και Χρηματιστών.
- (2) Η εντολή αγοράς δίνεται σε συγκεκριμένο τακτικό μέλος του Χ.Α.Α., Όσοι βρίσκονται στην επαρχία μπορούν να απευθυνθούν σε μια Τράπεζας οποία διαβιβάζει την εντολή σε ένα από τα τακτικά μέλη του Χ.Α.Α.
- (3) Το τακτικό μέλος του Χ.Α.Α. αναλαμβάνει την εκτέλεση της εντολής. Σήμερα η Εκτέλεση της εντολής διενεργείται με τη χρησιμοποίηση ίων τηλεφώνων και των τερματικών

σταθμών που είναι συνδεδεμένοι με τον κεντρικό computer που βρίσκονται στην αίθουσα συναλλαγών του Χ.Α.Α. (4) Οι συναλλαγές γίνονται στις ημέρες και ώρες που ορίζει το Χ.Α.Α. και για κάθε συναλλαγή εκδίδεται "πινακίδιο εκτέλεσης" (bordreau) στο οποίο αναγράφεται το είδος της συναλλαγής, το είδος και η ποσότητα του αντικειμένου της, η τιμή κατά μονάδα και το συνολικό τίμημα. Το πινακίδιο αποτελεί την απόδειξη της συναλλαγής, (5) Μετά τη λειτουργία της Αν. Εταιρίας Αποθετηρίων και τη λειτουργία Αποθετηρίου Ονομαστικών Τίτλων στο Χ.Α.Α. όπου υποχρεωτικά πια παραδίνονται οι τίτλοι για φύλαξη, ο αγοραστής παίρνει ένα Αποθετήριο για τις έπ' ονόματι του μετοχές, το οποίο τον νομιμοποιεί για την άσκηση όλων των δικαιωμάτων του μετόχου.

Πρωτοείσακτες μετοχές - Προεγγραφές

Η Α.Ε. που επιθυμεί οι μετοχές της να εισαχθούν στο Χ.Α.Α. πρέπει να συγκεντρώνει ορισμένες προϋποθέσεις και να ακολουθήσει ορισμένη διαδικασία. Ειδικότερα: (1) Η Α.Ε. που υποβάλλει αίτηση για εισαγωγή των μετοχών της πρέπει να έχει ελάχιστο ύψος ιδίων κεφαλαίων, το οποίο κατά διαστήματα τροποποιείται και αναπροσαρμόζεται- Με το Ν. 1914/1990 είχε ορισθεί σε 500 εκ. δρχ. (2) Πρέπει να έχει δημοσιεύσει πέντε τουλάχιστον ετήσιους ισολογισμούς και να αποδείξει ότι στις πέντε οικονομικές χρήσεις που προηγήθηκαν από τη χρονολογία της αίτησης παρουσίασε ικανοποιητικά αποτελέσματα από τον τελευταίο ισολογισμό πρέπει να φαίνεται ότι είναι ικανοποιητική η περιουσιακή της διάρθρωση. (4) Η αιτούσα Α.Ε. δεσμεύεται εγγράφως ότι θα αυξήσει το Μετοχικό της κεφάλαιο με έκδοση νέων μετοχών κατά 25% τουλάχιστον, του ποσού που προκύπτει από το άθροισμα του μετοχικού της κεφαλαίου και του ποσού που ενδεχομένως δεν διατίθεται σε δημόσια εγγραφή (5) Σε αρκετό χρονικό διάστημα πριν την εισαγωγή της πρέπει να δημοσιεύσει ένα ενημερωτικό δελτίο (Prospectus) στο οποίο να αναφέρει κάθε χρήσιμη για το κοινό πληροφορία ώστε να μπορεί οποιοσδήποτε να σχηματίσει ακριβή γνώμη γι' αυτή (6) Οι μετοχές της πρέπει να έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία και να είναι ελεύθερα διαπραγματεύσιμες.

Η δημόσια εγγραφή εκείνων που επιθυμούνται αγοράσουν μετοχές της πρωτοείσακτης Α.Ε. γίνεται μισώ τράπεζας ή τραπεζών που αναλαμβάνουν το ρόλο ανάδοχοι της έκδοσης. Ο ανάδοχος προσδιορίζει και την τιμή διάθεσης της πρωτοείσακτης μετοχής.

Η διαδικασία διάθεσης - προμήθειας των πρωτοείσακτων μετοχών είναι η εξής: Η Α.Ε. που κάνει την έκδοση κυκλοφορεί ένα έντυπο αίτησης το οποίο συμπληρώνει ο υποψήφιος αγοραστής αναφέροντας τα προσωπικά του στοιχεία και τον αριθμό των μετοχών που επιθυμεί να αγοράσει. Ορίζεται μονάδα διαπραγμάτευσης και το χρονικό διάστημα εντός του οποίου θα πρέπει να υποβληθείς αίτηση του υποψήφιου αγοραστή (λ.χ. 1-10 Σεπτεμβρίου...) στην ανάδοχο τράπεζα ή σε άλλη τράπεζα ή στο Χ.Α.Α.

Η προεγγραφή γίνεται με την ταυτόχρονη κατάθεση της αίτησης μαζί με το ποσό που αντιστοιχεί στην αξία των μετοχών που επιθυμεί να αγοράσει ο υποψήφιος (χ μετοχές επί την τιμή έκδοσης και διάθεσης τους) ή μαζί με ισόποση εγγυητική επιστολή τράπεζας,

Αν ζητηθεί για αγορά το σύνολο των μετοχών που εκδίδονται θα ικανοποιηθούν όλες οι αιτήσεις των υποψηφίων αγοραστών

Αν οι αιτήσεις για αγορά μετοχών είναι περισσότερες απ τον αριθμό των μετοχών που εκδίδονται υπάρχει υπερκάλυψη. Στην περίπτωση αυτή γίνεται κλήρωση ενώπιον επιτροπής που την αποτελούν εκπρόσωποι του Χ.Α.Α. της εκδότριας Α.Ε. και της αναδόχου τράπεζας. Ορίζεται ότι για κάθε μονάδα από 10 μετοχές θα μπει στην κληρωτίδα ένας κλήρος (με ανώτατο όριο 100 μονάδας χ 10 μετοχές = 1000 μετοχές, ώστε να μην συγκεντρωθούν οι μετοχές στα χέρια λίγων).

Οι δικαιούχοι των μετοχών που προκύπτουν από την κλήρωση παραλαμβάνουν τις μετοχές τους από την τράπεζα στην οποία είχαν υποβάλει την αίτηση σε χρονολογία που ανακοινώνεται.

Όσοι κατέβαλαν σε μετρητά την αξία των μετοχών για τις οποίες υπέβαλαν αίτηση, αλλά δεν κληρώθηκαν και όσοι κατέβαλαν την αξία περισσότερων μετοχών αλλά κληρώθηκε μέρος τους, εισπράττουν, οι πρώτοι ολόκληρο το ποσό που κατέβαλαν και οι δεύτεροι τη διαφορά μεταξύ του ποσού που κατέβαλαν και εκείνου αντιστοιχεί στις μετοχές που κληρώθηκαν. Τα ποσά επιστρέφονται άτοκα.

Επειδή για τις προγραφές αρκεί η κατάθεση εγγυητικής επιστολής, αυτός ο τρόπος χρησιμοποιείται σε πολύ μεγάλη έκταση, με συνέπεια να υπάρχουν σημαντικές υπερκαλύψεις. Λ.χ. για την εισαγωγή μετοχών μιας Τεχνικής Εταιρείας στο τέλος του 3993 που θα απορροφούσε περίπου 5

δισ. δρχ, (τόση ήταν η αξία των εισαγόμενων μετοχών βάση της σχέσης αριθμός μετοχών τιμή έκδοσης) συγκεντρώθηκαν με εγγυητικές επιστολές αιτήσεις για αγορά μετοχών που έφθασαν τον αστρονομικό αριθμό των 122τρισεκ. Δρχ.!!

Όλοι συμφωνούν στο ότι το φαινόμενο των υπερκαλύψεων που αποτελεί σχεδόν κανόνα σε κάθε εισαγωγή νέων μετοχών, είναι νοσηρό. Και ως λύση για την αποφυγή του θεωρείται, οι προεγγραφές να γίνονται μόνο με την καταβολή μετρητών ή με τη δέσμευση υπαρκτών καταθέσεων (το τελευταίο όρισε η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς με απόφαση της από 27/10/94).

1.7. Η αγορά επιταγών από τις τράπεζες

Η "αγορά επιταγών " από τις τράπεζες αποτελεί τραπεζικό όρο. Οι τράπεζες "αγοράζουν" επιταγές σε δραχμές στις εξής περιπτώσεις:

(1) Όταν ο δικαιούχος εμφανισθεί μέσα στη νόμιμη προθεσμία και καταθέσει την επιταγή ενός εκδότη - πελάτη της τράπεζας, η τράπεζα "αγοράζει" την επιταγή εφόσον υπάρχει κάλυμμα δηλαδή την εξοφλεί χρεώνοντας αντίστοιχα το λογαριασμό του πελάτη της.

(2) Προκειμένου για καλούς πελάτες πούρους θεωρεί φερέγγυους κ<π θέλει να τους διευκολύνει στις συναλλαγές τους η τράπεζα αναλαμβάνοντας το σχετικό κίνδυνο, αγοράζει την επιταγή έστω και χωρίς την ύπαρξη καλύμματος, ύστερα από συμφωνία με τον πελάτη της ότι σε λίγες ώρες η το πολύ την επομένη μέρα, θα καταθέσει το πόσο της επιταγής.

(3) Πελάτης μιας τράπεζας που έχει στα χέρια του επιταγή από εκδότη που δίνει εντολή στη δική του τράπεζα για την πληρωμή σε διαταγή κάποιου τρίτου, μπορεί να καταθέσει στην πρώτη την επιταγή που κατέχει νόμιμα, στην ημερομηνία πληρωμής της. Η τράπεζα "αγοράζει" την επιταγή και πιστώνει το δικαιούχο πελάτη της, χωρίς όμως να θέτει αμέσως στη διάθεση του το αντίστοιχο ποσό, γιατί η επιταγή στέλνεται για πληρωμή μέσω του "Συμψηφιστικού Γραφείου" που λειτουργεί στην Τράπεζα της Ελλάδος και θα έχει ισχύ (valeur), μετά 4 εργάσιμες ημέρες εφόσον το κατάστημα της τράπεζας του εκδότη της επιταγής είναι στην ίδια πόλη ή μετά 8 εργάσιμες ημέρες αν βρίσκεται σε άλλη πόλη. με την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει κάλυμμα του εκδότη στην άλλη τράπεζα (η διαπίστωση γίνεται υπό το Συμψηφιστικό Γραφείο). Αν δεν υπάρχει κάλυμμα (ακάλυπτη επιταγή) το σώμα της επιταγής σφραγίζεται και επιστρέφεται στην

τράπεζα που αγόρασε την επιταγή του πελάτη της. Σ' αυτή την περίπτωση ακυρώνεται η αγορά της επιταγής και ο λογαριασμός του πελάτη χρεώνεται με το αντίστοιχο ποσό με το οποίο είχε προηγουμένους πιστωθεί.

(4) Σήμερα είναι γνωστό ότι στην αγορά χρησιμοποιούνται ευρύτατα οι "μεταχρονολογημένες επιταγές", οι οποίες αντικατέστησαν στις συναλλαγές τις συναλλαγματικές. Παλιότερα δεν επιτρεπόταν η αγορά μεταχρονολογημένων επιταγών από της τράπεζες και κατ' επέκταση και η προεξόφλησή του. Αλλά, με τα άρ. 10 και 11 του Ν. 1957/1991 δόθηκε το δικαίωμα στις τράπεζες να δέχονται επιταγές όχι άμεσης πληρωμής για είσπραξη, ενεχυρίαση και φύλαξη". Οι επιταγές αυτές καταγράφονται στα "πινάκια" υποχρεωτικά και επιβάλλεται τέλος χαρτοσήμου 2,5%ο στη συνολική τους αξία (βλ. και Εγκύκλιο ΥΠΟ 1072977/5199/014/ ΠΟΛ 1169/της 7/8/91). Με τις παραπάνω διατάξεις καταργήθηκε η απόφαση 238/1979 της (τότε) Νομισματικής Επιτροπής που καθόριζε τα όσα αφορούσαν στη διακίνηση των ιδιωτικών επιταγών μέσω των εμπορικών τραπεζών. Ήδη οι τράπεζες αγοράζουν μεταχρονολογημένες επιταγές που κατατίθενται για είσπραξη ή προεξόφληση με ειδικούς όρους,

Από την 1/1/95 είναι υποχρεωτική η αναγραφή πάνω στο σώμα της επιταγής του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου - ΑΦΜ του εκδότη, του οπισθογράφου και του κομιστή της επιταγής για είσπραξη, εφόσον μεταξύ τους, υπάρχει έστω και ένας που έχει Την ιδιότητα του "επιτηδευματία Κ.Β.Σ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2⁰

ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

2.1. Εσωτερική κίνηση κεφαλαίων ~ Εμβάσματα δραχμών

2.1.1. Έννοια

Εσωτερική κίνηση κεφαλαίων ή κίνηση κεφαλαίων στο εσωτερικό είναι η ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων στο εσωτερικό μιας χώρας. Αυτή γίνεται μέσω των πιστωτικών ιδρυμάτων και διεξάγεται είτε με μεταφορά χρηματικών ποσών από τόπο σε τόκο, στο εσωτερικό της χώρας, είτε με ενδοτραπεζικές πράξεις δηλ. με χρέωση του λογαριασμού ενός πελάτη που μεταφέρει κεφάλαια σε άλλον και πίστωση του λογαριασμού του δεύτερου.

Συνηθισμένοι τρόποι μεταφοράς κεφαλαίων είναι (1) με τη χρήση του αυτόματου συστήματος άμεσης μεταβίβασης ON LINE, (2) με αποστολή TELEX ή FAX και (3) τηλεφωνικά, με επιβεβαίωση εκ των υστέρων.

Η μεταφορά κεφαλαίων στο εσωτερικό από παλιά γινόταν με την αποστολή εμβασμάτων σε δραχμές, με τη διαφορά ότι σήμερα χρησιμοποιείται η νεώτερη τεχνολογία (ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων - EFT: Electronic Funds Transfer).

2.1.2. Εμβάσματα δραχμών

Πρόκειται για τραπεζική εντολή που έχει σκοπό την εξυπηρέτηση των συναλλασσόμενων με μεταφορά χρημάτων από ένα τόπο σε άλλο.

Ο εντολέας ή καταθέτει στην τράπεζα ένα χρηματικό ποσό ή αποσύρει από τις καταθέσεις που διατηρεί σε μια τράπεζα ένα ποσό και δίνει γραπτή εντολή στην τράπεζα να μεταβιβασθεί το ποσό σ' ένα άλλο κατάστημα της από όπου θα το εισπράξει ο δικαιούχος.

— Σήμερα που εφαρμόζεται από όλες τις τράπεζες το σύστημα της αυτόματης άμεσης μεταβίβασης με τη λειτουργία κεντρικού computer με τον οποίο είναι συνδεδεμένα όλα τα καταστήματα (ON LINE) αν ο δικαιούχος έχει λογαριασμό σε κάποια τράπεζα, ο αποστολέας καταθέτει τα χρήματα κατ' ευθείαν σ' αυτό το λογαριασμό, παίρνοντας σχετική απόδειξη από την τράπεζα που βγαίνει μέσα από το σύστημα ON LINE.

Αν δεν εφαρμοσθεί αυτός ο τρόπος, ο αποστολέας των χρημάτων συμπληρώνει μια έντυπη εντολή με όλα τα στοιχεία του παραλήπτη η οποία διαβιβάζεται με τα σύγχρονα τηλεπικοινωνιακά μέσα (FAX, TELEX) και αν δεν είναι αυτό δυνατό λόγο) βλάβης, αποστέλλεται ταχυδρομικά. Στο Υπόδειγμα αριθ. 4 δείχνεται ένα υπόδειγμα "Γραμματίου είσπραξης και Αίτησης για έκδοση εντολής".

Μαζί με το ποσό που μεταβιβάζεται ο εντολέας καταβάλλει ένα ποσό ως δικαίωμα της τράπεζας γι' αυτή την εργασία (προμήθεια και έξοδα).

Για αυτόν τον τρόπο γίνεται ταχύτερη η εξυπηρέτηση των συναλλαγών και είναι απόλυτα εξασφαλισμένη η μεταβίβαση του εμβάσματος με όλα τα στοιχεία που αυτό περιέχει.

Το κατάστημα που παίρνει τη ν εντολή υποχρεούται να ειδοποιήσει το δικαιούχο και να του καταβάλει το ποσό που κατέθεσε ο εντολέας. Η τράπεζα διατηρεί την απόλυτη ευθύνη για την ορθή εκτέλεση της εντολής.

Ο εντολέας έχει το δικαίωμα, πριν η εντολή του εκτελεσθεί, να την ακυρώσει ή να την ανακαλέσει. Το ίδιο δικαίωμα έχει και η τράπεζα, αν υπάρξουν γεγονότα που δικαιολογούν την πράξη της, όπως λ.χ. ο θάνατος του εντολέα.

Σε περίπτωση που στον τόπο προορισμού της εντολής δεν υπάρχει κατάστημα της τράπεζας για να διαβιβασθεί η εντολή, αυτή εκτελείται από τον ανταποκριτή που έχει ορίσει η τράπεζα.

Παλιότερα, όταν οι τράπεζες δεν είχαν αναπτυγμένο δίκτυο καταστημάτων στη χώρα, όριζαν σε ορισμένες μικρές πόλεις ανταποκριτές, που μπορεί να ήταν μια άλλη Τράπεζα ή και ένας έμπορος που ενεργούσε ως πράκτορας της τράπεζας. Σήμερα το δίκτυο των καταστημάτων, ιδιαίτερα των μεγαλύτερων πιστωτικών ιδρυμάτων, είναι πυκνότατο και οι ανταποκριτές στο εσωτερικό σχεδόν έχουν εκλείψει.

Ο θεσμός συγγενής προς το έμβασμα είναι η εντολή μεταφοράς πίστωσης (virement). με τη διαφορά ότι, ενώ στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για μεταφορά χρήματος, στη μεταφορά πίστωσης μεταβιβάζεται «λογιστικό χρήμα» με ενδοτραπεζικές λογιστικές εγγραφές χρεοπίστωσης. Ο λογαριασμός του πελάτη που δίνει εντολή μεταφοράς πίστωσης απ' αυτόν στο λογαριασμό κάποιου άλλου χρεώνεται ενώ ο δεύτερος λογαριασμός πιστώνεται με το αντίστοιχο ποσό.

2.2. Διεθνής κίνηση κεφαλαίων – Ε εμβάσματα συναλλάγματος

2.2.1. Διεθνής κίνηση κεφαλαίων

Είναι η ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων από χώρα σε χώρα που σημαίνει ελεύθερη εισαγωγή κεφαλαίων από το εξωτερικό σε μια χώρα και ελεύθερη εξαγωγή κεφαλαίων στο εξωτερικό από την ίδια χώρα.

Μ' αυτόν τον τρόπο απελευθερώνονται και διεθνοποιούνται οι χρηματαγορές (αγορές βραχυπρόθεσμων κεφαλαίων) και οι κεφαλαιαγορές (αγορές μακροπρόθεσμων κεφαλαίων), ο δανεισμός από ξένες χώρες είναι ελεύθερος, όπως και οι τοποθετήσεις σε τίτλους από μόνιμους κατοίκους μιας χώρας σε ξένες χώρες.

Παράγοντες που ευνοούν τη διεθνή κίνηση κεφαλαίων είναι: (1) η αντίληψη για την αναγκαιότητα η χρησιμότητα της ελεύθερης λειτουργίας της αγοράς κεφαλαίων διεθνώς βάσει του νόμου προσφοράς και ζήτησης, (2) η τεχνολογική πρόοδος στις τηλεπικοινωνίες που διευκολύνει, αφενός τη γνώση των συνθηκών των αφορών κεφαλαίου σε παγκόσμιο επίπεδο και αφετέρου τη μεταβίβαση πληροφοριών και εντολών, (3) η δημιουργία οικονομικών συνασπισμών μεταξύ κρατών (όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση) που έχουν ως σκοπό εκτός των άλλων, την άρση κάθε εμποδίου στην ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων μεταξύ των κρατών – μελών ή και τρίτων χωρών.

Συνέπειες ενεργητικές της διεθνούς κίνησης κεφαλαίων είναι η αναζήτηση ευνοϊκών συνθηκών δανεισμού ή τοποθέτησης κεφαλαίων σε διεθνές επίπεδο, η δημιουργία ανταγωνισμού σε ευρύτερους οικονομικούς χώρους και η πλήρης απελευθέρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα των διαφόρων χωρών.

Δυσμενείς συνέπειες είναι η δημιουργία σοβαρών προβλημάτων σε μικρές χώρες με περιορισμένο συναλλαγματικό απόθεμα (και γενικότερα στο Ισοζύγιο Πληρωμών τους), η πρόκληση δυσχερειών στις εθνικές νομισματικές πολιτικές και η επέκταση των κινδύνων που προκύπτουν από διεθνείς οικονομικές ή νομισματικές κρίσεις στις εθνικές αγορές κεφαλαίων.

Όσα αφορούν στην κίνηση κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση ρυθμίζονται από τα άρ. 73Α – 73Η της Συνθήκης του Μάαστριχ με τα οποία αντικαταστάθηκαν τα άρ. 67 ως 73 της Συνθήκης της Ρώμης.

2.2.2. Εμβάσματα συναλλάγματος – Ανταποκρίτρια τράπεζα

Είναι εμβάσματα από μια χώρα σε άλλη, σε ξένο νόμισμα (Για το συνάλλαγμα βλ. παρακάτω αναλυτικά στο Κεφάλαιο 3).

Για να γένει τραπεζικό έμβασμα συναλλάγματος πρέπει από τη κείμενη νομοθεσία ή τις αποφάσεις των νομισματικών αρχών να αναγνωρίζεται αυτό το δικαίωμα και να προσδιορίζεται η έκτασή του (δηλ. μέχρι ποιο ποσό μπορεί να φτάσει αυτό.)

Εφόσον καλύπτει η παραπάνω προϋπόθεση ο αποστολέας του εμβάσματος συμπληρώνει μια έντυπη " Αίτηση Εμβάσματος / Έκδοση επιταγής " (βλ. Υπόδειγμα αριθ. 5)

Η εντολή / έμβασμα μεταβιβάζεται με τον ασφαλέστερο και ταχύτερο δυνατό τρόπο (SWIFT – βλ. παρακάτω) και αποτελεί πλήρη απόδειξη της αποστολής.

Από την στιγμή της κατάθεσης του ποσού του εμβάσματος η τράπεζα έχει την ευθύνη της καλής μεταβίβασης του και της ειδοποίησης του δικαιούχου.

Η εντολή στο εξωτερικό διαβιβάζεται προς μία ανταποκρίτρια τράπεζα με την οποία η ελληνική τράπεζα έχει ειδική σύμβαση.

Ανταποκρίτρια τράπεζα (Correspondent) στο εξωτερικό είναι πιστωτικό ίδρυμα το οποίο μετά από σύμβαση με μία τράπεζα άλλης χώρας, αναλαμβάνει σε μια περιοχή (κράτος – περιφέρεια – πόλη) τη διεκπεραίωση των συναλλαγών της τράπεζας με την οποία συμβλήθηκε, έναντι ορισμένης προμήθειας που καταβάλλεται σ' αυτή.

Σκοπός του θεσμού της ανταπόκρισης είναι η εξυπηρέτηση της πελατείας της τράπεζας μιας χώρας στο εξωτερικό.

Κυριότερες τραπεζικές εργασίες που διενεργεί η ανταποκρίτρια τράπεζα για λογαριασμό εκείνης με την οποία έχει συμβληθεί είναι, η διεκπεραίωση εντολών – εμβασμάτων, η είσπραξη αξιών (επιταγών, συναλλαγματικών, φορτωτικών), και η εκτέλεση πράξεων με αντικείμενο χρεόγραφα (ομόλογα, ομολογίες, μετοχές, μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων).

Στη σύμβαση που καταρτίζεται για το διορισμό ανταποκριτή καθορίζονται και οι ειδικοί όροι, όπως η διάρκεια της σχέσης ανταπόκρισης, η προμήθεια του ανταποκριτή, οι ευθύνες των δύο μερών κ.λ.π. Η τράπεζα που διορίζει τον ανταποκριτή δεν φέρει καμία ευθύνη για τις πράξεις ή παραλείψεις του γιατί αυτός ενεργεί με δική του ευθύνη.

Συνηθισμένη περίπτωση αποτελεί η αμοιβαιότητα στη σχέση ανταπόκρισης, δηλ. ο ανταποκριτής μιας τράπεζας σε άλλη χώρα, έχει ως ανταποκριτή την ίδια τράπεζα για δικές του συναλλαγές στη χώρα αυτής της τράπεζας. Σ' αυτή την περίπτωση στη μια από τις δύο τράπεζες τηρείται αλληλόχρεος λογαριασμός με τις αντίστοιχες των πράξεων χρεοπιστώσεις και με κοινό επιτόκιο για α υπόλοιπα (είναι πιθανό να τηρούνται και δύο λογαριασμοί, ένας σε κάθε τράπεζα.

Ειδοποίηση του δικαιούχου. Η ανταποκρίτρια τράπεζα οφείλει να ειδοποιήσει με κάθε πρόσφορο μέσο το δικαιούχο βάσει των στοιχείων που σημειώνονται από τον εντολέα στο κείμενο της εντολής. Αυτά πρέπει να είναι απόλυτα ακριβή και δεν ευθύνεται ούτε η τράπεζα που διαβίβασε την εντολή, ούτε η ανταποκρίτρια που την έλαβε για τυχόν λάθη.

Η ανταποκρίτρια τράπεζα ευθύνεται (1) για την ειδοποίηση του δικαιούχου και (2) για την πληρωμή σ' αυτόν του ποσού του εμβάσματος / εντολής. Αν αναφέρεται πόσο που βαρύνει το δικαιούχο, το εισπράττει η ανταποκρίτρια τράπεζα (το συμψηφίζει) και τον πιστώνει με το ποσό της εντολής. Η υπογραφή του δικαιούχου σε σχετική απόδειξη πληρωμής, απαλλάσσει την ανταποκρίτρια τράπεζα που εξέδωσε το έμβασμα για την εκτέλεση του.

Όπως και στα εμβάσματα εσωτερικού, μέχρι την εκτέλεση της εντολής μπορεί αυτή να ακυρωθεί ή ανακληθεί από τον εντολέα, όπως μπορεί να ακυρωθεί και από την ανταποκρίτρια τράπεζα για ειδικούς λόγους όπως λ.χ. ο θάνατος του δικαιούχου. Στην τελευταία αυτή περίπτωση το ποσό του εμβάσματος ή επιστρέφεται στην τράπεζα που έδωσε την εντολή ή, αν τηρείται μεταξύ των δύο τραπεζών αλληλόχρεος λογαριασμός, πιστώνεται μ' αυτό ο λογαριασμός της τράπεζας που έστειλε το έμβασμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3⁰

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΓΕΝΙΚΑ

Συνάλλαγμα είναι η απαίτηση που έχει κάποιος σε ξένες νομισματικές μονάδες, πληρωτέες σε άλλη χώρα. Δηλαδή, οποιαδήποτε απαίτηση σε ξένο νόμισμα που είναι πληρωτέα σε άλλη χώρα αποτελεί συνάλλαγμα.

Στην έννοια του συναλλάγματος περιλαμβάνονται, εκτός των χαρτονομισμάτων και οι συναλλαγματικές, οι επιταγές, τα γραμμάτια σε διαταγή, τα ομόλογα, οι ομολογίες, τα μερίδια των αμοιβαίων κεφαλαίων κλπ. που είναι εκφρασμένα σε ξένα νομίσματα.

Συναλλαγματοφόρες συναλλαγές είναι:

Από τις εμπορικές πράξεις: οι εξαγωγές εμπορευμάτων.

Από τις άδηλες συναλλαγές, οι άδηλοι πόροι: (1) δαπάνες ξένων τουριστών στη χώρα (τουριστικό συνάλλαγμα), (2) ναυτιλιακό συνάλλαγμα (έσοδα από ναύλους εμπορικών πλοίων, εμβάσματα εφοπλιστών και ναυτικών), (3) εμβάσματα μονίμων κατοίκων εξωτερικού και μεταναστών, (4) έσοδα από διάφορες άλλες υπηρεσίες.

Οι εισαγωγές κεφαλαίων από το εξωτερικό: τα κεφάλαια για καταθέσεις και επενδύσεις στη χώρα, η πώληση χρεογράφων στο εξωτερικό, τα δάνεια σε συνάλλαγμα από ξένες και οποιαδήποτε είσπραξη από το εξωτερικό.

Συναλλαγματοβόρες συναλλαγές είναι:

Από τις εμπορικές πράξεις: οι εισαγωγές εμπορευμάτων από το εξωτερικό.

Από τις άδηλες συναλλαγές, οι άδηλες πληρωμές: (1) για μεταφορές με ξένα μεταφορικά μέσα, (2) για πληρωμές τουριστών από τη χώρα στο εξωτερικό, (3) για εμβάσματα στο εξωτερικό για λόγους σπουδών (σπουδαστικό συνάλλαγμα) και για νοσηλεία και θεραπείες, όπως , καταβολή ασφαλίσεων στο εξωτερικό.

Οι εξαγωγές κεφαλαίων σε ξένες χώρες όπως, είναι η αγορά χρεογράφων, η εξαγωγή κεφαλαίων για επενδύσεις στο εξωτερικό, η εξαγωγή κερδών και μέρους του επενδυμένου κεφαλαίου από επιχειρήσεις που ιδρύθηκαν με εισαγωγή κεφαλαίων, η εξόφληση δανείων (τόκων και χρεολυσίων) που είχαν ληφθεί από το εξωτερικό και γενικά η πληρωμή οποιασδήποτε οφειλής στο εξωτερικό.

Όλες οι χώρες ενδιαφέρονται να έχουν ευνοϊκό Εμπορικό Ισοζύγιο (εισαγωγές – εισαγωγές) όπως και Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (Εμπορικό Ισοζύγιο + Ισοζύγιο Αδήλων Συναλλαγών) ώστε να είναι ισοσκελισμένο ή και περισσευματικό το Ισοζύγιο Πληρωμών. (Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών + Ισοζύγιο Κίνησης Κεφαλαίων) και να έχουν επαρκές " συναλλαγματικό απόθεμα ".

Παλιότερα γινόταν αυστηρός έλεγχος συναλλάγματος για τον περιορισμό, κατά το δυνατό, της εκροής του. Σήμερα οι αντιλήψεις έχουν μεταβληθεί και επιδιώκεται μεν η εισαγωγή συναλλάγματος, αλλά με τη μεγαλύτερη δυνατότητα διακίνησης κεφαλαίων στο διεθνή χώρο και έχει δοθεί περισσότερη ελευθερία στις συναλλαγές με το εξωτερικό (Υπενθυμίζουμε και τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης του Μάαστριχ για τα κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέραμε παραπάνω).

3.1. Αγορά συναλλάγματος

(χαρτονομισμάτων και πιστωτικών μέσων)

Η αγορά συναλλάγματος που κάνουν οι τράπεζες μπορεί να αφορά ξένα χαρτονομίσματα ή πιστωτικά μέσα.

3.1.1. Η αγορά ξένων χαρτονομισμάτων

Η αγορά ξένων χαρτονομισμάτων τα οποία δραχμοποιούνται γίνεται με ΒΑΣ (Βεβαίωση Αγοράς Συναλλάγματος) που απλά λέγεται "το ροζ χαρτί" και είναι η μοναδική και μη αντικαταστάσιμη βεβαίωση. Σ' αυτή αναφέρεται το κατάστημα της τράπεζας που κάνει την αγορά, η ημερομηνία, το όνομα του πελάτη, η περιγραφή του νομίσματος, το ποσό σε ξένα νομίσματα, η τιμή κατά μονάδα σε δραχμές και το συνολικό ποσό σε δραχμές. Απ' αυτό αφαιρείται η προμήθεια της τράπεζας, τα τυχόν έξοδα, ο ειδικός φόρος -τραπεζικών εργασιών - Ε.Φ.Τ.Ε. που ισχύει την ημέρα της αγοράς και προκύπτει το πληρωτέο ποσό.

Στο Υπόδειγμα αριθ. 6 δίνεται υπόδειγμα ΒΑΣ.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ 6 Βεβαίωση αγοράς συναλλάγματος
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ :
ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ : _____
 BRANCH

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ : _____
 DATE

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ - FOREIGN EXCHANGE PURCHASE RECEIPT

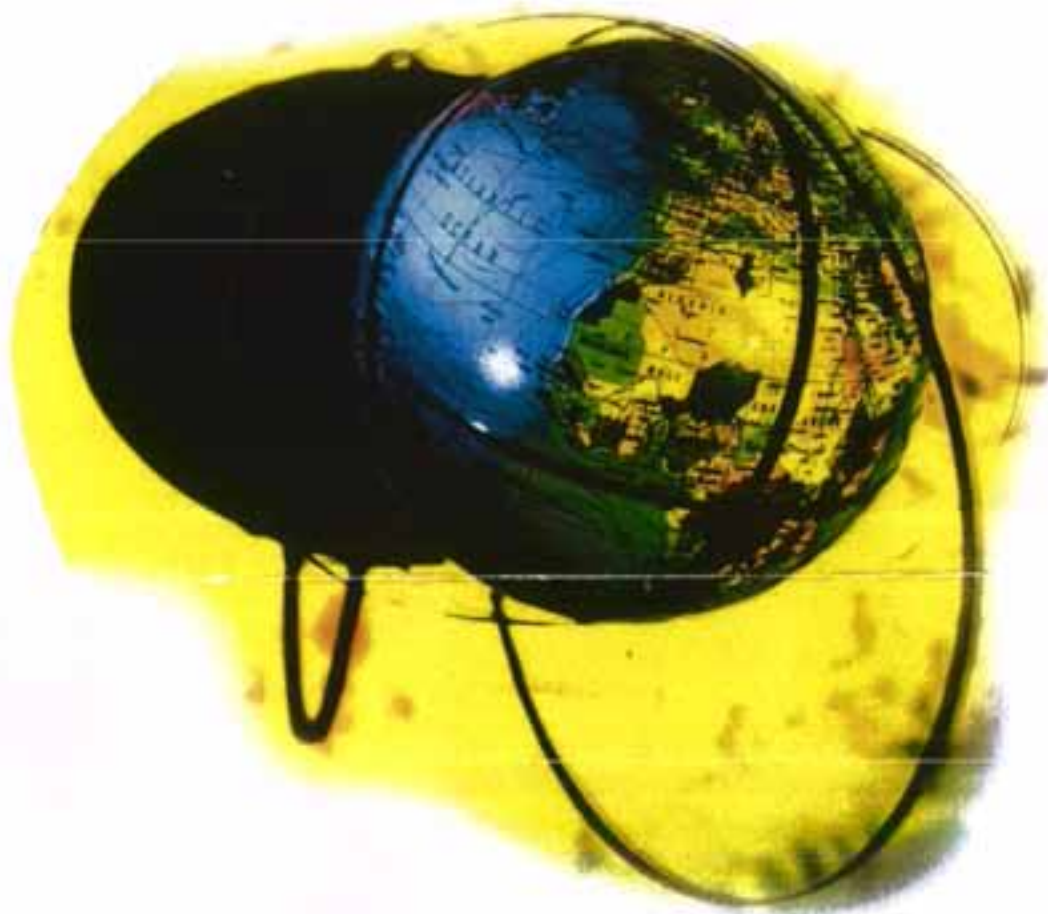
ΕΓΓΡΑΦΕΤΑΙ Η ΓΩΝ ΚΑΙΩ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΥΤΗ Η ΜΟΝΟΠΛΗΡΗΣ ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΝΤΙΛΕΒΕΤΑΙ ΤΙΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΑΝ ΓΙΑ ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ ΛΟΓΟ ΣΥΤΗΘΕΙ Η ΑΚΥΡΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΑΞΕΩΣ ΑΥΤΗΣ ΕΝΩΝ ΑΝΑΡΤΗΤΗ Η ΠΡΟΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ

ΠΕΛΑΤΗΣ : _____
 CLIENT

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - DESCRIPTION	ΜΟΝ. - CURR.	ΠΟΣΟ - AMOUNT	ΤΙΜΗ - RATE	ΔΡΑΧΜΕΣ - DRACHMAS
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ			ΠΡΟΜΙΣΝΑ - COMMISSION	
			ΕΣΟΔΑ - CHARGES	
			ΟΦΕΙΛΕ - TAX	
			ΠΑΡΗΡΗΤΗΡΙΑ - ANN. PAYABLE	

Βεβαιώθηκε την αποκοίνωση της παρούσας βεβ. για το ποσό
 ΔΡΑΧΜΕΣ _____
 (στοιχισμός) _____

Η βεβαίωση αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την απαλλαγή από τεκμήριο φορολογίας, όταν πρέπει να δικαιολογηθεί ένα ποσό είτε για την πραγματοποίηση μιας αγοράς είτε για τη συμπλήρωση του εισοδήματος, αν αυτό είναι αναγκαίο μετά τον υπολογισμό των τεκμηρίων διαβίωσης (λ.χ. από εκείνα που προκύπτουν από το συνδυασμό χρησιμοποιούμενων αυτοκινήτων και ενός σκάφους). Επίσης μ' αυτή τη βεβαίωση ή τις βεβαιώσεις που συγκεντρώνονται υπολογίζεται μειωμένος πολύ συντελεστής φορολογίας στην περίπτωση αγοράς ακινήτου.

3.1.2. Πιστωτική επιστολή (Letter of Credit)

Είναι η εντολή μιας τράπεζας που απευθύνεται στον ή τους ανταποκριτές της να πληρώσουν στον κομιστή της επιστολής ορισμένο χρηματικό ποσό υπολογιζόμενο σε δραχμές, από συνάλλαγμα που ο κομιστής, είτε το έχει καταθέσει στην, τράπεζα του εξωτερικού που δίνει την εντολή είτε αποτελεί αντικείμενο πίστωσης προς αυτόν.

Αν πρόκειται να εισπραχθούν από τον κομιστή χρήματα από τράπεζες πολλών χωρών στο νόμισμα της κάθε χώρας, εκδίδεται εγκύκλιος επιστολή που απευθύνεται σ' όλες αυτές τις τράπεζες.

Αν ο δικαιούχος ορίσει από ποιες πόλεις και ποιες τράπεζες θα εισπράξει χρήματα, η τράπεζα του εκδίδει "Βεβαιωμένη πιστωτική επιστολή" που είναι πιστωτική επιστολή συνοδευόμενη και από ειδοποίηση της τράπεζας που την εκδίδει προς τα καταστήματα ή τους ανταποκριτές από όπου θα γίνει η είσπραξη.

Στην περίπτωση της πιστωτικής επιστολής η τράπεζα που κάνει την πληρωμή, αγοράζει το αναγραφόμενο σ' αυτή ποσό συναλλάγματος με

καταβολή του αντίστοιχου ποσού σε δραχμές, βάσει της τιμής του συναλλάγματος την ημέρα της είσπραξης από το δικαιούχο. Ταυτόχρονα χρεώνει την εκδότρια της επιστολής τράπεζα με το ποσό του συναλλάγματος που σημειώνεται στην πιστωτική επιστολή, ενώ η εκδότρια τράπεζα πιστώνει μ' αυτό το ποσό εκείνη που έκανε την πληρωμή.

3.1.3 Αγορά επιταγών σε συνάλλαγμα

3.1.3.1. Επιταγές ξένων τραπεζών

Οι επιταγές ξένων τραπεζών (τραπεζικές) σε συνάλλαγμα που κατατίθενται σε ελληνικές εάν οι και έγκυρες αγοράζονται από τις ελληνικές τράπεζες και αποστέλλονται στις εκδότριες των επιταγών τράπεζες για πληρωμή. Αυτός σε διαταγή του οποίου εκδόθηκε η τραπεζική επιταγή του εξωτερικού και από τον οποίο έγινε η αγορά από την τράπεζα του εσωτερικού, αν μεν έχει δικαίωμα να έχει λογαριασμό σε συνάλλαγμα την καταθέτει σ αυτόν, αν δεν έχει τέτοιο δικαίωμα εισπράττει το αντίτιμο σε δρχ μες βάσει της επίσημης τιμής του συναλλάγματος εκείνη την ημέρα.

3.1.3.2. Ιδιωτικές επιταγές

Ιδιωτικές επιταγές πελατών ξένων τραπεζών σε-συνάλλαγμα που κατατίθενται σε ελληνικές τράπεζες από πελάτες των δεύτερων, σε διαταγή των οποίων εκδόθηκαν, αγοράζονται με επιφύλαξη (χωρίς VALEUR, δηλ. δικαίωμα ανάληψης) από τις ελληνικές τράπεζες και καταχωρίζονται στο λογαριασμό των πελατών τους που τις προσκόμισαν οι επιταγές στέλνονται από τις ελληνικές τράπεζες στις τράπεζες του εξωτερικού και εφόσον πληρωθούν παίρνουν VALEUR και η αγορά θεωρείται οριστική. (Η διαπίστωση ως προς το κάλυμμα, δηλ. η "πρόβλεψη" γίνεται και με FAX κλπ.). Αν δεν υπάρχει κάλυμμα η αγορά των επιταγών ανάκαλείται με αντίθετη εγγραφή. Ως προς το αν τα ποσά των επιταγών αυτών μπορούν να τηρηθούν σε συνάλλαγμα η "πρέπει να δραχμοποιηθούν, ισχύουν όσα αναφέρονται παρακάτω για τους δικαιούμενους να τηρούν λογαριασμούς σε συνάλλαγμα.

3.1.3.3. Ταξιδιωτική επιταγή

Ταξιδιωτική επιταγή (Traveler's check). Είναι μέσο μεταφοράς χρημάτων από μια χώρα σε άλλη. Δικαίωμα έκδοσης traveler's checks έχουν ορισμένοι πιστωτικοί οργανισμοί με παγκόσμια ανάπτυξη (όπως λ.χ. η τράπεζα Αμερικαν Εξπρές). Αυτός που επιθυμεί να αποκτήσει ταξιδιωτική

επιταγή καταβάλλει σ' ένα κατάστημα τράπεζας που εκδίδει τέτοιες επιταγές ένα χρηματικό ποσό σε συνάλλαγμα. Από αυτό το κατάστημα παραλαμβάνει ένα μπλοκ επιταγών που συνολικά αντιστοιχεί στο ποσό που κατέβαλε, αλλά κάθε σελίδα έχει τυπωμένο (σαν είδος χαρτονομίσματος) το ποσό που αντιπροσωπεύει (λ.χ. 100, 50 δολάρια κ.ο.κ.) Ο δικαιούχος στο κατάστημα που του δίνει το μπλοκ βάζει μια υπογραφή. Όταν πάει ως τουρίστας σε μια άλλη χώρα (λ.χ. στην Ελλάδα) εμφανίζει σε κάποια τράπεζα μία ή περισσότερες σελίδες από το μπλοκ που αντιστοιχούν σε 100,50 δολάρια κλπ. Η ελληνική τράπεζα, γνωρίζοντας την οικονομική ισχύ και αξιοπιστία του οργανισμού που χορήγησε το μπλοκ ζητά από εκείνον που εμφανίζει τις επιταγές να βάλει μια ακόμα υπογραφή, Αν αυτή είναι όμοια μ' εκείνη που ήδη υπάρχει, αγοράζα την επιταγή ή τις επιταγές καταβάλλοντος το ποσό σε δραχμές, σύμφωνα με την επίσημη τιμή του δολαρίου την ημέρα εκείνη. Οι συναλλαγές με Traveler's checks εξυπηρετούν πολύ τους ταξιδιώτες, έχουν μεγαλύτερη ασφάλεια και απλότητα και ιούς απαλλάσσουν από ίο κουβάλημα μετρητών.

3.2. Τιμή συναλλάγματος και διατραπεζική αγορά συναλλάγματος

3.2.1. Τιμή συναλλάγματος

Τιμή συναλλάγματος είναι το ποσό του εγχώριου χρήματος (δραχμών) που απαιτείται για την αγορά μιας ποσότητας ξένων νομισμάτων. Και ειδικά το ποσό των δραχμών που αντιστοιχεί σε μια μονάδα ξένου νομίσματος (λ.χ. 377,5 δρχ. για 1 δολ. ΗΠΑ).

Τιμές συναλλάγματος υπάρχουν διάφορες, όπως

- Τιμές συναλλάγματος όπως καθορίζουν οι εμπορικές τράπεζες.
- Τιμές χαρτονομισμάτων όπως τις καθορίζουν οι εμπορικές τράπεζες.

- Τιμές *fixing* της Τράπεζας της Ελλάδος. Τις εργάσιμες ημέρες μεταξύ 13 - 13.45 στην Τράπεζα της Ελλάδος συγκεντρώνονται αντιπρόσωποι των κυριότερων τραπεζών και διαπραγματεύονται τα νομίσματα ξένων χωρών με βάση την τιμή που δίνει για το καθένα η Τράπεζα της Ελλάδος. Οι αγοραπωλησίες διαρκούν επί ορισμένο χρόνο και η τιμή της τελευταίας συναλλαγής της ημέρας είναι η τιμή *fixing* κάθε νομίσματος, η οποία αποτελεί και οδηγό για τις συναλλαγές της επόμενης

ημέρας. Στον Πίνακα αριθ. 5 εμφανίζονται οι μέσες τιμές συναλλάγματος fixing για τα κυριότερα νομίσματα.

Τιμή συναλλάγματος Spot. Είναι η τιμή συναλλάγματος της προηγούμενης ημέρας, στις 17,00 ώρα Ελλάδας. Προθεσμιακή τιμή συναλλάγματος. Διαμορφώνεται από την προσθήκη της προβλεπόμενης αύξησης ή την αφαίρεση της προβλεπόμενης μείωσης που προβλέπεται για χρονικό Διάστημα μετά από 1, 3, 6 και 12 μήνες.

Τιμή Option: Δικαίωμα (χωρίς υποχρέωση) ανταλλαγής ορισμένης ποσότητας ξένου νομίσματος σε συγκεκριμένη τιμή και σε ορισμένη μελλοντική ημερομηνία, Η Option διακρίνεται σε Call Option που είναι δικαίωμα αγοράς και Put Option που είναι δικαίωμα πώλησης (βλ. και παρακάτω).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5**Μέσες τιμές συναλλάγματος fixing**

	Μέση τιμή fixing
Δολάριο ΗΠΑ	377,5
Μάρκο Γερμανίας	174,223
Φράγκο Γαλλίας	51,947
Λίρα Αγγλίας - Σκοτίας - Β. Ιρλ.	552,5
Φράγκο Ελβετίας	227,2
Φράγκο Βελγίου	8,447
Φιορίνι Ολλανδίας	154,626
Λιρέτα (100)	17,6
Κορώνα Δανίας	46,1
Λίρα Δ. Ιρλανδίας	432,663
Σελίνι Αυστρίας	24,763
Κορώνα Σουηδίας	35,82
Κορώνα Νορβηγίας	42,81
Δολάριο Καναδά	241,2
Δολάριο Αυστραλίας	194,458
Γιεν (100)	315,43
Λίρα Κύπρου	595,490
Πεσέτα Ισπανίας	2,048
Εσκούδο Πορτογαλίας	1,7
Μάρκο Φιλανδίας	57,310
Ευρωπαϊκή Νομ. Μον. – ECU	340,750

3.2.2. Διατραπεζική αγορά συναλλάγματος

Οι τράπεζες ενδέχεται να έχουν έλλειψη συναλλάγματος για τις συναλλαγές τους, οπότε έχουν ανάγκη να δανεισθούν συνάλλαγμα ή να έχουν περίσσειμα συναλλάγματος, οπότε μπορούν να δανείσουν μέρος απ' αυτό. Αυτές οι δανειοληψίες ή δανειοδοσίες μεταξύ τραπεζών είναι συνηθισμένες και δημιουργούν τη διατραπεζική αγορά συναλλάγματος.

Διατραπεζική αγορά συναλλάγματος είναι η αγορά στην οποία οι τράπεζες δανείζονται και δανείζουν μεταξύ τους συνάλλαγμα για χρονικό διάστημα μικρό, από μια ημέρα έως, το πολύ, μερικές εβδομάδες.

Μ' αυτόν τον τρόπο εξυπηρετούνται οι άμεσες και προσωρινές ανάγκες των τραπεζών (που δανείζονται) ενώ δεν αντιμετωπίζονται προβλήματα από τις τράπεζες που δανείζουν σε συνάλλαγμα, αφού ο δανεισμός γίνεται από περισεύματα.

Η τιμή του συναλλάγματος στη διατραπεζική αγορά διαμορφώνεται με βάση το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης που κυριαρχεί στις ελεύθερες αγορές. Το επιτόκιο του δανεισμού εξαρτάται από τη διάρκεια του,

Διατραπεζική αγορά συναλλάγματος αποτελεί η Ευρω - αγορά (Euro - Market) στην οποία γίνονται διαπραγματεύσεις σε ισχυρά νομίσματα, τραπεζικές καταθέσεις, τραπεζικές χορηγήσεις, ομόλογα, ομολογίες κλπ.

Οι σημαντικότερες Ευρω - αγορές είναι, του Λονδίνου, της Ζυρίχης, του Παρισιού, του Μιλάνου, της Φρανκφούρτης, του Άμστερνταμ και των Βρυξελλών.

Σ' αυτές απευθύνονται οι τράπεζες των άλλων χωρών που θέλουν να δανεισθούν ή να δανείσουν σε συνάλλαγμα.

3.3. Καταθέσεις σε συνάλλαγμα

Με αλληπάλληλες Πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος που είναι περισσότερες τον τελευταίο χρόνο (3 994), όσο πλησίαζε η ημερομηνία που η Ελλάδα ήταν υποχρεωμένη να άρει κάθε περιορισμό στην ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων, έχει επεκταθεί το δικαίωμα τήρησης καταθέσεων σε συνάλλαγμα στην Ελλάδα και πιστεύεται ότι αυτό το δικαίωμα σύντομα θα επεκταθεί ακόμα περισσότερο. Σύμφωνα με όσα ισχύουν ση μέρα (30/11/94) οι δικαιούμενοι να έχουν καταθέσεις σε συνάλλαγμα σε ελληνικές τράπεζες, διαιρούνται στις παρακάτω ομάδες:

1η Ομάδα - φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις αού κατοικούν ή εδρεύουν στο εξωτερικό

- Έλληνες μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού,
- Τράπεζες εξωτερικού,
- Αλλοδαπές ναυτιλιακές επιχειρήσεις (που υποκρύπτουν ή μη ελληνικά συμφέροντα). " Ελληνικές ναυτιλιακές επιχειρήσεις.
- Εφοπλιστές.

2η Ομάδα - Πρόσωπα που προσφέρουν εργασία στο εξωτερικό

- Έλληνες εργαζόμενοι σε σχέση εξαρτημένης εργασίας στο εξωτερικό,
- Ναυτικοί και υπάλληλοι ναυτιλιακών επιχειρήσεων. που αμείβονται σε ξένο νόμισμα.

- Έλληνες που προσφέρουν υπηρεσίες στο εξωτερικό,
- Έλληνες με νόμιμες και αποδεικνυόμενες απολαβές σε ξένες χώρες.

3η Ομάδα - Φασικά πρόσωπα και επιχειρήσεις που εισάγουν συνάλλαγμα από διάφορες οικονομικές δραστηριότητες

- Εισαγωγές συναλλάγματος βάσει του Ν.Δ 2687/1953 "περί επενδύσεων και προστασίας κεφαλαίων εξωτερικού.

Εξαγωγικές επιχειρήσεις από εισαγόμενο συνάλλαγμα λόγω διενέργειας εξαγωγών,

Επιχειρήσεις που δανείζονται σε συνάλλαγμα στο εξωτερικό,

Επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα που δανείζονται σε συνάλλαγμα από τράπεζες εγκατεστημένα στην Ελλάδα (Πράξη Δ/τή Τρ. Ελ. 2342/24-11-94).

- Ιδιωτικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, Εταιρίες διεθνών μεταφορών.
- Φυσικά και - νομικά πρόσωπα που πήραν επιδοτήσεις ή δάνεια από την Ευρωπ. Ένωση.
- Επιχειρήσεις εφοδιασμού πλοίων και αεροσκαφών.
- Μόνιμοι κάτοικοι εσωτερικού που είναι κάτοχοι κληρονομιών και δωρικών από το εξωτερικό.

- Φυσικά πρόσωπα που δέχονται εμβάσματα από το Εξωτερικό.
- Φυσικά πρόσωπα που έκαναν εισαγωγή συναλλάγματος υποβάλλοντας στην αρμόδια αστυνομική υπηρεσία "Δήλωση εισαγόμενων μετρητών και αξιών" στο οποίο περιγράφονται λεπτομερώς τα εισαχθέντα τραπεζογραμμάτια, Στο Υπόδειγμα αριθ. 1 παραθέτουμε ένα υπόδειγμα τέτοιας δήλωσης εισαγωγής διάφορων ξένων τραπεζογραμμάτων.

Επιτόκια καταθέτων σε συνάλλαγμα σε ελληνικές τράπεζες

Αυτά βρίσκονται σε αρμονία με τα επιτόκια που ισχύουν στη χώρα του κάθε νομίσματος. Κάθε φορά εκδίδεται Δελτίο όπου αναφέρονται τα επιτόκια που ισχύουν τη συγκεκριμένη ημέρα, για κάθε νόμισμα και με διάκριση για τα επιτόκια Ταμιευτηρίου, Διάρκειας 1-2 μηνών, διάρκειας 3 μηνών, διάρκειας 6 μηνών και με προειδοποίηση και διάρκειας 12 μηνών.

3.4. Πώληση συναλλάγματος

Στο πλαίσιο της απελευθέρωσης της κίνησης κεφαλαίων με Πράξεις του Δ/τή της Τράπεζα της Ελλάδος αριθ. 2344 και 2345 της 19/12/1994 κ.ά. δόθηκε η ευχέρεια για πώληση από τις τράπεζες και εξαγωγή συναλλάγματος στις παρακάτω περιπτώσεις:

(1) Απεριόριστη διάθεση συναλλάγματος για πληρωμή νοσηλείων και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης στο εξωτερικό, εφόσον κατατεθούν επίσημα τιμολόγια και αποδείξεις.

(2) Το χορηγούμενο σπουδαστικό συνάλλαγμα χωρίς δικαιολογητικά ορίζεται στο ισόποσο των 2.000 ECU.

3) Το παρεχόμενο τουριστικό συνάλλαγμα για ταξίδια στο εξωτερικό ορίσθηκε σε 2.000 ECU (περ. 600.000 δρχ.) κατά ταξίδι.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Επιτόκια καταθέσεων σε συνάλλαγμα

Ξένα Νομίσματα	Ταμειυτ.	1 & 2 Μήνες	3 Μήνες	6 Μήνες και με Προειδο- ποίηση	12 Μήνες
Δολάριο ΗΠΑ	2,19	4	4,	5,	5,6
Λολορις Καναδά	2,06	4	4,	5,	6,0
Στερλίνα Αγγλίας	2,69	4	5,	5,	6,3
Μάρκο Γερμανίας	2,94	3	4,	4,	4,6
Φράγκο Γαλλίας	3,38	4	4,	4,	5,2
Φράγκο Ελβετίας	1,63	2	2,	3,	3,4
φράγκο Βελγίου	2,94	3	4,	4,	5,1
Φιορίνι Ολλανδίας	3,00	4	4,	4,	4,7
Λιρέτα Ισολιος	5,94	6	7,	7,	8,5
Κορώνα Λανιός	3,93	4	5,	5,	6,3
Λίρα Δημ. Ιρλανδίας	3,25	4	4,	4,	5,8
Σελλίνι Αυστρίας	2,81	3	4,	4,	4,4
Κορώνα Σουηδίας	5,73	6	7,	7,	8,2
Κορώνα Νορβηγίας	4,75	5	6,	6,	6,7
Δολάριο Αυστραλίας	4,31	5	5,	6,	7,5
Γιεν Ιαπωνίας	0,50	1	1,	1,	1,8
Αιρα Κύπρου	3,40	4	4,	4,	6,1
Μάρκο Φινλανδίας	3,00	4	4,	4,	5,6
Ευρ.Νομ-Μοϋ, (ΕΟυ)	3,56	4	4,	5,	5,6
Πεσέτα Ισπανίας	5,56	6	6,	7,	8,0
Εοτίούδος Γιορτ,	7,63	8	8,	9,	9,3

Πηγή: Ο ημερήσιος τύπος

(4) Ελεύθερη αγορά ακινήτων στο εξωτερικό από ιδιώτες και επιχειρήσεις μέσω τράπεζας. (Αν η συναλλαγή ξεπερνά τα 10 εκ. ECU – περ. 30 εκ. δρχ. - πρέπει ο πελάτης να προσκομίσει στην τράπεζα Πιστοποιητικό Φορολογικής Ενημερότητας).

- Αν το ακίνητο βρέθηκε μέσω αγγελίας, ο πελάτης πρέπει να φέρει στοιχεία ότι το ακίνητο πωλείται σε ορισμένη τιμή. Η τράπεζα διαπιστώνει τη νομιμότητα της συναλλαγής, ο πελάτης αναλαμβάνει την υποχρέωση να φέρει στην τράπεζα το συμβόλαιο της αγοράς και το πιστοποιητικό μεταγραφής ίου ακινήτου και η τράπεζα στέλνει το έμβασμα της αξίας στον πωλητή στο εξωτερικό.

- Αν το ακίνητο βρέθηκε με απ' ευθείας διαπραγμάτευση, η τράπεζα στέλνει με επιταγή το ποσό της αξίας στον πωλητή του ακινήτου και ο πελάτης της υποχρεώνεται μέσα σε 1 μήνα να φέρει στην τράπεζα το συμβόλαιο και το πιστοποιητικό μεταγραφής.

(5) Διάθεση συναλλάγματος για τοποθέτηση σ' οποιοδήποτε χωρά κεφαλαίων για αγορές μετοχών εισηγμένων σε ένα Χρηματιστήριο Αξιών εξωτερικού και αγορές μεριδίων Αμοιβαίων Κεφαλαίων που λειτουργούν σε ξένη χώρα.

(6) Ελεύθερη μετατροπή δραχμών σε συνάλλαγμα, σ' οποιαδήποτε τράπεζα του εξωτερικού για κατάθεση διάρκειας τουλάχιστον 1 έτους, υπό τον όρο να αποδεικνύεται από επίσημο έγγραφο η συνεργασία του καταθέτη με την ξένη τράπεζα- Ακό το προϊόν των καταθέσεων επιτρέπεται η απευθείας πληρωμή κάθε φύσης δαπανών και υποχρεώσεων.

(7) Διάθεση συναλλάγματος απεριόριστου ύψους για την αγορά ή συμμετοχή σε επιχειρήσεις εξωτερικού ή την ίδρυση υποκαταστημάτων, Επίσης για τις ανάγκες του διεθνούς εμπορίου.

(8) Διενέργεια παραγωγικών επενδύσεων από ελληνικές επιχειρήσεις στο εξωτερικό σε οποιαδήποτε χώρο.

(9) Διάθεση συναλλάγματος σε επιχειρήσεις για εξαγωγή, με σκοπό τη συμμετοχή σε μακροπρόθεσμα δάνεια προς επιχειρήσεις του εξωτερικού

(10) Πληρωμές στο εξωτερικό σε συνάλλαγμα ορισμένων μικρών ποσών για συνδρομές, αγορές βιβλίων, δίσκων, video κλπ,

(11) Με την Π.Δ.Τ.Ε. 2194/12-4-93 καταργήθηκε κάθε περιορισμός στο ύψος του συναλλάγματος που χρησιμοποιείται στο εξωτερικό με τη χρήση πιστωτικών καρτών από έλληνες κατοίκους εσωτερικού,

(12) Αναμένεται η καθιέρωση της ελεύθερης κατάθεσης συναλλάγματος από έλληνες κατοίκους εσωτερικού, σε τράπεζες εγκατεστημένες στην Ελλάδα.

3.5. Δάνεια σε συνάλλαγμα

Ειδικά για τα δάνεια σε συνάλλαγμα επιχειρήσεων (ατομικών και εταιρικών) και ιδιωτών, ισχύει η Πρ. Δ. Τρ. Ελ. 2325/2-8-94 το περιεχόμενο της οποίας είναι το παρακάτω:

A. Επιτρέπεται η χρηματοδότηση σε συνάλλαγμα φυσικών και νομικών προσώπων κατοίκων Εσωτερικού υπό πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα για την κάλυψη πάσης φύσεως αναγκών τους, στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, για τις οποίες επιτρέπεται αντίστοιχα η χρηματοδότηση σε δραχμές, υπό τους ακόλουθους όρους και προϋποθέσεις;

1. Η διάρκεια, η τυχόν περίοδος ανανέωσης ή παράτασης των δανείων που συνάπτονται από την έναρξη ισχύος της παρούσας Πράξης, το επιτόκιο και οι λοιποί όροι καθορίζονται ελεύθερα μεταξύ των συναλλασσομένων μερών.
2. Στις χρηματοδοτήσεις που συνάπτονται στα πλαίσια της παρούσας Πράξης μπορούν να χρησιμοποιηθούν ελεύθερα όλες οι χρηματοοικονομικές τεχνικές και παράγωγα προϊόντα, σύμφωνα μετά καθοριζόμενα στην παρ. Α1 της ΠΣ/ΤΕ 2303/94.
3. Το προϊόν του δανείου μπορεί να διατεθεί και απευθείας στο εξωτερικό μέσω της δανείστριας τράπεζας για τους σκοπούς που αναφέρονται στη δανειακή σύμβαση ή να κατατεθεί σε λογαριασμό συναλλάγματος στην εν λόγω τράπεζα. Η διαχείριση του σχετικού συναλλάγματος θα γίνεται ελεύθερα από τις τράπεζες.
4. Εγγυητικές επιστολές: Επιτρέπεται η έκδοση από πιστωτικά ιδρύματα εγγυητικών επιστολών σε συνάλλαγμα για την κάλυψη των δανείων της παρούσας Πράξης.
5. Τήρηση δικαιολογητικών: Οι δανείστριες τράπεζες οφείλουν να τηρούν σε ειδικό κατά δάνειο φάκελο τα εξής δικαιολογητικά:

(α) Τις βεβαιώσεις αγοράς συναλλάγματος, αφού προηγουμένως ακυρωθούν, στις οποίες οι τράπεζες θα αναγραφούν, κατά την έκδοση τους, ότι το δραχμοποιούμενο συνάλλαγμα αφορά το δάνειο που έχει συναφθεί σύμφωνα με την παρούσα Πράξη.

(β) Τα παραστατικά χρησιμοποίησης του δανείου.

B. ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Το προϊόν των δανείων σε συνάλλαγμα, που συνάπτονται από κατοίκους στα πλαίσια των ΠΛ 96/33.3.93 και 104/14.5.94 και στα οποία εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις της ΠΛ/ΤΕ2302/16.5.94, Επιτρέπεται να κατατίθεται σε λογαριασμό συναλλάγματος στη μεσολαβούσα τράπεζα του εσωτερικού σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο Κεφ. Α παρ. 3 της παρούσας Πράξης.

2. (α) Οι πιο κάτω κατηγορίες Δανειζομένων: (1) Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί, νομικά πρόσωπα δημοσίου δίκαιου και οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, (2) οι πάσης φύσεως δανειοδοτούμενοι, στα πλαίσια της παρούσας Πράξης, των οποίων τα δάνεια καλύπτονται με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου και (3) τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία ελέγχονται άμεσα και εξ ολοκλήρου από το Ελληνικό Δημόσιο, υποχρεούνται να ρωτούν, πριν από την έναρξη διαπραγματεύσεων για τη σύναψη δανείου, την Τράπεζα της Ελλάδος (Υπηρεσία Διεθνών Σχέσεων), προκειμένου να εξασφαλίζεται ο αναγκαίος χρονικός προγραμματισμός και να γνωστοποιούν στην εν λόγω Υπηρεσία τους όρους χρηματοδότησης τους.

(β) Οι ειδικές διατάξεις της παραγράφου α' δεν έχουν εφαρμογή προκειμένου για δάνεια που χορηγούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ταμείο Αποκατάστασης του Συμβουλίου της Ευρώπης στους φορείς που αναφέρονται ανωτέρω (παρ. α).

3. Στις διατάξεις της παρούσας περιλαμβάνονται τα δάνεια προς ναυτιλιακές επιχειρήσεις με εξαίρεση τις επιχειρήσεις που είναι πλοιοκτήτριες ή διαχειρίστριες ποντοπόρων πλοίων.

4. Για τα υπόλοιπα δραχμικών δανείων που μετατρέπονται σε συνάλλαγμα με βάση την απόφ. ΕΝΠΘ 499/16/13.5.92 θα εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρούσας Πράξης.

5. Τα δάνεια που χορηγούνται με βάση τις διατάξεις της παρούσας Πράξης μπορούν να ρυθμίζονται στα πλαίσια της ΠΔ/ΤΕ 1620/ 5.10.89,

6. Ανατίθεται στη Διεύθυνση Γενικής Επιθεώρησης Τραπεζών της Τράπεζας της Ελλάδος η διενέργεια κατασταλτικού ελέγχου στις μεσολαβούσες τράπεζες για τη διαπίστωση της τήρησης των διατάξεων της παρούσας Πράξης,

Η μεγάλη διαφορά ανάμεσα στα επιτόκια δανεισμού σε δραχμές (που κυμαίνονταν μεταξύ 24-2Κ% στο τέλος 1994) και σε συνάλλαγμα (που ήταν 7-8%) οδήγησαν πολλές ελληνικές επιχειρήσεις να δανεισθούν σε συνάλλαγμα. Ο κίνδυνος στην περίπτωση αυτή θα δημιουργούνταν αν γινόταν τυχόν υποτίμηση ή γρήγορη διολίσθηση της δραχμής ως προς τα ξένα νομίσματα, πράγμα που δεν έγινε. Γενικά όμως θεωρείται ως παρακινδυνευμένος ο μακροπρόθεσμος δανεισμός σε συνάλλαγμα γιατί είναι άγνωστη η μετά από μακρό χρόνο, μελλοντική διαμόρφωση της ισοτιμίας της δραχμής με τα ξένα νομίσματα.

3.6. Εντολές από το εξωτερικό

(1) Η τράπεζα που παίρνει μια εντολή απατό εξωτερικά για οποιαδήποτε πλήρωση συνάλλαγμα ζητεί την επιβεβαίωση της εντολής από την ξένη τράπεζα. Η ασφάλεια της μεταβίβασης μιας εντολής από (όπως και προς) τράπεζα του εξωτερικού εξαρτάται από τον τρόπο διαβίβασης της.

Το ασφαλέστερο σύστημα λήψης (και αποστολής) εντολών είναι το SWIFT από τα αρχικά της Society for worldwide Interbank Financial Telecommunications. Αυτό διασφαλίζει απόλυτα τα μηνύματα με εμβάσματα εντολές πληρωμών, χρησιμοποιώντας τα πιο σύγχρονα τεχνολογικά μέσα τηλεπικοινωνιών (όπως είναι σήμερα το FAX και το TELEX). SWIFT σημαίνει γρήγορος και είναι γεγονός ότι το σύστημα SWIFT εγγυάται και ασφάλεια και ταχύτητα και απλότητα γιατί οι εντολές είναι τυποποιημένες βάσει γενικά αποδεκτού προτύπου.

(2) Η τράπεζα που παίρνει μια εντολή σε συνάλλαγμα από το εξωτερικό σε ορισμένες περιπτώσεις για τις οποίες πρέπει να υπάρχει πλήρης αιτιολόγηση, μπορεί να αρνηθεί την πληρωμή (αυτό λέγεται στη διεθνή τραπεζική πρακτική STOP PAY-MENT). Στην περίπτωση της άρνησης η τράπεζα που την προβάλλει είναι υπεύθυνη και υπόλογη απέναντι (1) στην τράπεζα που έστειλε την εντολή, (2) στο δικαιούχο πελάτη της που περίμενε την εκτέλεση της, (3) στην εθνική οργάνωση τραπεζών στην οποία ανήκει (όπως λ.χ. στην Ελλάδα η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών) και στη διεθνή οργάνωση τραπεζών που ανήκει (όπως λ.χ. η

Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία και το Ευρ. Συμβούλιο Συστημάτων Πληρωμών) ή και στο Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο (International Chamber of Commerce) γιατί υπάρχουν κανόνες δεοντολογίας που πρέπει να τηρούνται. Είναι βέβαιο όμως ότι όταν μια σοβαρή τράπεζα αρνηθεί την πληρωμή μιας εντολής οι λόγοι πρέπει να είναι πάρα πολύ σοβαροί.

- Το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο στον τραπεζικό τομέα έχει συστήσει μια Επιτροπή τεχνικής των τραπεζικών μεθόδων- Αυτή έχει τους εξής σκοπούς:
- Καθορίζει, εναρμονίζει και απλοποιεί τους όρους και τις χρησιμοποιούμενες διεθνώς από τις τράπεζες τεχνικές μεθόδους.
- Μεταβιβάζει τις απόψεις των τραπεζών στους διακυβερνητικούς οργανισμούς και ιδίως στην ειδική για το διεθνές εμπορικό δίκαιο Επιτροπή του Ο.Η.Ε.
- Προκαλεί συναντήσεις εκπροσώπων των τραπεζικών οργανώσεων των διάφορων χωρών για συζήτηση σε θέματα γενικού ενδιαφέροντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ

4.1. Το Πλαστικό χρήμα

Μία από τις λειτουργίες του χρήματος είναι η χρησιμοποίηση του για τη διενέργεια των συναλλαγών,

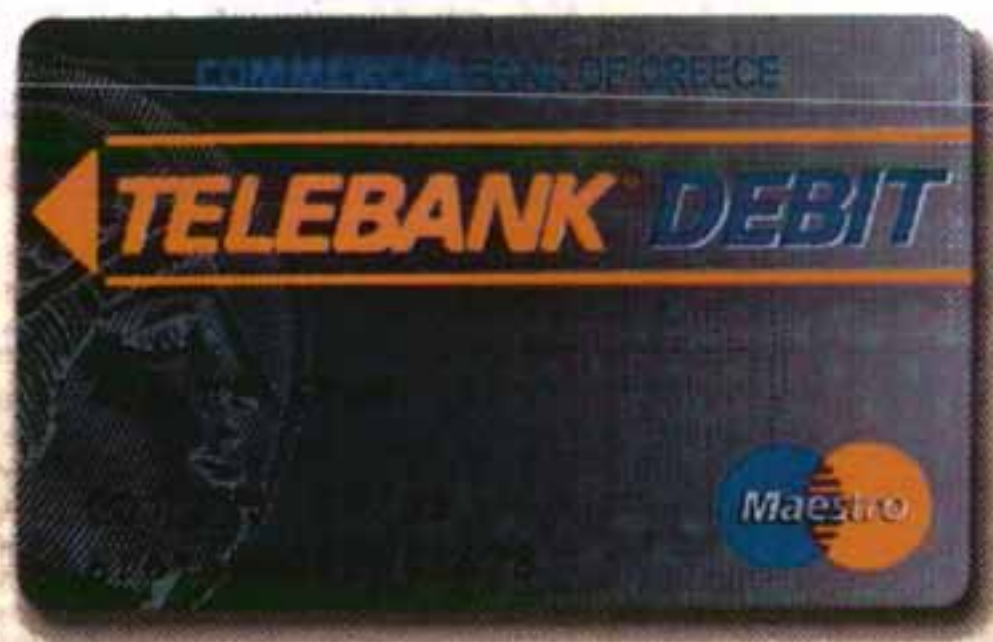
Το "νόμιμο χρήμα", δηλ. το επίσημο νόμισμα των διάφορων κρατών πέρασε πρώτα από τη μεταλλική φάση, με την κοπή νομισμάτων από χρυσό, ασήμι και άργυρο. Ακολούθησε η φάση του χαρτονομίσματος, ως τραπεζογραμμάτια, που η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να μετατρέψει σε ορισμένη ποσότητα μεταλλικού νομίσματος ή σε συνάλλαγμα ή και σε χρυσό (ισχύει γι' αυτό η μετατρεψιμότητα) και ως "αναγκαστικού χαρτονομίσματος" όταν ισχύει η "αναγκαστική κυκλοφορία" και το χαρτονόμισμα που αποτελεί υποχρεωτικό μέσο για τη διενέργεια των συναλλαγών είναι εξοφλητικό μέσο με την αναγραφόμενη πάνω σ' αυτό αξία, χωρίς υποχρέωση της τράπεζας για ανταλλαγή του με νομίσματα, χρυσό ή συνάλλαγμα (δεν έχει μετατρεψιμότητα). Η τρίτη φάση συμπίπτει με τη χρησιμοποίηση πιστωτικού χρήματος" δηλ. των "πιστωτικών μέσων" που χρησιμοποιούνται αντί νομίσματος, όπως η επιταγή, η συναλλαγματική, το γραμμάτιο σε διαταγή κ.ά. Στη φάση αυτή ανήκει και το "λογιστικό χρήμα που είναι οι καταθέσεις όψης, οι οποίες διακινούνται με επιταγές. (Οι παραπάνω φάσεις δεν έχουν την έννοια του χρονικού διαφορισμού, αλλά των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν ως χρήμα).

Από το 1950 περίπου εμφανίσθηκε το "πλαστικό χρήμα" και λέγεται πλαστικό γιατί αντιπροσωπεύεται από πλαστικό δελτίο κάρτα, που έχει τυπωμένο το όνομα του δικαιούχου και τον κωδικό του αριθμό (ένα είδος ταυτότητας). Αυτό το χρησιμοποιεί ο δικαιούχος κατά διάφορους τρόπους με χρέωση της εκδότριας Α.Ε., η οποία εισπράττει στη συνέχεια το ποσό της χρέωσης από το δικαιούχο οφειλέτη προσθέτοντας τον τόκο που αντιστοιχεί στο χρόνο διάρκειας της χρέωσης μέχρι την ημέρα της πληρωμής του οφειλόμενου ποσού και ορισμένων δικαιωμάτων (όπως η ετήσια συνδρομή για την κατοχή της κάρτας). Η εκδότρια Α.Ε. (συνήθως τράπεζα ή ασφαλιστική εταιρία) παραχωρεί την κάρτα υπό ορισμένους όρους, όπως η χρονική της διάρκεια και το ύψος του ποσού μέχρι το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί. Η εξόφληση του ποσού για το οποίο χρησιμοποιήθηκε η κάρτα γίνεται είτε στο σύνολο του κάθε μήνα, είτε τμηματικά σε μηνιαίες δόσεις. Κάθε μήνα η εκδότρια Α.Ε. στέλνει αναλυτικό λογαριασμό στον κάτοχο της κάρτας και οφειλέτη, ο οποίος

περιλαμβάνει τις χρεώσεις σε βάρος του, τις πιστώσεις υπέρ αυτού και το υπόλοιπο που μένει. Μπορεί να γίνει και σύνδεση του λογαριασμού της κάρτας με το λογαριασμό καταθέσεων του κατόχου της, ώστε οι χρεοπιστώσεις να γίνονται αμέσως.

Το πλαστικό χρήμα λέγεται και ηλεκτρονικό, γιατί όλες οι διαδικασίες γίνονται μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών (computers),

Η εξέλιξη της χρησιμοποίησης πλαστικών καρτών ήταν ραγδαία. Σήμερα σ' ολόκληρο τον κόσμο ένα μεγάλο (το μεγαλύτερο) μέρος των συναλλαγών για προμήθειες άμεσων καταναλωτικών αγαθών πραγματοποιείται με τη χρησιμοποίηση πλαστικών καρτών.

4.2. Κατηγορίες πλαστικών καρτών

Έχουν επινοηθεί διάφορες κατηγορίες πλαστικών καρτών, τις οποίες αναφέρουμε παρακάτω:

- (1) Πιστωτικές κάρτες (Credit Cards). Δίνουν στον κάτοχο το δικαίωμα να κάνει αγορές διάφορων ειδών μέχρι ένα ορισμένο ύψος ποσού που καθορίζει η τράπεζα, χωρίς να πληρώνει μετρητά τα οποία πληρώνει αργότερα στην τράπεζα ή τα εξοφλεί με άμεση χρέωση του λογαριασμού που τηρεί σ' αυτή. Ο αριθμός των καταστημάτων

από όπου μπορεί να κάνει αγορές είναι μεγάλος και αφορά εκείνα τα καταστήματα που έχουν συμβληθεί με την τράπεζα (ή με ευρύτερο ή παγκόσμιο οργανισμό) και δέχονται τις πλαστικές κάρτες της. Η διαπίστωση του αν ο δικαιούχος της κάρτας έχει δικαίωμα να κάνει μια αγορά ορισμένου ύψους γίνεται ON LINE μέσω computer που παρέχει την πληροφορία, ή σε εσωτερικό ή σε διεθνές επίπεδο.

- (2) Χρεωστική κάρτα (Charge Card). Είδος πιστωτικής κάρτας με την οποία πληρώνεται ένα ποσό, αλλά η οποία δεν δίνει το δικαίωμα στο χρήστη να πάρει ένα δάνειο από την τράπεζα (αυτός υποχρεούται να εξοφλήσει το συνολικό ποσό στο τέλος κάθε μήνα για να αποκτήσει αυτό το δικαίωμα).
- (3) Ταμιακή κάρτα (Cash Card) η έξυπνη κάρτα (Smart Card) που είναι κάρτα με «μικροσίπ» και χρησιμοποιείται για την ανάληψη χρημάτων ορισμένου ποσού από Αυτόματη Ταμιακή Μηχανή (A.T.M. = Automated Teller ή Telling Machine).
- (4) Κάρτες για διάφορες τραπεζικές εργασίες. Είναι μια κατηγορία έξυπνων καρτών (Smart Cards) με «μικροσίπ» οι οποίες εκτελούν διάφορες τραπεζικές εργασίες εκτός από ανάληψη χρημάτων, όπως καταθέσεις, μεταφορές από λογαριασμό σε λογαριασμό, ενημερώσεις λογαριασμών κ.ά.
- (5) Ασφαλιστικές κάρτες (Insurance Cards) που παρέχουν ορισμένη ασφαλιστική κάλυψη και νοσοκομειακή περίθαλψη.
- (6) Εκτός από τις παραπάνω βασικές κατηγορίες υπάρχουν και οι εξής διακρίσεις των πιστωτικών καρτών:
  - Κάρτες που ισχύουν μόνο στο εσωτερικό της χώρας και κάρτες που ισχύουν, τόσο στο εσωτερικό της όσο και στο εξωτερικό.
  - Συνδυασμός πιστωτικής και ασφαλιστικής κάρτας που συνδυάζει τις δυνατότητες των δύο αυτών κατηγοριών.
  - Κάρτες ειδικές για εμπορικές επιχειρήσεις (Business Cards) που τις εξυπηρετούν γιατί συνήθως δεν έχουν περιοριστικό όρο για δαπάνες.
  - Κάρτες οικογενειακές (Family Cards) με ευρύτερα περιθώρια για την εξυπηρέτηση οικογενειακών αναγκών.

- Ταμιακή κάρτα διαρκούς εξυπηρέτησης (Non stop Cash Card). Εξυπηρετεί όλο το 24ωρο και 365 μέρες το χρόνο.
- Κάρτα που παρέχει πίστωση σε περίπτωση ενοικίασης αυτοκινήτου στο εσωτερικό και στο εξωτερικό.
- Κάρτα που εξασφαλίζει ιατρική και νομική βοήθεια στο εξωτερικό.
- Κάρτα με ενσωματωμένη τη φωτογραφία του δικαιούχου που τον προστατεύει σε περίπτωση κλοπής.
- Traveler's Check Card. Είδος Cash Card στο οποίο ο ταξιδιώτης καταθέτει σε μία τράπεζα ένα ποσό και μπορεί να χρησιμοποιεί την κάρτα σαν είδος ταξιδιωτικής επιταγής.
- Cash Card debit. Ταμιακή και χρεωστική μαζί κάρτα, χωρίς συνδρομή, με δυνατότητα αναλήψεων χωρίς όριο και ωράριο, με δυνατότητα αγορών προϊόντων και υπηρεσιών από καταστήματα, ξενοδοχεία, εστιατόρια χωρίς όριο, με αυτόματη χρέωση του κατόχου στην εκδότρια της κάρτας τράπεζα.
- Ασφαλιστική κάρτα με καλύψεις σ' όλο τον κόσμο, στα άτομα (μεταφορά, επαναπατριsmός, νοσηλεία, νομική προστασία) και στα οχήματα (αποκατάσταση βλάβης απί τόπου, έξοδα ρυμούλκησης, επαναπατριsmός).
- Πολυκάρτα δηλ. κάρτα πολλαπλών χρήσεων (Multi Card). Είναι αυτή που συνδυάζει διάφορες μορφές απ' αυτές που αναφέρθηκαν παραπάνω.

4.3. Πλεονεκτήματα - Μειονεκτήματα

Οι πλαστικές κάρτες παρουσιάζουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

4.3.1. Πλεονεκτήματα

- (1) Είναι εύχρηστες.
- (2) Απαλλάσσουν τον κάτοχο από το φόρτο και τους κινδύνους των μετρητών.
- (3) Η εξόφληση τους γίνεται μετά πάροδο ενός μήνα περίπου από τη χρησιμοποίησή τους.
- (4) Διευκολύνουν τις αγορές άμεσων καταναλωτικών αγαθών.

- (5) Εξυπηρετούν το λιανικό εμπόριο και συμβάλλουν στην αύξηση των πωλήσεων.

4.3.2. Μειονεκτήματα

- (1) Οδηγούν σε υπερκαταναλωτισμό.

(2) Ωθούν σε σπατάλες γιατί παρασύρουν τους χρήστες σε αγορές πέρα από τις ανάγκες και πάνω από τις πραγματικές δυνατότητες-

(3) Δημιουργεί προβλήματα ασφάλειας σε περιπτώσεις απωλειών και κλοπών,

(4) Η απεριόριστη δυνατότητα αγορών στο εξωτερικό είναι πιθανό να προκαλέσει συναλλαγματικά προβλήματα.

(5) Είναι ενδεχόμενη η πρόκληση πληθωριστικών πιέσεων από την αλόγιστη χρησιμοποίηση τους,

(6) Αποτελούν φορολογικό τεκμήριο για τους κατόχους, σύμφωνα με ερμηνεία του Υπουργ. Οικονομικών (1994).

(7) Είναι γεγονός ότι πολύ και πολλούς εξυπηρετούν, επίσης όμως είναι βέβαιο ότι σε πολλούς προκάλεσαν (και προκαλούν) οικονομικά αδιέξοδα.

(8) Η διαφήμιση με αντικείμενο τις κάρτες, που είναι συνέπεια του μεγάλου ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών επηρεάζει τις αποφάσεις, τόσο εκείνων που σπεύδουν να αποκτήσουν πλαστική κάρτα, όσο και ίων τραπεζών που συναγωνίζονται ποια θα εκδώσει μεγαλύτερο αριθμό τέτοιων καρτών.

(9) Χωρίς αμφιβολία κρύβει κινδύνους η χωρίς έλεγχο ή και αυθαίρετη πολλές φορές έκδοση καρτών.

4.4. Η διαδικασία έκδοσης- Υποχρεώσεις

4.4.1. Η διαδικασία

Αυτός που επιθυμεί να αποκτήσει μια πιστωτική κάρτα, συμπληρώνει έντυπη αίτηση που του παραδίνει η τράπεζα και περιλαμβάνει τα ατομικά του στοιχεία για τα εισοδήματα του, στοιχεία για τις τράπεζες με τις οποίες συνεργάζεται και για την κατοχή άλλης κάρτας, και πληροφορίες για το επάγγελμα του. Αν επιθυμεί να έχει και πρόσθετη κάρτα σημειώνονται και τα στοιχεία του δεύτερου προ-υ.

των λογαριασμών, παραιτούμενοι του "δικαιώματος της διζήσεως" (δικαίωμα ένστασης που μπορεί να προβληθεί από ένα εγγυητή ο οποίος μπορεί να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής, μέχρις ότου ο δανειστής προχωρήσει σε αναγκαστική εκτέλεση κατά του οφειλέτη και αν αυτή μείνει χωρίς αποτέλεσμα).

4.4.2. Οι κυριότερες υποχρεώσεις του κατόχου της κάρτας

Αυτές είναι: (1) Η κάρτα είναι αυστηρά προσωπική και το δικαίωμα χρήσης της ανήκει αποκλειστικά στον κάτοχο, (2) Για τη χορήγηση της κάρτας ο δικαιούχος πληρώνει ένα χαρτόσημο και την εκάστοτε ισχύουσα ετήσια συνδρομή- (3) Σε περίπτωση επίδοσης κύριας και πρόσθετης κάρτας, τόσο την πρώτη όσο και τη δεύτερη, τις χρησιμοποιούν μόνο οι δικαιούχοι επ' ονόματι των οποίων εκδόθηκαν. (4) Ο κάτοχος έχει δικαίωμα να χρησιμοποιεί την κάρτα σε καταστήματα που συνεργάζονται με τον οργανισμό στον οποίο ανήκει και η εκδότρια τράπεζα και αναγνωρίζονται από το σχετικό σύμβολο. (5) Ο κάτοχος μπορεί να κάνει αγορές μόνο μέχρι το ποσό που ορίζει η τράπεζα, (6) Ο κάτοχος και ή ο εγγυητής αναγνωρίζει ότι κάθε μηνιαίος λογαριασμός αποτελεί πλήρη απόδειξη της οφειλής του. (7) Η τράπεζα έχει το δικαίωμα να καταγγείλει οποτεδήποτε και χωρίς προειδοποίηση τη σύμβαση με τον κάτοχο και ν' απαγορεύει οποιαδήποτε χρήση της κάρτας> Επίσης δικαιούται να τροποποιεί τη σύμβαση. (8) Οι μηνιαίοι λογαριασμοί που αφορούν την πρόσθετη κάρτα στέλνονται στον κάτοχο της κύριας κάρτας, εκτός αν η τράπεζα δεχθεί να τους στέλνει και στους κατόχους της πρόσθετης κάρτας. (9) σε περίπτωση κλοπής ή απώλειας ο κάτοχος της κάρτας υποχρεούται να ειδοποιήσει αμέσως την τράπεζα και αν του ζητήσει η τράπεζα, να υποβάλει και υπεύθυνη δήλωση, αλλιώς ευθύνεται απέναντι στην τράπεζα για οποιαδήποτε ζημιά προκληθεί. (10) Οι οφειλές από συναλλαγές σε οποιαδήποτε ξένη χώρα υπολογίζονται με τιμή δολαρίου ΗΠΑ και στη συνέχεια υπολογίζονται σε δραχμές. (11) Ο κάτοχος εξουσιοδοτεί την τράπεζα να ανανεώνει την κάρτα του στη λήξη της εκτός αν 60 μέρες πριν από τη λήξη ζητήσει γραπτά τη μη ανανέωση της. (12) Για τη ν επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς σχετικής με την κάρτα γίνεται δεκτό, αρμόδια να είναι τα δικαστήρια της Αθήνας. (13) Όταν ο λογαριασμός του κατόχου εξοφλείται με δόσεις επιβαρύνεται με συμβατικό τόκο, που ορίζεται από την τράπεζα και το επιτόκιο είναι μεταβλητό, (14) Το ποσό που πρέπει να καταβάλλεται κάθε μήνα ορίζεται σ' ένα ποσοστό επί της συνολικής οφειλής. (15) Σε περίπτωση καθυ-

στέρησης της ελάχιστης αυτής καταβολής πέρα από την οριζόμενη ημερομηνία, καταβάλλεται τόκος υπερημερίας που είναι 5 μονάδες πονώ από το ετήσιο επιτόκιο που αφορά τη ληξιπρόθεσμη οφειλή. (16) Σε περίπτωση υπέρβασης του καθορισμένου ορίου για κάθε κάτοχο - δικαιούχο υπολογίζεται επιβάρυνση 5% επί του ποσοστού της υπέρβασης. (17) Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται κατά μηνιαία διαστήματα, όταν αποστέλλεται στον κάτοχο το σχετικό ενημερωτικό δελτίο που περιλαμβάνει λεπτομερή αναφορά όλων των αγορών που πραγματοποίησε, όπως και των εκ μέρους του καταβολών.

Σημείωση:

Για να φανεί ο ρυθμός αύξησης των πιστωτικών καρτών και του «τζίρου» που πραγματοποιήθηκε με τη χρησιμοποίησή τους δίνονται τα εξής στοιχεία:

1990 : 750.000 κάρτες, τζίρος 90 δις δρχ.

1991 : 800.000 » » » » 130 » »

1992 : 880.000 » » » » 190 » »

1993 : 920.000 » » » » 260 » »

1994 : 1.100.000 » » » » 340 » »

Τα επιτόκια χρέωσης των πιστωτικών καρτών από τις τράπεζες στο τέλος του 1994, κυμαίνονταν μεταξύ 28-34%.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5⁰

ΕΙΔΙΚΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

5.1. Factoring

5.1.1. Ορισμός Factoring

Το " Factoring" (ή Πρακτορείο Επιχειρηματικών Απαιτήσεων) είναι ένα σύνθετο, ευέλικτο και υψηλής τεχνολογίας χρηματοπιστωτικό εργαλείο, που απευθύνεται κυρίως στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Ένας πλήρης ορισμός του Factoring (full service Factoring) είναι ο εξής: Το Factoring είναι μια συμβατική σχέση στο πλαίσιο της οποίας μια εταιρία Factoring (συνήθως Τράπεζα), που λέγεται διεθνώς Factor, αγοράζει το σύνολο ή το μεγαλύτερο μέρος των απαιτήσεων του πελάτη της - πωλητή (Factoree), που προέρχονται άπα την επί πιστώσει εμπορευμάτων ή παροχή υπηρεσιών και προσφέρει σ' αυτόν ορισμένες υπηρεσίες όπως:

- Χορήγηση προκαταβολών
- Κάλυψη πιστωτικού κινδύνου (σε περίπτωση οικονομικής αδυναμίας και αφερεγγυότητας του πελάτη του πωλητή)
- Διαχείριση των εκχωρουμένων απαιτήσεων, δηλαδή έλεγχο φερεγγυότητας αγοραστών, λογιστική παρακολούθηση είσπραξη απαιτήσεων κλπ.

Από τον ορισμό αυτό προκύπτει ότι το Factoring, στην πλήρη μορφή του (full service Factoring) παρέχει μια δέσμη υπηρεσιών από χρηματοδότηση και ασφάλιση πιστωτικού κινδύνου μέχρι και παροχή υπηρεσιών (λογιστική παρακολούθηση και διαχείριση των απαιτήσεων κλπ.) και καλύπτει, πράγματι, ένα ευρύ φάσμα αναγκών του πελάτη.

5.1.2. Βασικά Χαρακτηριστικά του Factoring

Τα βασικά στοιχεία του χρηματοπιστωτικού αυτού εργαλείου που το διαφοροποιούν από τις γνωστές παρεμφερείς τραπεζικές εργασίες (προεξόφληση και είσπραξη συναλλαγματικών, φορτωτικών κλπ.) είναι ο εξής:

α) Ο πελάτης εκχωρεί στην εταιρία Factoring κατά κανόνα, το σύνολο των απαιτήσεων ή ένα αυστηρά οροθετημένο μέρος αυτών.

β) Το Factoring αποτελεί μια δέσμη υπηρεσιών που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αναγκών του πελάτη.

Ο πελάτης, όμως, όπως θα δούμε παρακάτω, έχει την ευχέρεια να επιλέξει εκείνες τις υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στις ειδικότερες ανάγκες του.

γ) Στην περίπτωση του γνήσιου Factoring, ο Factor, αναλαμβάνει, μέσω σε ορισμένα όρια και ορισμένες προϋποθέσεις, το λεγόμενο πιστωτικό κίνδυνο. Δηλαδή, εάν ο οφειλέτης (αγοραστής του εμπορεύματος ή της υπηρεσίας} δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, ο Factor δεν ζητεί από τον πελάτη του - πωλητή την επιστροφή της προκαταβολής που τυχόν έχει χορηγήσει α' αυτόν, αλλά παραιτείται του δικαιώματος, αναγωγής κατ' αυτού (σηματοδότηση χωρίς δικαίωμα αναγωγής).

5.1.3. Υπηρεσίες που προσφέρει το Factoring

Οι κυριότερες υπηρεσίες που παρέχει το Factoring, όπως αναφέρομε παραπάνω, είναι οι εξής;

α) Χρηματοδότηση β) Κάλυψη πιστωτικού κινδύνου και γ) Διαχείριση των απαιτήσεων

α) Χρηματοδότηση

Η κυριότερη και συνηθέστερη υπηρεσία του Factoring είναι η χρηματοδότηση, δηλαδή η αντιμετώπιση του προβλήματος ρευστότητας του πελάτη.

Η χρηματοδότηση αυτή, συνήθως, έχει τη μορφή της χορήγησης προκαταβολών του πελάτη-πωλητή (τιμολόγια, συναλλαγματικές, μεταχρονολογούμενες επιταγές, γραμμάτια σε διαταγή) σε ποσοστό, συνήθως, 75% - 90%.

Στην πράξη η διαδικασία της χρηματοδότησης γίνεται ως εξής:

Ο πελάτης-πωλητής (εμπορική ή βιομηχανική εταιρία) παραδίδει στην εταιρία Factoring, δηλαδή στην χρηματοδοτούσα Τράπεζα (Factor), σε χρονικά διαστήματα που έχουν συμφωνηθεί (π.χ. κάθε 15 ημέρες) συγκεντρωτικό πίνακα των απαιτήσεων του έναντι τρίτων που προκύπτει από τιμολόγια που εκδόθηκαν.

Η Τράπεζα Factoring όταν μπορεί αυτόν τον πίνακα κάνει ορισμένους ελέγχους και επαληθεύσεις και προσδιορίζει ποια τιμολόγια του πελάτη της (πωλητή) δέχεται και ποια απορρίπτει. Αυτό το συλλογικό ποσό που προκύπτει από το τιμολόγιο που εγκρίθηκαν και δέχεται η Τράπεζα (Factor) να αγοράσει αφαιρείται το κόστος του Factoring και το υπόλοιπο προκαταβάλλεται στον πελάτη της - πωλητή (Factoree).

Στο κόστος του Factoring περιλαμβάνονται:

α) Ο τόκος των προκαταβολών που δίνει η εταιρία, Factoring (Factor) στον πελάτη της - πωλητή (Factoree) για τις απαιτήσεις του δεύτερου έναντι τρίτων (προμηθευτών του πελάτη), τις οποίες η εταιρία Factoring θα, εισπράξει σε μεταγενέστερο χρόνο. Και

β) Η προμήθεια, της εταιρίας Factoring ενοποιείται σ' ένα ποσοστού, στο οποίο συγχωνεύεται ο τόκος και η προμήθεια της εταιρίας Factoring και που ενδέχεται να είναι αρκετά υψηλό π.χ. 4% γιατί υπολογίζεται και ο κίνδυνος της τυχόν ζημιάς.

β) Κάλυψη Πιστωτικού Κινδύνου

Η υπηρεσία αυτή συνίσταται στην υποχρέωση του Factor να καταβάλει ο ίδιος στον προμηθευτή-εκχωρητή την αξία των εκχωρηθέντων τιμολογίων (απαιτήσεων), σε περίπτωση που ο οφειλέτης (πελάτης του προμηθευτή) αδυνατεί να εξοφλήσει την οφειλή του σε καθορισμένο χρονικό διάστημα που συνήθως κυμαίνεται 90-120 ημέρες μετά τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής της απαίτησης.

Όσον αφορά το εύρος της κάλυψης του πιστωτικού κινδύνου που παρέχει ο Factor πρέπει να αναφέρουμε τα, εξής: Οι απαιτήσεις που εκχωρούνται πρέπει να μην πάσχουν από κανένα νομικό ελάττωμα. Αυτό σημαίνει ότι δεν καλύπτεται ο κίνδυνος μη πληρωμής από τον οφειλέτη (πελάτη του προμηθευτή) όταν αυτός προβάλλει νόμιμους λόγους μη πληρωμής, λυγώ π.χ. κακής ποιότητας των προϊόντων ή σοβαρής καθυστέρησης στην παράδοση των εμπορευμάτων κλπ,

Επίσης ο Factor δεν καλύπτει την μη πληρωμή των απαιτήσεων από τον οφειλέτη, λόγω πολιτικών αναταραχών στην χώρα του οφειλέτη (πολιτικό κίνδυνο)

γ) Διαχείριση Απαντήσεων

Στην διαχείριση των απαιτήσεων παρέχονται οι παρακάτω υπηρεσίες:

- Λογιστική παρακολούθηση των πωλήσεων
- Διαχείριση των λογαριασμών είσπραξης των απαιτήσεων (τιμολόγια)

κλπ,

5.1.4. Είδη Factoring

Το Factoring λειτουργεί μέσα σ' ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, όπως ήδη αναφέραμε παραπάνω, και ανάλογα με το είδος των υπηρεσιών που παρέχονται στον πελάτη, την αναγγελία ή μη της εκχώρησης των απαιτήσεων στον «τρίτο-οφειλέτη» και στον τόπο εγκατάστασης των προμηθευτών (εσωτερικό ή εξωτερικό), διακρίνουμε διάφορα είδη Factoring, το βασικότερα των οποίων είναι τα εξής:

α) Πλήρες ή Γνήσιο Factoring

β) Εγχώριο (Domestic) Factoring

γ) Διεθνές ή Εξαγωγικό (International ή Export) Factoring

δ) Factoring με Δικαίωμα ή χωρίς Δικαίωμα Αναγωγής (with Recourse ή without Factoring)

ε) Factoring Εμπιστευτικού ή μη Εμπιστευτικό (Disclosed or Undisclosed Factoring)

στ) Factoring μόνο για Χρηματοδότηση (Bulk Inhouse Factoring)

ζ) Factoring χωρίς Χρηματοδότηση (Maturity Factoring)

Παρακάτω εξετάζουμε με συντομία τα προαναφερόμενο είδη Factoring.

α) Πλήρες ή Γνήσιο Factoring (Full Service Factoring ή Old Line Factoring όπως ονομάζεται στις ΗΠΑ).

Το είδος αυτό περιλαμβάνει όλες τις υπηρεσίες που ήδη αναφέραμε παραπάνω, δηλαδή χρηματοδότηση, ασφάλιση πιστωτικού κινδύνου και διαχείριση

β) Εγχώριο (Domestic) Factoring

Το εγχώριο Factoring άφορο την εσωτερική αγορά μιας χώρας. Δηλαδή την ανάληψη της ευθύνης της είσπραξης των τιμολογίων που αφορούν τις πωλήσεις προϊόντων ή υπηρεσιών που πραγματοποιούνται στα εσωτερικά μιας χώρας. Εκτός από την είσπραξη και προεξόφληση των τιμολογίων μπορεί να γίνει και χρηματοδότηση, λογιστική παρακολούθηση των πωλήσεων, διαχείριση των χρηματοοικονομικών της επιχείρησης μηχανογράφηση, κλπ., ανάλογα με τις ανάγκες και την επιλογή των συγκεκριμένων υπηρεσιών από τον πελάτη.

γ) Διεθνές (International) Factoring

Το διεθνές Factoring αφορά κυρίως τον τομέα των εξαγωγών και εισαγωγών (Export και Import Factoring). Δηλαδή, την ανάληψη της ευθύνης της είσπραξης και προεξόφλησης της απαίτησης των τιμολογίων που αφορούν πωλήσεις προϊόντων στο εξωτερικό [εξαγωγές] ή Εισαγωγές

Το διεθνές Factoring μπορεί να καλύπτει και τις άλλες υπηρεσίες, που αναφέραμε παραπάνω, όπως π.χ. την λογιστική παρακολούθηση Των πωλήσεων, την οργάνωση των εργασιών του προμηθευτή κ.ά.

δ) Factoring Με ή Χωρίς Δικαίωμα Αναγωγής

- Factoring με δικαίωμα Αναγωγή^

Στην περίπτωση αυτή τον κίνδυνο της μη πληρωμής των τιμολογίων από τον πελάτη του προμηθευτή δεν αναλαμβάνει ο Factor αλλά ο προμηθευτής εκχωρητής.

Ο Factor διατηρεί το δικαίωμα να επιστρέψει το απλήρωτα τιμολόγιο στον προμηθευτή και να εισπράξει από αυτόν το αντίστοιχα ποσό των απλήρωτων τιμολογίων.

- Factoring χωρίς Δικαίωμα Αναγωγής

Στην περίπτωση αυτή τον κίνδυνο της μη πληρωμής των τιμολογίων από τον πελάτη του προμηθευτή αναλαμβάνει ο Factor και όχι ο προμηθευτής οπότε ο Factor δεν έχει δικαίωμα να επιστρέψει το απλήρωτα τιμολόγιο στον προμηθευτή και να εισπράξει το αντίστοιχα ποσό.

Συνήθως το Factoring αρχίζει με το "δικαίωμα αναγωγής" (with recourse), που είναι ασφαλές και όταν έχει ολοκληρωθεί ένα ικανοποιητικό δίκτυο πληροφόρησης που επιτρέπει την αξιολόγηση της φερεγγυότητας των πελατών τότε προχωρεί στο Factoring Χωρίς το δικαίωμα Αναγωγής□ (Factoring with recourse).

ε) Factoring Χωρίς Χρηματοδότηση (Maturity Factoring) Στην περίπτωση αυτή, παρέχονται όλες οι υπηρεσίες από την χρηματοδότηση. Ο πελάτης που επιλέγει αυτό το είδος Factoring ενδιαφέρεται κυρίως για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου και την ανάληψη της διαχείρισης των απαιτήσεων από τον Factor π.χ., είσπραξη τιμολογίων, λογιστική παρακολούθηση κλπ.

στ) Factoring Μόνο για Χρηματοδότηση (Bulk Factoring)

Η μόνη υπηρεσία που παρέχεται στον πελάτη είναι η χρηματοδότηση μέχρι το ύψος των εισπρακτέων τιμολογίων, χωρίς την ανάληψη από τον P3010Γ του πιστωτικού κίνδυνου σε περίπτωση μη πληρωμής των τιμολογίων από τον πελάτη του προμηθευτή. Κατ' ουσία είναι μια μορφή χρηματοδότησης με ενέχυρο τα τιμολόγια που εκχωρήθηκαν για είσπραξη.

ζ) Εμπιστευτικό ή Μη Εμπιστευτικό Factoring

- Εμπιστευτικό (Disclosed) Factoring

Εδώ ο προμηθευτής εκχωρεί τις απαιτήσεις του στον Factor με την συμφωνία ότι η εκχώρηση αυτή να μη γνωστοποιηθεί στον πελάτη (του προμηθευτή). Διατηρείται δηλαδή μυστική. Η συμφωνία αυτή γίνεται συνήθως για να προστατευθεί ο Factor από πελάτες που έχουν υψηλό «ρίσκο»

- Μη Εμπιστευτικό (Undisclosed) Factoring

Στην περίπτωση αυτή, ο πελάτης (του προμηθευτή) γνωρίζει τη συμφωνία που έχει γίνει μεταξύ του προμηθευτή και του Factor. Οι δύο συμβαλλόμενοι ενημερώνουν τον πελάτη τους.

5.1.5. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του θεσμού Factoring

Πλεονεκτήματα για τον προμηθευτή - Εκχωρητή (Factoree)

α) Το Factoring αποτελεί μια εναλλακτική και συμπληρωματική μορφή χρηματοδότησης που διευρύνει την πιστοληπτική ικανότητα του εκχωρητή - προμηθευτή.

β) Ενισχύει χρηματοδοτικά και διευκολύνει την ρευστότητα των μικρομεσαίων και εξαγωγικών επιχειρήσεων και συμβάλλει στην αύξηση των πωλήσεων και συνεπώς και των κερδών τους.

γ) Παρέχει ασφαλιστική κάλυψη των απαιτήσεων. Με την ανάθεση των εισπράξεων των απαιτήσεων στην εταιρία Factoring, ο προμηθευτής εκχωρητής απαλλάσσεται από τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας των πελατών του και περιορίζει τις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις

δ) Συμβάλλει στην ορθολογικότερη χρηματοοικονομική διαχείριση των επιχειρήσεων που δεν διαθέτουν οργανωμένο λογιστήριο και νομικά τμήματα

ε) Παρέχει καυτερό δίκτυο πληροφόρησης και είναι συνεπώς ευκολότερο να ελέγχεται ο πελάτης του προμηθευτή (και σε συνεργασία με τους άλλους Factors) και να αξιολογείται η φερεγγυότητα του.

στ) Χρηματοδοτεί με βάση την ποιότητα των προϊόντων που ικανοποιούν τους πελάτες και όχι με την οικονομική επιφάνεια της εταιρίας. Αυτό βοηθάει μια εταιρία με καλής ποιότητας προϊόντα αλλά με χρηματοδοτικά προβλήματα να ενισχύονται με το Factoring.

ζ) Περιορίζει τον συναλλαγματικό κίνδυνο στην περίπτωση του εξαγωγικού Factoring. Η χρηματοδότηση γίνεται σε δραχμές και ανέρχεται συνήθως στο 80% της απαίτησης, με συνέπεια ο συναλλαγματικός κίνδυνος του εξαγωγέα να περιορίζεται στο υπόλοιπο 20% της απαίτησης

2. Μειονεκτήματα του Factoring για τον Προμηθευτή – Εκχωρητή

Ως μειονέκτημα σε γενικές γραμμές, για τον προμηθευτή, θα μπορούσε να αναφερθεί η περίπτωση που τα εισπρακτέο τιμολόγια είναι πολλά και μικρής αξίας, οπότε το διαχειριστικό κόστος αυξάνεται κάνοντας το Factoring απρόσφορο και δαπανηρό.

3. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του Factoring για την Εταιρεία Factoring (Factor)

α) Πλεονεκτήματα:

- Αύξηση του πελατειακού της χώρου, βελτίωση των συναλλαγών της και γενικότερα αύξηση του κύκλου εργασιών της.

- Υψηλή απόδοση των κεφαλαίων της που χρησιμοποιούνται στο Factoring

β) Μειονεκτήματα:

Το φασικό μειονέκτημα είναι ο κίνδυνος ζημίας από την τυχόν μη Είσπραξη των απαιτήσεων του προμηθευτή-εκχωρητή.

4. Οφέλη για την Εθνική Οικονομία από την Εφαρμογή του θεσμού Factoring

Τα κυριότερο οφέλη για την εθνική οικονομία από τη εφαρμογή του θεσμού Factoring είναι τα εξής:

α) Συμβάλει αποφασιστικά στην επέκταση των πωλήσεων, την ορθολογικοποίηση και εξυγίανση του χαρτοφυλακίου των απαιτήσεων και γενικότερα στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και αποδοτικότητας των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν τον μοχλό της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας μας.

β) Την ενίσχυση των εξαγωγών που στη συνέχεια συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγής, απασχόλησης κλπ.

γ) Στην έγκαιρη είσπραξη του συναλλάγματος από τις εξαγωγές και στην βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου και γενικότερο του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών,

5.1.6. Το Factoring στην Ελλάδα

Το Factoring με τη σύγχρονη μορφή του εφαρμόζεται στις ΗΠΑ ήδη πριν από τη δεκαετία του 1950, οπότε και εισήχθη στην Ευρώπη, οπού πολύ γρήγορα γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη.

Στην Ελλάδα, για πρώτη φορά ο θεσμός του Factoring εισήχθηκε το 1990. με τον Ν. 1905/1990 («Σύμβαση πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων», όπως αποδόθηκε τελικά, κατά τρόπο περιγραφικό, ο ορός «Factoring» στην Ελληνική).

Με την ψήφιση του Ν. 1505/1990 καθιερώνονται, συνεπώς, και στην χώρα μας οι σύγχρονοι χρηματοδοτικοί θεσμοί του Factoring και Factoraiting (που θα αναπτύξουμε παρακάτω)

Οι δραστηριότητες αυτές μπορεί να ασκηθούν μόνο από Τράπεζες και Ανώνυμες Εταιρίες που έχουν ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο το 1/4 (25%) του απαιτούμενου για την ίδρυση τραπεζικής εταιρίας (δηλαδή, σήμερα 1997, ένα δισ. δραχμές) και πρέπει να καταβληθεί σε μετρητά (Νόμος 2232/1994 που τροποποίησε τον Ν. 1905/1990, ο οποίος προέβλεπε ότι το κεφάλαιο των παραπάνω εταιριών δεν μπορεί να είναι μικρότερο από το 50% του κεφαλαίου που κατ' ελάχιστον απαιτείται για τη σύσταση Ανώνυμης Τραπεζικής Εταιρίας, δηλαδή δυο δισ. Δραχμές,

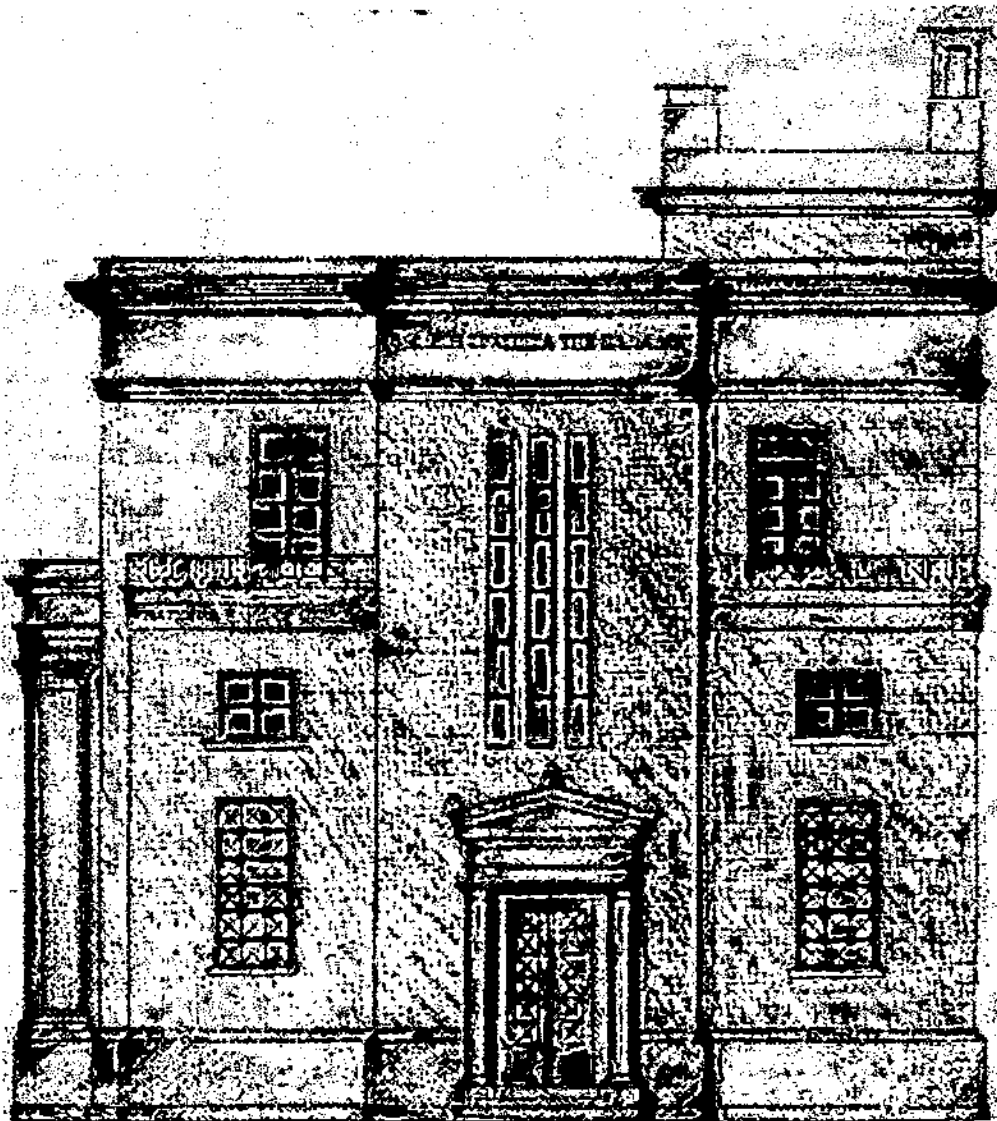
Ο θεσμός του Factoring στην Ελλάδα βελτιώθηκε περαιτέρω με τον Ν. &367/1995 "Νέοι Χρηματοπιστωτικοί θεσμοί και άλλες Διατάξεις»□.

Συγκεκριμένα:

Το άρθρο 1 του Ν- 1905 διευκρινίσθηκε ότι οι συμβάσεις «Factoring» αφορούν και σε απαιτήσεις που προέρχονται από κάθε μορφής διασυνοριακή άσκηση επιζεί ρηματικής δράσης και όχι μόνο από εισαγωγές ή και εξαγωγές προϊόντων, όπως άφηνε να εννοηθεί η αρχική διάταξη.

Οι μετοχές των ανωνύμων εταιριών Factoring είναι ονομαστικές. Η μεταβίβαση τους για οποιαδήποτε νομική αίτια με εξαίρεση την κληρονομική διαδοχή και τη γονική παροχή, χωρίς προηγούμενη άδεια της Τράπεζας της Ελλάδος είναι άκυρη, εάν με τη μεταβίβαση ο αποκτών συγκεντρώνει μετοχές που αντιπροσωπεύουν ποσοστό μεγαλύτερο του 10% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Ο έλεγχος των εταιριών αυτών διεξάγεται από ορκωτούς ελεγκτές.

5.2. Forfaiting

5.2.1. Εννοιολογικό Περιεχόμενο του Forfaiting

Το Forfaiting, όπως και το Factoring, είναι μια εναλλακτική και συμπληρωματική μορφή χρηματοδότησης που διαφοροποιείται από τον παραδοσιακό δανεισμό, στον τρόπο χρησιμοποίησης και εφαρμογής του.

Το Forfaiting είναι η προεξόφληση (αγορά) των συναλλαγματικών ή άλλων εμπορικών πιστωτικών εγγυημένων και πλήρως διαπραγματεύσιμων.

Forfaiting είναι Αγγλικός όρος. Στα Ελληνικά αποδίδεται ως:

«εκχώρηση απαιτήσεων» που περιλαμβάνουν εμπορικούς πιστωτικούς τίτλους.

Στα Γαλλικά ο όρος είναι «a forfait».

Τα αξιόγραφα που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στο Factoring συνήθως είναι τα εξής: συναλλαγματικές, εγγυητικές επιστολές, υποσχετικές επιστολές, ανέκλητες πιστώσεις κ.ά.

Η αγορά - προεξόφληση των τίτλων αυτών γίνεται πάντοτε "χωρίς το δικαίωμα αναγωγής" (without recourse) από μέρους του forfaiter.

Επί του σώματος του αξιόγραφου συμπληρώνεται η ρήτρα "χωρίς αναγωγή" με άκοπο την πλήρη μεταβίβαση των κινδύνων και υποχρεώσεων είσπραξης της απαιτήσεως από τον "πωλητή" στον αγοραστή- forfaiter.

Η φιλοσοφία, του Forfaiting βασίζεται στην μεταφορά του εμπορικού - επιχειρηματικού κινδύνου (εξόφληση τίτλων, συναλλαγματική διαφορά κλπ.) και του πολιτικού κινδύνου (χώρες χωρίς πολιτική σταθερότητα κλπ.) από τον εξαγωγέα στον forfaiter.

Ο forfaiter από την πλευρά του μειώνει τον κίνδυνο με την εγγύηση τρίτων, συνήθως τραπεζών ή δημοσίων οργανισμών και με τη διατήρηση σταθερού επιτοκίου προεξόφλησης που είναι και η προμήθεια του.

Ο forfaiter αναλαμβάνει και την ευθύνη να απαιτήσει το χρέος από τον εισαγωγέα,

Αυτό σημαίνει ότι η μοναδική ευθύνη του εξαγωγέα - forfaitist είναι η μεταβίβαση στον forfaiter απαίτησης υπαρκτής και έγκυρης.

Ο στόχος του Forfaiting είναι να δώσει στον εξαγωγέα ένα πολύ απο-

τελεσματικό μέσο χρηματοδότησης, πράγμα που του δίνει τη δυνατότητα να διασφαλίσει τις συμβάσεις που διαφορετικό θα τις είχε χάσει.

Το Forfaiting είναι μια μέθοδος χρηματοδότησης εξαγωγικού εμπορίου, αλλά όχι απαραίτητη, παρ' ότι έχει συνδυαστεί με τις εξαγωγές,

Ο forfaiter λειτουργεί σαν ανεξάρτητος και αυτόνομος χρηματοδοτικός οργανισμός- εταιρία που αγοράζει τίτλους για λογαριασμό του και αποβλέπει σε οφέλη του από τους τόκους, οπότε, δεν εξασφαλίζει ή καλύπτει απλώς κινδύνους.

5.2.2. Πλεονεκτήματα του θεσμού Forfaiting

Το Forfaiting που εφαρμόζεται κυρίως στο εξαγωγικό εμπόριο έχει τα εξής πλεονεκτήματα:

α) Ο forfaiter χρηματοδοτεί "χωρίς το δικαίωμα αναγωγής" στον εξαγωγέα. Ο εξαγωγέας, συνεπώς, μεταθέτει τόσο τον επιχειρηματικό - εμπορικό κίνδυνο (αφερεγγυότητα του οφειλέτη), όσο και τον πολιτικό κίνδυνο στον forfaiter.

Έτσι, ο εξαγωγέας μπορεί να πραγματοποιεί εξαγωγές σε χώρες και περιοχές που, χωρίς την παρεχόμενη μέσω του Forfaiting κάλυψη, δε θα τις αποτολμούσε, λόγω του αυξημένου κινδύνου.

β) Ο εξαγωγέας εισπράττει μετρητά αμέσως μόλις παραδώσει τα προϊόντα του ή παράσχει τις υπηρεσίες του. Έτσι, βελτιώνεται η ρευστότητα της επιχείρησής του, μειώνεται ο τραπεζικός δανεισμός και απελευθερώνονται τα ίδια κεφάλαια που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για άλλες δραστηριότητες, όπως π.χ. μάρκετινγκ, ή ακόμη και για επενδύσεις.

γ) Ο Forfaiter και όχι ο εξαγωγέας επωμίζεται τον κίνδυνο που προέρχεται από την διακύμανση των επιτοκίων καθώς και τον συναλλαγματικό κίνδυνο, λόγω μεταβολής των ισοτιμιών των νομισμάτων.

δ) Ο εξαγωγέας με την εκχώρηση των απαιτήσεων δεν καταναλώνει χρόνο και χρήμα για την διαχείριση ή την είσπραξη των απαιτήσεων.

ε) 4 διαπραγμάτευση για την χρηματοδότηση μέσω Forfaiting γίνεται χωριστά για κάθε εμπορική συναλλαγή του εξαγωγέα και έτσι αυτός δεν είναι υποχρεωμένος να αναθέσει το σύνολο των εργασιών του ή σημαντικό μέρος αυτών σε κάποιο Forfaiter.

στ) Η εκχώρηση της οφειλής γίνεται έναντι ειλικρινών εγγραφών (συναλλαγματικές, γραμματέα εισπρακτέα κ.ά.).

ζ) Ο εξαγωγέας έχει το δικαίωμα να απαιτήσει τήρηση μυστικότητας, όσον αφορά την χρηματοδότηση και έτσι η συναλλαγή δεν παίρνει δημοσιότητα και είναι εμπιστευτική.

η) Η όλη διαδικασία της χρηματοδότησης θεωρείται σχετικά γρήγορη.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΙΣΘΩΣΗ (LEASING)

5.3.1. Το εννοιολογικό περιεχόμενο της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (leasing)

Το " **leasing** " ή Χρηματοδοτική Μίσθωση (Χ/Μ), όπως ο όρος αποδόθηκε στην Ελληνική, είναι σύμβαση βάσει της οποίας μια επιχείρηση ή ένας επαγγελματίας έναντι καταβολής περιοδικής αμοιβής (μισθώματα) στους εκμισθωτές, μισθώνει ένα πράγμα (συνήθως κεφαλαιουχικό εξοπλισμό) για επαγγελματική χρήση, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, μετά τη λήξη του οποίου ο εκμισθωτής μπορεί να ανανεώσει τη μίσθωση, ή να αγοράσει το πράγμα έναντι τιμήματος συνήθως συμβολικό, ή να το επιστρέψει στον εκμισθωτή.

Η Χ/Μ είναι μια μορφή χρηματοδότησης εναλλακτική και συμπληρωματική του παραδοσιακού δανεισμού. Συνδυάζει τα χαρακτηριστικά του τραπεζικού δανεισμού και της μίσθωσης κεφαλαιουχικών αγαθών.

Με τη μέθοδο της Χ/Μ, η εταιρία ί.β35πσ (εκμισθώτρια) αγοράζει τον εξοπλισμό με χρηματοδότηση από τράπεζες ή θυγατρικές εταιρίες τραπεζών για λογαριασμό του μισθωτή, ο οποίος καθορίζει το είδος και τις προδιαγραφές του εξοπλισμού.

Η εταιρία Leasing έχει την νομική κυριότητα του εξοπλισμού μέχρι τη λήξη της σύμβασης.

Στη Χ/Μ μπορεί να συμμετέχει και τρίτο πρόσωπο ο κατασκευαστής - προμηθευτής. Αυτός κατασκευάζει τον εξοπλισμό και τον πουλάει στον εκμισθωτή (εταιρία Leasing), η οποία στη συνέχεια εκμισθώνει στον μισθωτή (χρήστη).

Με τη Χ/Μ υπάρχει ακόμη η δυνατότητα στο μισθωτή να αγοράσει τον εξοπλισμό με τη λήξη της σύμβασης ή και προ της λήξης της.

Συγκεκριμένα, ο μισθωτής με τη λήξη της σύμβασης, όπως ήδη αναφέρομε, μπορεί.

Να αγοράσει τον εξοπλισμό, συνήθως στο κόστος της υπολειμματικής αξίας του.

- Να ανανεώσει τη σύμβαση, για μια ακόμη χρονική περίοδο με νέους ή τους ίδιους όρους και

- Να διακόψει τη συνεργασία με τον εκμισθωτή επιστρέφοντας τον εξοπλισμό.

Οι εταιρίες Leasing δεν προμηθεύουν απλώς κάποια μηχανήματα με περιοδική καταβολή μισθωμάτων, αλλά προσφέρουν διάφορες τεχνικές υπηρεσίες, συντήρηση και επισκευή του μισθωμένου εξοπλισμού, τα έξοδα όμως βαρύνουν τον μισθωτή.

Οι όροι των συμβάσεων, το μισθώματα, η χρονική διάρκεια της μίσθωσης, οι εναλλακτικές λύσεις κλπ, είναι πάντα διαπραγματεύσιμα και προσαρμόζονται σύμφωνα με τις ανάγκες του μισθωτή (χρήστη).

Η Χ/Μ διαφέρει από χώρα σε χώρα, γιατί διαφέρουν οι νομικές, φορολογικές, λογιστικές συνθήκες που την καθιστούν άλλοτε αποτελεσματικότερη και άλλοτε λιγότερο αποτελεσματικότερη.

5.3.2. Τομείς Εφαρμογής της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

Η μέθοδος της Χ/Μ έχει χρησιμοποιηθεί σχεδόν σε όλους τους τομείς της βιομηχανίας, του εμπορίου «αιτών υπηρεσιών».

Τα πάγιο στοιχεία που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη μέθοδο της Χ/Μ μπορούν γενικά να ταξινομηθούν στις παρακάτω κατηγορίες:

- α) Στα κινητά πάγια στοιχεία,
- β) Στα ακίνητα πάγιο στοιχείο
- γ) Στα εμπειηγμένα (κυρίως μηχανήματα)
- δ) Στα άλλο πάγια στοιχείο
- α) Κινητά Πάγια Στοιχεία

Στο κινητά πάγια στοιχεία, που αναφέρονται με τον όρο "μηχανολογικός εξοπλισμός" εντάσσονται κυρίως τα εξής:

- Κινητά μηχανήματα βιομηχανικών μονάδων
- Εργαλεία κάθε είδους
- Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές και μηχανές γραφείων
- Γεωργικά, οικοδομικά, οδοποιητικά, πυροσβεστικά μηχανήματα
- Εξοπλισμός ξενοδοχείων και εργαστηριακός εξοπλισμός νοσοκομείων
- Κλωστοϋφαντουργικά μηχανήματα (πλεκτικής, ραπτικής και οπτικές μηχανές)
- Μέσο μαζικής μεταφοράς (αεροπλάνα, λεωφορεία, επιβατικά αυτοκίνητα, σιδηροδρομικό υλικό)
- β) Ακίνητα Πάγια στοιχεία
- Γη (οικόπεδα, εκτάσεις για καλλιέργεια)
- Γήπεδα και κτίρια κάθε είδους
- Βιομηχανικές και βιοτεχνικές εγκαταστάσεις
- θερμόκηπιακές μονάδες
- Συσκευαστήρια, υποθήκες

Γ) Εμπεπηγμένα Πάγια Στοιχεία

Εμπεπηγμένα θεωρούνται γενικά όλα τα μηχανήματα που είναι εμπεπηγμένα στο έδαφος.

Αυτά τα μηχανήματα δεν ανήκουν στην κατηγορία των ακινήτων ούτε των κινητών.

δ) Άλλα Πάγια Στοιχεία

Σ' αυτή τη κατηγορία ανήκουν, προφανώς όσα δεν εντάσσονται σε καμία από τις παραπάνω κατηγορίες όπως π.χ.:

- Τα πλοία, τα οποία μέχρι ενός μεγέθους θεωρούνται κινητά, από κάποιο μέγεθος και πάνω θεωρούνται ακίνητα.

- Τα αεροπλάνα, όπως και τα πλοία θεωρούνται κινητά και ακίνητα ανάλογα με το μέγεθος,

Η Χ/Μ διακρίνεται ανάλογα με την εφαρμογή της σε Χρηματοδοτική Μίσθωση βιομηχανικού, αγροτικού, εμπορικού και διεθνούς τομέα.

5.3.3. Βασικές Κατηγορίες και Ειδικότερες Μορφές Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

5.3.3.1. Βασικές κατηγορίες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

Υπάρχουν δύο φασικές κατηγορίες Χ/Μ σε διάφορες μορφές σε κύριο χαρακτηριστικά την κυριότητα του πράγματος, τη μίσθωση και τη χρηματοδότηση.

Οι δύο αυτές φασικές κατηγορίες της Χ/Μ είναι οι εξής:

α) Η Λειτουργική Μίσθωση (Operating Leasing) και

β) Η Χρηματοδοτική Μίσθωση (Financial Leasing)

α) Λειτουργική Μίσθωση (Operating Leasing)

Στη Λειτουργική Μίσθωση (Λ/Μ), η εταιρία Leasing εκμισθώνει στον μισθωτή (χρήστη) μηχανήματα κλπ. για ορισμένο χρονικό διάστημα και στη συνέχεια μπορεί να το εκμισθώσει σ άλλον πελάτη.

Το αντικείμενο, δηλαδή, της Λειτουργικής Μίσθωσης είναι πράγματα (μηχανήματα κλπ.), τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαδοχικά από διαφόρους μισθωτές. Ο εκμισθωτής παρέχει υπηρεσίες συντήρησης και ασφάλισης του πάγιου στοιχείου.

β) Χρηματοδότη Μίσθωση (Financial Leasing)

Η Χρηματοδοτική Μίσθωση (Χ/Μ) αντίθετο με τη Λειτουργική μίσθωση είναι μια μορφή χρηματοδότησης που συνδυάζει τον τραπεζικό δανεισμό και τη μίσθωση κεφαλαιουχικού εξοπλισμού.

Το αντικείμενο της Χ/Μ αφορά μηχανήματα κλπ., που δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από άλλους μισθωτές (όπως π.χ. το παραγωγικά μηχανήματα} και των οποίων η αξία, στο σύνολο της ή περίπου πρέπει να αποσβεσθεί στη διάρκεια του συμβολαίου της Χ/Μ.

Ο εκμισθωτής μπορεί να παρέχει υπηρεσίες συντήρησης και ασφάλισης για τα πάγιο στοιχείο του εξοπλισμού, μπορεί και όχι. Ο μισθωτής έχει την υποχρέωση της συντήρησης κοίτης επισκευής του μίσθιου.

5.3.3.2. Ειδικότερες μορφές Χρηματοδοτικής Μίσθωσης Υπάρχουν διάφορες μορφές Χ/Μ. οι βασικότερες είναι οι εξής:

1. Άμεση Μίσθωση (Direct Leasing)
2. Πώληση - Μίσθωση (Sale and Lease Back)
3. Συμμετοχική ή Εξισορροπητική Μίσθωση (Leveraged Leasing)
4. Μίσθωση Κατά Παραγγελία (Custom Lease)
5. Πρόγραμμα Μίσθωση - Πώληση (Vendor Lease Program)
6. Ειδική Μορφή Μίσθωσης (Master Lease Line)
7. Διεθνής ή Διασυνοριακή Μίσθωση (Of-Shore ή Cross-Border Leasing)
8. Ειδικότερες Μορφές Leasing

Παρακάτω θα εξετάσουμε με συντομία-ας προαναφερόμενες μορφές Χρηματοδοτικής Μίσθωσης.

1 Άμεση Μίσθωση (Direct Leasing)

Στην περίπτωση αυτή υπάρχει διμερής σχέση, δηλαδή έχουμε τον εκμισθωτή, που είναι και ο κατασκευαστής του πάγιου στοιχείου και τον μισθωτή (χρήστη). Σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί η σχέση να είναι τριμερής, δηλαδή να έχουμε τον εκμισθωτή-κατασκευαστή Του πάγιου στοιχείου, την εταιρία Leasing που είναι ελεγχόμενη από τον κατασκευαστή και τον μισθωτή.

Στην Χρηματοδοτική Μίσθωση (Χ/Μ) επίσης η σχέση είναι τριμερής και έχουμε τον εκμισθωτή-κατασκευαστή του παγίου στοιχείου, την εταιρία Leasing η οποία είναι ανεξάρτητη και μη ελεγχόμενη από τον εκμισθωτή - κατασκευαστή και τον μισθωτή (χρήστη).

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Άμεσης Μίσθωσης είναι τα εξής

- 4 τυποποίηση του μισθωμένου παγίου στοιχείου
- 1-1 σύντομη χρονική διάρκεια της μίσθωσης (συνήθως 12 μήνες)
- Η μίσθωση μπορεί να διακοπεί με μια απλή προειδοποίηση του μισθωτή πριν από τη λήξη της ημερομηνίας της σύμβασης

- Ο εκμισθωτής, συνήθως, αναλαμβάνει την συντήρηση των παγίων στοιχείων ειδικής τεχνολογίας, όπως ηλεκτρονικών υπολογιστών, μηχανών γραφείου κλπ.

- Ο μισθωτής, συνήθως αναλαμβάνει την συντήρηση των παγίων στοιχείων που δεν θεωρούνται ειδικής τεχνολογίας όπως π.χ. φορτηγά αυτοκίνητα αγροτικά μηχανήματα κ.α.

Για να χαρακτηριστεί μια μίσθωση «άμεση» πρέπει να υπερισχύει ο «εμπορικός» χαρακτήρας έναντι της χρηματοδοτικής πλευράς.

Πολλές εταιρείες κάνουν Άμεση Μίσθωση όπως π.χ. η IBM στον τομέα των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Η Άμεση Μίσθωση, γενικά, χρησιμοποιείται από μεγάλες επιχειρήσεις παραγωγής βιομηχανικών προσόντων για την προώθηση των πωλήσεων τους και τις χρηματοδοτικές ρυθμίσεις αναλαμβάνει μια εταιρία άμεσο ελεγχόμενη (συνήθως θυγατρική) από την κατασκευάστρια εταιρία,

2. Πώληση - Μίσθωση (Sale and Lease Back)

Στην περίπτωση αυτή, ο μισθωτής αγοράζει το πάγιο στοιχείο (μηχανήματα κλπ.) και επειδή αντιμετωπίζει προβλήματα ταμιακής ρευστότητας, πουλάει το πάγιο στοιχείο στην εταιρία Leasing (εκμισθωτή) και στη, συνέχεια το μισθώνει.

3. Συμμετοχή ή Εξισορροπητική Μίσθωση (Leveraged Leasing) Η Συμμετοχική Χρηματοδοτική Μίσθωση εφαρμόζεται συνήθως σε πάγια στοιχεία μεγάλης αξίας (όπως π.χ. τρέινο, αεροπλάνα κλπ.) και περιλαμβάνει συνήθως τέσσερα μέρη:

- Τον μισθωτή (χρήστη)
- Τον εκμισθωτή (εταιρία Leasing)
- Τον κατασκευαστή ή προμηθευτή του παγίου στοιχείου και
- Την τράπεζα ή άλλο χρηματοδοτικό οργανισμό

Η τράπεζα ή ο χρηματοδοτικός οργανισμός χρηματοδοτεί με μακροπρόθεσμο δανεισμό τον εκμισθωτή (εταιρία Leasing) με εγγύηση το σύνολο των μισθωμάτων που θα λάβει από τον εκμισθωτή.

Στη Συμμετοχική Χρηματοδοτική μίσθωση μπορεί να συμμετέχουν παραπάνω από τέσσερα μέρη με ανάλογη συμμετοχή.

Για πρώτη φορά η Συμμετοχική Χρηματοδοτική Μίσθωση χρησιμοποιήθηκε το 1963 από την United States Leasing International για σιδηροδρόμους και κατόπιν για αεροπορική εταιρία.

4. Μίσθωση Κατά Παραγγελία (Custom Lease)

Στην περίπτωση αυτή η σύμβαση Χ/Μ προσαρμόζεται στις ειδικές ανάγκες του μισθωτή.

Π.χ. γίνεται ρύθμιση των μισθωμάτων του μισθωτή ανάλογα με την οικονομική του δυνατότητα,

5. Πρόγραμμα Μίσθωση - Πώληση (Vented Lease Program)

Είναι μια μέθοδος προώθησης των πωλήσεων από τους κατασκευαστές ή προμηθευτές και αντιπροσώπους εξοπλισμού.

Συγκεκριμένα, ο κατασκευαστής ή αντιπρόσωπος του εξοπλισμού υπογράφει μια σύμβαση-πλαίσιο με μια εταιρία Leasing και στη συνέχεια φέρνει πελάτες στην εταιρία αυτή, η οποία στη συνέχεια εκμισθώνει τον εξοπλισμό στον μισθωτή (πελάτη) με μακροχρόνιο σύμβαση.

Η εταιρία Leasing (εκμισθωτής) πληρώνει τον κατασκευαστή προμηθευτή-πωλητή και αναλαμβάνει την υποχρέωση να εισπράξει τα μισθώματα από τον μισθωτή.

Η εταιρία Leasing μπορεί να παρέχει στον κατασκευαστή - αντιπρόσωπο - πωλητή και υπηρεσίες σε αντικείμενο μάρκετινγκ (π.χ. προώθηση, διαφήμιση κλ.π).

6. Ειδική Μορφή Μίσθωσης (Master Lease Line)

Εδώ, ο μισθωτής συνάπτει μια σύμβαση-πλαίσιο με τον εκμισθωτή (εταιρία Leasing) η οποία επιτρέπει στον μισθωτή να αποκτήσει τον εξοπλισμό σταδιακά χωρίς να έχει την υποχρέωση να συνάψει νέα σύμβαση για κάθε στάδιο ή είδος εξοπλισμού.

7. Διεθνής ή Διασυνοριακή Μίσθωση (Off-Shore ή Cross-Border Leasing)

Η Διεθνής ή Διασυνοριακή Μίσθωση επεκτείνεται έξω από τα γεωγραφικά όρια μιας χώρας και η πληρωμή των μισθωμάτων γίνεται σε συνάλλαγμα,

Η διεθνής μίσθωση επεκτείνεται διαρκώς και απευθύνεται κυρίως σε βιομηχανικές επιχειρήσεις που απαιτούν κεφαλαιουχικό εξοπλισμό.

8. Ειδικότερες Μορφές Leasing

Εκτός από τις παραπάνω μορφές Leasing οι σύγχρονες συνθήκες επέβαλαν την ανάπτυξη νεότερων και ειδικότερων μορφών Leasing που προσφέρονται και στην ελληνική αγορά.

Οι κυριότερες από τις σύγχρονες μορφές Leasing είναι οι εξής:

α) Χρηματοδοτική Μίσθωση με ρήτρα συναλλάγματος (Currency Lease),

β) Χρηματοδοτική Μίσθωση με δικαίωμα σύνδεσης σε οποιοδήποτε νόμισμα (Swap Based Lease - Swap στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι διαφοροποίηση των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών ως προς το νόμισμα της σύμβασης)

γ) Κοινοπρακτική Χρηματοδοτική Μίσθωση (Sundication Leasing), όταν αναλαμβάνεται από κοινοπραξίες εταιριών Leasing.

δ) Χρηματοδοτική Μίσθωση Μέσω Ομολογιακού Δανείου (Lease Bond), όταν το ομολογιακό δάνειο εξυπηρετεί το Leasing.

5.3.4. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του θεσμού της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

5.3.4.1. Πλεονεκτήματα της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης

α) Στη Χ/Μ η χρηματοδότηση φτάνει το 100% της αξίας του εξοπλισμού και συνήθως δεν απαιτείται συμμετοχή του επενδυτή στη χρηματοδότηση.

Η Επιχείρηση επομένως με την Χ/Μ εξοικονομεί σημαντικά κεφάλαια, το οποία διαφορετικά θα έπρεπε να δεσμεύσει σε πάγια στοιχεία, Ακόμη, και στην περίπτωση μακροπροθέσμου δανεισμού, η επιχείρηση θα έπρεπε να δεσμεύσει ίδιο κεφάλαια, καθότι η μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση δεν υπερβαίνει το 60% - 70% της αξίας της επένδυσης.

β) Συμβάλλει στην ταχύτερη ανανέωση και εκσυγχρονισμό του Εξοπλισμού των μονάδων (επιχειρήσεων, επαγγελματιών) και συνεπώς στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους,

γ) Ο μακροχρόνιος χαρακτήρας του Leasing δίνει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις (εμπορικές και βιομηχανικές) να πραγματοποιούν σημαντικού ύψους επενδύσεις χωρίς να διαθέτουν ίδια κεφάλαια ή να καταφεύγουν στο μακροπρόθεσμο δανεισμό- Αυτό, βέβαια, συμβάλλει και στην βελτίωση των δεικτών «ρευστότητας» και "δανειακής επιβάρυνσης" (σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια) της επιχείρησης.

δ) Η ευχέρεια που έχει μια επιχείρηση να επιλέξει σε συνεργασία με την εταιρία Leasing, το χρόνο διάρκειας της σύμβασης με την οποία θα μισθώνει το εξοπλισμό της, δημιουργεί σημαντικά πλεονεκτήματα για τον προγραμματισμό της επενδυτικής πολιτικής.

ε) Η ευελιξία στο μάρκετινγκ των εταιριών Leasing και η ταχύτητα αντιμετώπισης των αιτημάτων των πελατών, χωρίς τους παραδοσιακούς τραπεζικούς όρους χρηματοδότησης (υποθήκες, προσημειώσεις κλπ.), έκαναν το Leasing ένα σημαντικό χρηματοδοτικό μέσο για την πραγματοποίηση νέων επενδύσεων. Δεδομένου ότι, οι εταιρίες Leasing προσβλέπουν κυρίως στην αξία και την αποδοτικότητα κάθε νέας επένδυσης και όχι στην προσωπική περιουσιακή κατάσταση του φορέα της, ανέπτυξαν μια νέα αντίληψη, στην χώρα μας, για την αξιολόγηση των επενδύσεων, που απέχει σημαντικά από το συνηθισμένο τραπεζικό τρόπο αξιολόγησης, όπου βαρύνουσα σημασία έχει η προσωπική περιουσία του φορέα,

Έτσι, Είναι σε θέση να χρηματοδοτούν νέες επενδυτικές πρωτοβουλίες στις οποίες ο παραδοσιακός τραπεζικός τομέας, αδυνατεί να ανταποκριθεί πλήρως.

στ) Το Leasing, με την ευελιξία που το χαρακτηρίζει, προσφέρεται για ιδανική προσαρμογή στην μοναδικότητα κάθε επενδυτικής πρότασης.

Είναι δυνατό π.χ. να συμφωνηθούν κυμαινόμενο μισθώματα, που θα ανταποκρίνονται σε ιδιαιτερότητες ή ετεροχρονισμούς των εισπράξεων και πληρωμών της επιχείρησης π.χ. εποχικότητα.

ζ) Η Χ/Μ προστατεύει τον μισθωτή από την αύξηση του πληθωρισμούς γιατί το μισθώματα συμφωνούνται στην αρχή της σύμβασης και παραμένουν σταθερά μέχρι την λήξη της και έτσι δεν επηρεάζονται από μελλοντική αύξηση του πληθωρισμού.

η) Η Χ/Μ, επίσης, προστατεύει τον μισθωτή από την απαξίωση των παγίων στοιχείων που σταδιακά με την πάροδο του χρόνου μειώνεται ή αξία τους (όπως π.χ. μηχανολογικός εξοπλισμός).

Συμφέρει, συνεπώς, στον μισθωτή να έχει στην ιδιοκτησία του περιουσιακό στοιχεία που με την πάροδο του χρόνου αυξάνεται η αξία τους (όπως π.χ. οικόπεδα, κτίρια) και να μισθώνει μέσω Χ/Μ αυτά που απαξιώνονται,

θ) Η διαδικασία απόκτησης του εξοπλισμού μέσω Leasing είναι απλούστερη, ταχύτερη και λιγότερο δαπανηρή από τη διαδικασία του μακροπρόθεσμου δανεισμού. Δεν χρειάζονται, στις περισσότερες περιπτώσεις, πρόσθετες εξασφαλίσεις (όπως προσημειώσεις, υποθήκες κλπ.), ενώ εφαρμόζονται μειωμένα "δικαιώματα", όταν αυτό χρειαστεί.

Οι συμβάσεις του Leasing απαλλάσσονται από τις γνωστές επιβαρύνσεις των δανειακών συμβάσεων, όπως χαρτόσημο κλπ

ι) Ο μισθωτής απολαμβάνει ορισμένες φορολογικές απαλλαγές και οφέλη από αναπτυξιακούς νόμους. Συγκεκριμένα, το μισθώματα εκπίπτονται εξολοκλήρου από τα έσοδα του μισθωτή εξασφαλίζοντας έτσι μια αυξημένη φορολογική ωφέλεια σε σύγκριση π.χ. με την τοκοχρεολυτική δόση του μακροπρόθεσμου δανεισμού, όπου μόνο ο τόκος εκπίπτει.

Επίσης τα πλεονεκτήματα-κίνητρα που έχει εξασφαλίσει ο επενδυτής μέσω του Ν. 1692/90 δεν θίγονται από την πραγματοποίηση της επένδυσης μέσω Ι-635ΠΟ.

κ) Ορισμένα οφέλη-πλεονεκτήματα που έχουν θεσπιστεί υπέρ του θεσμού του Leasing συνήθως μετά, κυλίνουν υπέρ του μισθωτή.

λ) Ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για να πραγματοποιήσουν παραγωγικές επενδύσεις και εκσυγχρονισμό.

Η Χ/Μ μπορεί να χρησιμοποιηθεί για πάγια στοιχεία σχετικό, μικρής αξίας, όπου η προσφυγή στον δανεισμό είναι ανέφικτη ή ασύμφορη.

Οι τράπεζες, συνήθως, είναι απρόθυμες να χορηγούν μικρά δάνεια για πάγιες εγκαταστάσεις, γιατί η επεξεργασία ενός τέτοιου δανείου και γενικό, η διαδικασία του ελέγχου τίτλων και εγγραφής υποθήκης ή προσημειώσεων απαιτεί πολύ χρόνο και υψηλό κόστος.

Συνεπώς, η Χ/Μ ταιριάζει απόλυτα στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αποτελούν την πλειονότητα των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και έχουν ανάγκη εκσυγχρονισμού και επέκταση των παραγωγικών εγκαταστάσεων τους.

μ) Από την πλευρά των κατασκευαστών κεφαλαιουχικού εξοπλισμού που είναι δεκτικός σε μίσθωση, δίνεται η δυνατότητα μέσω Leasing, αντί να πουλούν «με πίστωση» τα προϊόντα τους και ως εκ τούτου να καταφεύγουν σε δανεισμό σημαντικών ποσών για, κεφάλαιο κίνησης, να πουλούν «μετρητοίς^Α, αποφεύγοντας έτσι, σημαντικά χρηματοοικονομικά έξοδα.

Πλεονεκτήματα της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης για την Εθνική Οικονομία

Για την Εθνική οικονομία, τα κυριότερα πλεονεκτήματα του θεσμού της Χ/Μ είναι τα εξής:

α) Η συμπλήρωση του χρηματοδοτικού μηχανισμού της χώρας με ένα καινούργιο, εξειδικευμένο χρηματοδοτικό θεσμό.

β) Η υποβοήθηση των επενδύσεων και ο εκσυγχρονισμός της παραγωγικής δομής των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που αποτελούν τη πλειονότητα των επιχειρήσεων στη χώρα μας.

γ) 4 αύξηση της παραγωγικότητας και γενικότερα της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

5.3.4.2. Μειονεκτήματα της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης Το κυριότερα μειονεκτήματα της Χ/Μ είναι τα εξής:

α) Το υψηλό ονομαστικό κόστος της χρηματοδότησης μέσω Leasing συγκριτικά με τις άλλες μορφές χρηματοδότησης.

Οι εταιρίες Leasing, όμως, υποστηρίζουν ότι, αν στο ονομαστικό επιτόκιο του τραπεζικού δανεισμού προστεθούν το κόστος της ασφάλειας,

οι προμήθειες, το κόστος των εγγυήσεων (υποθήκες, χαρτόσημο, έρευνα τίτλων κλπ.) και παράλληλα, ληφθούν υπόψη οι διάφορες φοροαπαλλαγές της χρηματοδότησης μέσω Leasing, τότε μια σύγκριση θα δείξει ότι το κόστος της χρηματοδότησης μέσω Leasing είναι χαμηλότερο του κόστους τραπεζικού δανεισμού.

β) Σε πολλές περιπτώσεις, οι εταιρίες Ιθ35!ηα με τη διατήρηση της νομικής κυριότητας του εξοπλισμού και για την παρακολούθηση της τύχης του παρεμβαίνουν σε οικονομικά και διαχειριστικά θέματα της μισθώτριας εταιρίας.

γ) Ο μισθωτής χάνει την υπολειμματική αξία του εξοπλισμού, γιατί όταν λήξει η σύμβαση πρέπει να επιτρέψει τον εξοπλισμό ή να κάνει νέες διαπραγματεύσεις. Η Χ/Μ, λόγω του σχετικά υψηλού κόστους είναι κατάλληλη για μεσομακροπρόθεσμες και όχι βραχυπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις.

δ) Όταν ένα μεγάλο μέρος του εξοπλισμού της μισθώτριας επιχείρησης στηρίζεται στη Χ/Μ τότε, παρά την βελτίωση του δείκτη «δανειακής επιβάρυνσης» (σχέση ιδίων προς ξένα κεφαλαία), μπορεί να εκδηλωθεί δισταγμός εκ μέρους των τραπεζών για χρηματοδότηση της επιχείρησης και επί πλέον ο εξοπλισμός αυτός δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εμπράγματα ασφάλεια σε περίπτωση δανεισμού.

Γενικά, μπορούμε να πούμε ότι, τα πλεονεκτήματα του θεσμού της

Χ/Μ αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων όσο και σε επίπεδο εθνικής οικονομίας. Συνεπώς, η Χ/Μ είναι μια εναλλακτική και συμπληρωματική μορφή χρηματοδότησης και καλύπτει χρηματοδοτικές ανάγκες εκεί που δεν μπορεί να καλύψει ο παραδοσιακός δανεισμός,

5.3.5. Ο θεσμός της Χρηματοδοτικής Μίσθωσης στην Ελλάδα

5.3.5.1. Νομοθεσία

Ο θεσμός της Χ/Μ έχει εισαχθεί στην Ελλάδα με -ιόν Ν. 1665/19Θ6, ο οποίος ορίζει ότι, κάθε κινητό πράγμα που προορίζεται για επαγγελματική χρήση μπορεί ν' αποτελέσει αντικείμενο Χ/Μ.

Με τον Ν. 1995/1991, ο θεσμός της Χ/Μ επεκτάθηκε και στα φορτηγά αυτοκίνητα πάσης χρήσης.

Με τον Ν. 2367/1995, ο θεσμός επεκτείνεται και στα ακίνητα για επαγγελματική χρήση.

Στην έννοια των κινητών πραγμάτων περιλαμβάνονται τα αεροσκάφη και εξαιρούνται το πλοία και τα πλωτά ναυπηγήματα, ενώ από τα ακίνητα εξαιρούνται το οικόπεδο.

Η σχετική σύμβαση της Χ/Μ καθώς και κάθε τροποποίηση της καταρτίζεται υποχρεωτικά, στην περίπτωση ακινήτων, με συμβολαιογραφικό έγγραφο, στις δε άλλες περιπτώσεις με ιδιωτικό έγγραφο. Οι συμβάσεις αυτές εγγράφονται στα βιβλία μεταγραφών της περιφέρειας του μισθωμένου ακινήτου και στο μητρώα αεροσκαφών, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για τις μεταβιβάσεις ακινήτων και αεροσκαφών, αντίστοιχα.

Τη δραστηριότητα της Χ/Μ μπορούν να ασκούν μονό Ανώνυμες Εταιρίες αποκλειστικού σκοπού, με μετοχικό κεφάλαιο, τουλάχιστον, με το μισό αυτού που απαιτείται για την ίδρυση τράπεζας (δύο διό. δραχμές, Ν. 2367/95).

Οι εταιρίες αυτές υπόκεινται στον έλεγχο και την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος.

Απολαμβάνουν φορολογικές απαλλαγές, με εξαίρεση το φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ, ενώ τα δικαιώματα των συμβολαιογραφών, όπου απαιτούνται συμβολαιογραφικά έγγραφα, είναι μειωμένα, όπως μειωμένα είναι και τα τέλη για την εγγραφή βαρών για την εξασφάλιση των απαιτήσεων των εταιριών αυτών που προέρχονται από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Τέλος, οι εταιρίες Leasing επωφελούνται από τους αναπτυξιακούς νόμους κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο που θα επωφελείται ο μισθωτής εάν είχε αγοράσει το μίσθιο,

Η χρονική διάρκεια της Χ/Μ (με τους Νόμους 1665/86 και 3367/95) είναι πάντοτε ορισμένη και δεν μπορεί να συμφωνηθεί μικρότερη από τρία (3) έτη για τα κινητά, πέντε (5) έτη για τα αεροσκάφη και δέκα (10) έτη για το ακίνητα. Αν συμφωνηθεί μικρότερη, ισχύει για την παραπάνω καθοριζόμενη ελάχιστη διάρκεια.

5.4. FRANCHISING

5.4.1. Το εννοιολογικό περιεχόμενο του Franchising

Το Franchising είναι ένα σύστημα συνεργασίας (μια σύμβαση) μεταξύ δύο Επιχειρήσεων, βάσει της οποίας η μια επιχείρηση «δικοπάροχος» (Franchisor) παραχωρεί στην άλλη, το «δικαιοδόχο» (Franchisee), έναντι μιας παγίας πληρωμής και ποσοστών, το δικαίωμα εκμετάλλευσης του πακέτου Franchise, δηλαδή μιας δέσμης δικαιωμάτων βιομηχανικής ή

πνευματικής ιδιοκτησίας που αφορούν: εμπορικά σήματα ή επωνυμίες, διακριτικά γνωρίσματα καταστημάτων, πρότυπα χρήσεως, σχέδια, δικαίωμα αντιγραφής κλπ., με σκοπό την Εμπορία συγκεκριμένων τύπων προϊόντων ή υπηρεσιών.

Επίσης, ο δικαιοπάροχος (Franchisor), στα πλαίσια της σύμβασης έχει την υποχρέωση να παρέχει την τεχνική υποστήριξη και την τεχνογνωσία του στους τομείς της διοίκησης, εμπορίας, διαφήμισης και γενικότερα σε αντικείμενα του μάρκετινγκ και της χρηματοοικονομικής διαχείρισης.

Ενώ οι κύριες υποχρεώσεις του δικαιοδόχου (Franchisee) είναι οι εξής:

- Να χρηματοδοτεί τις αναγκαίες επενδύσεις
- Να συμμορφούται με τους όρους συνεργασίας της σύμβασης και
- Να τηρεί τις οικονομικές του υποχρεώσεις

5.4.2. Βασικά Χαρακτηριστικά του θεσμού Franchising

Τα στοιχεία που αθροιστικά συνθέτουν την ιδιαιτερότητα του Franchising και συνιστούν την ειδοποιό διαφορά από το άλλα συστήματα οικονομικής συνεργασίας, είναι τα εξής:

α) Ο δικαιοπάροχος (Franchisor) προσφέρει άυλο κεφάλαιο, δηλαδή δικαιώματα χρήσεως εμπορικής επωνυμίας και σήματος, τεχνογνωσίας κλπ., ενώ ο δικαιοδόχος (Franchisee) συνεισφέρει το υλικό κεφάλαιο και την επιχειρηματική του προσπάθεια, αναλαμβάνοντας και τον σχετικό επενδυτικό κίνδυνο. Και οι δύο πλευρές διατηρούν τη νομική τους αυτοτέλεια, δηλαδή σε κανέναν τύπο Franchising δεν δημιουργείται, σαν αποτέλεσμα της σύμπραξης των δύο συμβαλλομένων, ένα νέο νομικό πρόσωπο.

β) Ο δικαιοπάροχος (Franchisor) παρέχει στον δικαιοδόχο (Franchisee) εμπορική, τεχνική και οργανωτική υποστήριξη σε διαρκή βάση καθ όλη τη διάρκεια της σχετικής συμφωνίας και όχι σε μια εφάπαξ παραχώρηση τεχνογνωσίας, όπως συμβαίνει με τις άλλες παρεμφερείς συμβάσεις.

γ) Όλα τα μέλη του δικτύου Franchising εφαρμόζουν ενιαίες μεθόδους εμπορίας, μάρκετινγκ, διαχείρισεως κλπ. Η εμφάνιση επίσης των χώρων και των οχημάτων τους, η διαρρύθμιση, ο εξοπλισμός, η διακόσμηση κλπ. είναι καθορισμένη.

Έτσι, η προς το έξω εικόνα του δικτύου Franchising είναι ενιαία, πράγμα που συμβάλλει στην ενίσχυση του κύρους,

5.4.3. Προέλευση και Ανάπτυξη του Franchising

Στην αρχική του μορφή, το Franchising προήλθε από τις ΗΠΑ. Οι πρώτες εταιρείες που οργάνωσαν, στο τέλος του 19ου αιώνα, το δίκτυο διανομής στον τύπο Franchising ήταν οι εταιρείες Ραπτομηχανών SINGER και η Coca Cola.

Το παράδειγμα τους ακολούθησαν οι εταιρείες αυτοκινήτων και οι επιχειρήσεις εμπορίας πετρελαιοειδών.

Αποφασιστική ώθηση στο θεσμό έδωσαν, μετά το Β' παγκόσμιο Πόλεμο, οι συνθήκες που επικράτησαν τότε, δηλαδή, η ανάπτυξη της μαζικής παραγωγής σε συνδυασμό με την έλλειψη δικτύων διανομής και των αναλογών οικονομικών μέσων για τις απαιτούμενες επενδύσεις, στις ΗΠΑ, παράλληλο, το Franchising εξαπλώθηκε σε όλους τους κλάδους αυτοκινήτου (τεχνική συντήρηση, επισκευές, service, συμπληρωματικό εξοπλισμό κλπ.) και στους κλάδους, ξενοδοχείων, μπουτίκ, διαφήμιση, λογιστικών υπηρεσιών και συμβούλων, τον κλάδο τροφίμων κλπ.

5.4.4. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα του Franchising για τον Δικαιοπάροχο (Franchisee)

1 Πλεονεκτήματα

α) Δημιουργία αλυσίδας διανομής με περιορισμένο κόστος και χωρίς δέσμευση ιδίων κεφαλαίων για την δημιουργία επιχειρηματικών μονάδων - υποκαταστημάτων

β) Πρόσθετη δυνατότητα για ουσιαστική και γρήγορη αύξηση του κύκλου εργασιών και σημαντική βελτίωση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων.

γ) Ενίσχυση της φήμης και του κύρους του δικαιοπαρόχου, χάρη στην ταχεία δημιουργία ενός επωνύμου και εκτεταμένου δικτύου διανομής ή προσφοράς υπηρεσιών.

δ) Αξιοποίηση της εμπειρίας των δικαιοδόχων και των προτάσεων τους για την ανάπτυξη των πωλήσεων, τη βελτίωση των χρησιμοποιούμενων μεθόδων κλπ.

2. Μειονεκτήματα

α) Τυχόν ανώμαλη εξέλιξη σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις ή κρίκους της αλυσίδας, μπορεί να υπονομεύσει όλο το κύρος του δικαιοπαρόχου.

β) Είναι πιο δύσκολο για τον δικαιοπάροχο να ελέγχει τους δικαιοδόχους παρά τα ιδιόκτητο καταστήματα.

γ) Ο δικαιοπάροχος περιορίζεται στην παροχή οδηγιών προς τους δικαιοδόχους (πέραν των όσων προβλέπονται στη σύμβαση) χωρίς να μπορεί να τις επιβάλλει ή να ελέγξει για την εφαρμογή τους.

5.4.5. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του Franchising για τον Δικαιοδόχο (Franchisee)

1. Πλεονεκτήματα

α) Εξασφάλιση ενός ισχυρού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος έναντι όλων νέων ανεξάρτητων επιχειρήσεων του ίδιου κλάδου. Το πλεονέκτημα αυτό συνίσταται στην αξιοποίηση της φήμης, του γοήτρου, των εμπορικών σημάτων, της τεχνογνωσίας, κλπ. του δικαιοπαρόχου.

β) Παροχή εκ μέρους του δικαιοπαρόχου προς τον δικαιοδόχο, σε όλη τη διάρκεια της σύμβασης Franchising, ενεργού υποστήριξης και βοήθεια σε μια σειρά ζωτικής για τη λειτουργία μιας επιχείρησης τομείς, όπως είναι π.χ. η εκπαίδευση του ίδιου του δικαιοδόχου και των στελεχών του, η επιλογή τόπου εγκατάστασης, η προμήθεια πρώτων υλών ή ετοιμών προϊόντων, η μεταφορά εμπορευμάτων, διοίκηση του προσωπικού, λογιστικές διαδικασίες κλπ.

γ) Ελαχιστοποίηση, ως συνέπεια των παραπάνω, δύο μειονεκτημάτων, του εμπορικού και οικονομικού κινδύνου που αντιμετωπίζει μια νέα επιχείρηση μικρομεσαίου μεγέθους.

δ) Βελτίωση της πιστοληπτικής του ικανότητας, λόγω της συμμετοχής του σε ένα γνωστό εμπορικό όμιλο και επομένως εξασφάλισης των απαιτούμενων πιστώσεων με ευνοϊκούς όρους.

ε) Δυνατότητα προμήθειας εμπορευμάτων σε καλύτερες τιμές, μέσω των μαζικών αγορών του δικαιοπαρόχου.

3. Μειονεκτήματα

Ο δικαιοδόχος:

α) Αν και είναι ανεξάρτητος, έχει σε ικανό βαθμό εξάρτηση από τον δικαιοπάροχο για την τεχνογνωσία, το κύρος και το όνομα του στην αγορά.

β) Δεν έχει δικαίωμα αποκλειστικότητας στην περιοχή του για τα πωλούμενα προϊόντα του ομίλου.

γ) Είναι πολλές φορές υποχρεωμένος να συμμορφώνεται με τους όρους του δικαιοπαρόχου με την έννοια αυτή υπάρχουν περιορισμοί.

δ) Οι συμβάσεις γίνονται συνήθως με προσανατολισμό προστασίας του δικαιοπαρόχου.

Αναμφισβήτητο τα πλεονεκτήματα υπερβαίνουν τα μειονεκτήματα και για τα δύο μέρη δηλαδή, τον δικαιοπάροχο και τον δικαιοδόχο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ			ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ		ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ		
			10/4/1990	25,75%
			13/7/1990	28,00%
ΜΑΡΤΙΟΣ 1990	16,00	711,77	24/7/1990	28,50%
ΙΟΥΛΙΟΣ 1990	18,00	1.684,31	1/7/1993	26,50%
16 ΙΟΥΝΙΟΥ 1993	17,00	750,15	4/1/1994	25,50%
21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1994	16,00	1.074,83	20/12/1994	24,50%
16 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1994	15,00	865,30	1/4/1995	21,00%
1 ΜΑΙΟΥ 1995	14,00	851,03 (2/5/95)	1/7/1995	19,00%
1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1996	13,00	905,40 (3/7/95)	1/10/1995	18,00%
1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1995	12,50	923,34	17/6/1996	18,25%
15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1996	12,00	905,93	27/11/1996	18,25%
2 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1996	11,50	933,91	10/1/1997	16,50%
27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1999	11,00	908,08	24/2/1997	14,75%
10 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1997	10,25	1.008,73	10/4/1997	14,50%
24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1997	9,50	1.336,92	13/11/1997	16,25%
10 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1997	9,00	1.419,02	23/3/1998	16,00%
18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1997	9,75	1.391,79	14/12/1998	14,50%
23 ΜΑΡΤΙΟΥ 1998	9,00	1.950,75	25/1/1999	12,50%
14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1998	8,50	2.407,05	20/12/1999	11,75%
25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1999	8,00	3.369,43	1/2/2000	11,00%
20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1999	7,50	5.043,85	14/3/2000	10,25%
1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2000	7,00	5.141,83	29/4/2000	9,75%
14 ΜΑΡΤΙΟΥ 2000	6,50	5.442,65	3/7/2000	9,25%
24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2000	6,00	4.362,79	11/9/2000	8,00%
3 ΙΟΥΛΙΟΥ 2000	5,50	4.020,29	20/11/2000	7,50%
11 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2000	5,00	4.236,90		
20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2000	4,50	3.338,02		

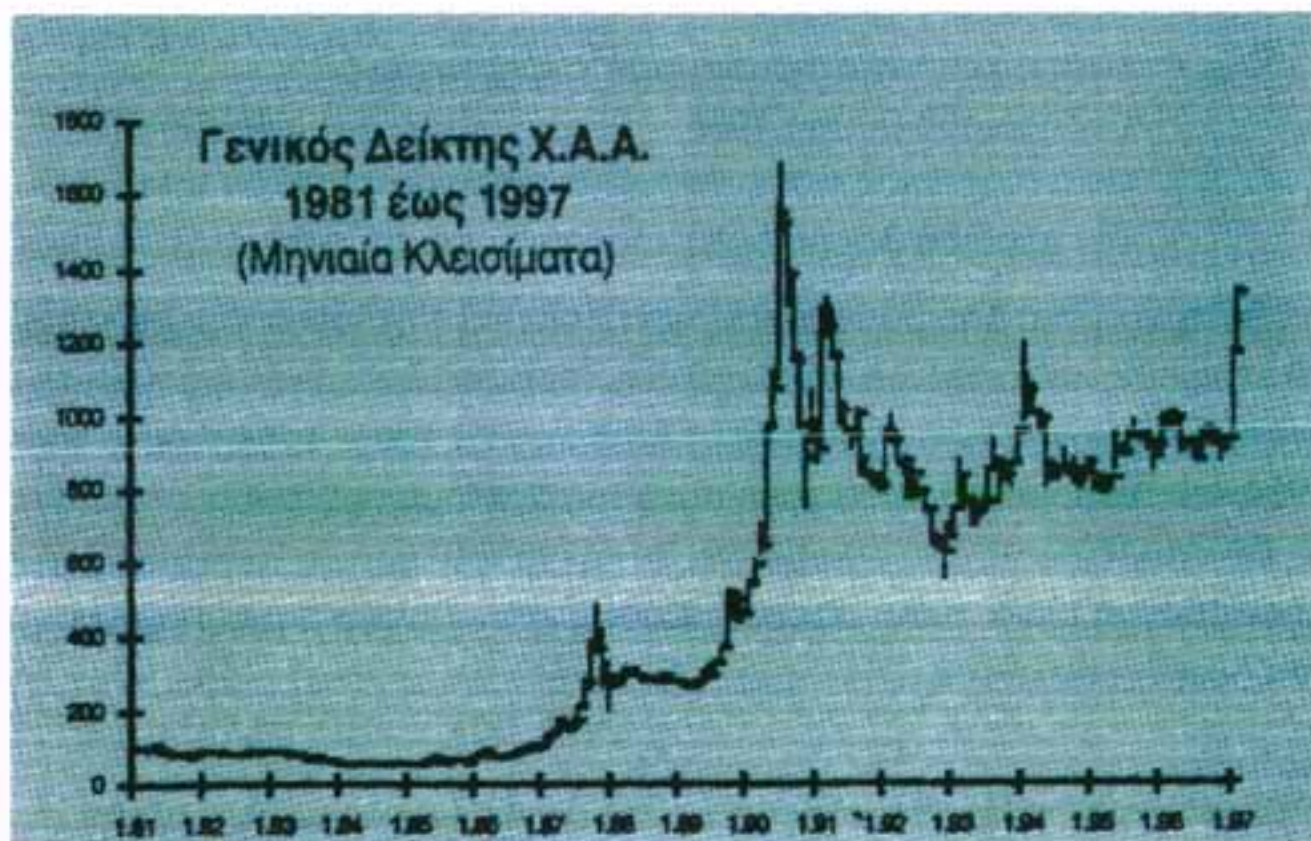
ΠΙΝΑΚΑΣ

Εξέλιξη της ποσότητας των διαφόρων ειδών χρήματος
Που βρίσκονται σε κυκλοφορία στην Ελλάδα (σε εκατομμύρια δραχμές)

Τέλος Έτους	Νομισματική Κυκλοφορία		Καταθ. Οφειλές (3)	Προσφορά Χρήματος (1)+(2)+(3)=M ₁
	Κέρματα (1)	Τραπεζογ/πια (2)		
1978	3.631	156.515	68.439	228.585
1979	3.899	178.968	81.583	264.450
1980	4.324	205.237	103.494	313.055
1981	5.308	255.150	125.470	385.928
1982	6.352	293.813	171.071	471.236
1983	7.435	335.172	193.122	535.729
1984	8.546	392.212	250.830	651.589
1985	9.623	495.637	292.169	797.449
1986	10.797	530.649	338.246	879.692
1987	11.980	616.888	471.595	1.046.463
1988	13.862	721.610	466.853	1.202.325
1989	16.776	952.542	548.446	1.517.764
1990	19.698	1.142.343	718.780	1.880.821
1991	21.972	1.233.357	849.674	2.105.221
1992	27.806	1.382.285	946.999	2.357.090
1993	35.324	1.476.719	1.175.507	2.687.550
1994	39.415	1.648.283	1.611.669	3.299.367
1995	42.817	1.820.735	1.854.576	3.718.128

Πηγή: Μηνιαία Στατιστικά Δελτία της Τράπεζας της Ελλάδος, Ιούλιος 1989 και Δεκέμβριος 1996.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΤΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ
ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ
1981 - 1987

Πηγή: Μηνιαίο Δελτίο του Χ.Α.Α., Μάρτιος 1997.

Το ελληνικό χρηματοπιστό και το περιβάλλον του

(1989-1990)

- Πληθυσμός: 20,4%
- Επένδυση ενόσων Διεθνούς: 24%
- 119 επιχειρήσεις εταίρους
- 997 δισ. δρχ. συνολικά χρηματοπιστωτική αξία επιχειρήσεων επιχειρήσεων (2.044 δισ. δρχ. σε τιμές '97)
- 51 δισ. δρχ. μέση μισθία αξία συναλλαγών (108 δισ. δρχ. σε τιμές '97)
- 6 εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων με 7 τομείς και 9 εταιρείες επενδύσεων χρητοπιστοκίας
- 147 δισ. δρχ. συνολικό ετήσιο σύνολο (301 δισ. δρχ. σε τιμές '97)
- 30 χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις με αποδοκίες 150 πόντων

(1997)

- Πληθυσμός: 6,5%
- Επένδυση ενόσων Διεθνούς: 16,3%
- 237 επιχειρήσεις εταίρους
- 9.000 δισ. δρχ. συνολικά χρηματοπιστωτική αξία επιχειρήσεων επιχειρήσεων
- 305 δισ. δρχ. μέση μισθία αξία συναλλαγών
- 30 εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων με 133 τομείς και 17 εταιρείες επενδύσεων χρητοπιστοκίας
- 3.000 δισ. δρχ. συνολικά ετήσιο ετήσιο σύνολο
- 64 αμοιβαίες χρηματοπιστωτικές εταιρείες με 1.500 άτομα προσωπικό

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΧΡΗΜΑ – ΠΙΣΤΗ – ΤΡΑΠΕΖΕΣ, Δρ. Π. Α. ΚΙΟΧΟΣ, Δρ. Γ. Δ. Παπανικολάου, Εκδόσεις ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΑΘΗΝΑ 1997
- ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ, ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΛΕΒΑΣ, ΑΘΗΝΑ 1995
- ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, Κ. ΣΤΕΡΓΙΩΤΗΣ, ΑΘΗΝΑ 1995
- ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΣΑΚΕΛΛΗ, ΑΘΗΝΑ 1994
- ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ, ΞΕΝΟΦΩΝΤΑ Ε. ΖΕΡΒΑ, ΕΚΔΟΣΗ ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΤΕ, ΑΘΗΝΑ 1987
- ΝΕΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, Π. ΜΑΛΑΚΟΣ – ΧΑΡ. ΔΕΜΙΡΗΣ, ΕΚΔΟΣΗ ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ Ε.Τ.Ε., ΑΘΗΝΑ 1993
- ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΒΗΜΑ", ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2000
- ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ Η ΤΡΑΠΕΖΑ", ΤΕΥΧΟΣ 17, ΙΟΥΛΙΟΣ 2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΛΙΟ 1^ο -ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	ΣΕΛ 1
1.1 ΜΟΡΦΕΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ 2
1.1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	ΣΕΛ 2
1.1.2 ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ 3
1.2. ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ.....	ΣΕΛ 4
1.2.1 ΠΑΘΗΤΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	ΣΕΛ 4
1.2.2 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΥ.....	ΣΕΛ 5
1.2.3 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΟΥΦΕΩΣ.....	ΣΕΛ 6
1.2.4 ΤΡΕΧΟΥΜΕΝΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ 8
1.2.5 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ.....	ΣΕΛ 8
1.2.6 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ.....	ΣΕΛ 9
1.2.7 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ.....	ΣΕΛ 10
1.2.8 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΕΣ.....	ΣΕΛ 11
1.2.9 ΕΙΔΙΚΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ.....	ΣΕΛ 11
1.2.10 ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ.....	ΣΕΛ 13
1.3. ΙΟΜΟΛΟΓΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ.....	ΣΕΛ 14
1.3.2 ΟΜΟΛΟΓΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ.....	ΣΕΛ 14
1.3.3 ΟΜΟΛΟΓΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΕ ΡΗΤΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ.....	ΣΕΛ 14
1.4. ΕΝΤΟΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΟΜΟΛΟΓΙΕΣ Ν.Π.Δ.Δ. ΚΑΙ Ν.Π.Ι.Δ.....	ΣΕΛ 17
1.4.1 ΕΝΤΟΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ.....	ΣΕΛ 17
1.4.2 ΟΜΟΛΟΓΙΕΣ Ν.Π.Δ.Δ. ΚΑΙ Ν.Π.Ι.Δ.....	ΣΕΛ 18
1.5. REPOS-ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΤΙΤΛΩΝ ΜΕ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΕΠΑΝΑΠΩΛΗΣΗΣ.....	ΣΕΛ 20
1.6. ΑΓΟΡΑ ΜΕΤΟΧΩΝ ΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ.....	ΣΕΛ 22
1.7. Η ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ.....	ΣΕΛ 25
ΚΕΦΑΛΛΙΟ 2^ο-ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	ΣΕΛ 27
2.1 ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΔΡΑΧΜΩΝ.....	ΣΕΛ 28
2.1.1 ΕΝΝΟΙΑ.....	ΣΕΛ 28
2.1.2 ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΔΡΑΧΜΩΝ.....	ΣΕΛ 28
2.2 ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ-ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΔΡΑΧΜΩΝ.....	ΣΕΛ 30
2.2.1 ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ.....	ΣΕΛ 30
2.2.2 ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ-ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΡΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ.....	ΣΕΛ 31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο-ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ	ΣΕΛ 34
3.1. ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ.....	ΣΕΛ 36
3.1.1. Η ΑΓΟΡΑ ΞΕΝΩΝ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ.....	ΣΕΛ 36
3.1.2. ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.....	ΣΕΛ 38
3.1.3. ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ.....	ΣΕΛ 39
3.2. ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ.....	ΣΕΛ 40
3.2.1. ΤΙΜΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ.....	ΣΕΛ 40
3.2.2. ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ.....	ΣΕΛ 43
3.3. ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ.....	ΣΕΛ 43
3.4. ΠΩΛΗΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ.....	ΣΕΛ 45
3.5. ΔΑΝΕΙΑ ΣΕ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ.....	ΣΕΛ 48
3.6. ΕΝΤΟΛΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ.....	ΣΕΛ 50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο-ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΔΕΛΤΙΑ ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ

ΚΑΡΤΕΣ	ΣΕΛ 52
4.1. ΤΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΧΡΗΜΑ.....	ΣΕΛ 53
4.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΡΤΩΝ.....	ΣΕΛ 54
4.3. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ-ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ 56
4.3.1. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ 56
4.3.2. ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ.....	ΣΕΛ 57
4.4. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ-ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ 57
4.4.1. Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ.....	ΣΕΛ 57
4.4.2. ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΚΑΡΤΑΣ.....	ΣΕΛ 59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο-ΕΙΔΙΚΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΣΕΛ 61
5.1. FACTORING.....	ΣΕΛ 62
5.1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ FACTORING.....	ΣΕΛ 62
5.1.2. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ FACTORING.....	ΣΕΛ 62
5.1.3. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΤΟ FACTORING.....	ΣΕΛ 63
5.1.4. ΕΙΔΗ FACTORING.....	ΣΕΛ 65
5.1.5. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ FACTORING.....	ΣΕΛ 67
5.1.6. ΤΟ FACTORING ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	ΣΕΛ 69
5.2. FORFAITING.....	ΣΕΛ 71
5.2.1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ FORFAITING.....	ΣΕΛ 71
5.2.2. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ FORFAITING.....	ΣΕΛ 72
5.3. LEASING.....	ΣΕΛ 73
5.3.1. ΤΟ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ (LEASING).....	ΣΕΛ 73
5.3.2. ΤΟΜΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ.....	ΣΕΛ 74
5.3.3. ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ.....	ΣΕΛ 76

5.3.4.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ.....	ΣΕΛ.80
5.3.5.Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	ΣΕΛ.84
5.4.FRANCHISING.....	ΣΕΛ.85
5.4.1.ΤΟ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ FRANCHISING.....	ΣΕΛ.85
5.4.2.ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ FRANCHISING.....	ΣΕΛ.86
5.4.3.ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ FRANCHISING.....	ΣΕΛ.87
5.4.4.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ FRANCHISING ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟΠΑΡΟΧΟ.....	ΣΕΛ.87
5.4.5.ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ FRANCHISING ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟ.....	ΣΕΛ.88
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	ΣΕΛ.90
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	ΣΕΛ.95
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	ΣΕΛ.96